

VEŘEJNÉ ZAKÁZKY JAKO NÁSTROJ PODPORY MÍSTNÍ KOMUNITY, EKONOMIKY A ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Odpovědné veřejné zadávání

VEŘEJNÉ ZAKÁZKY JAKO NÁSTROJ PODPORY MÍSTNÍ KOMUNITY, EKONOMIKY A ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

**ODPOVĚDNÉ VEŘEJNÉ ZADÁVÁNÍ
VEŘEJNÉ ZAKÁZKY JAKO NÁSTROJ
PODPORY MÍSTNÍ KOMUNITY, EKONOMIKY
A ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ**

Autorský tým: Leona Gergelová Šteigrová, Monika Dobrovodská, Adam Gromnica, Adéla Havlová,
Eva Chvalková, Zbyněk Pochmon

Grafická úprava: Zora Sokolová

Vydalo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Na Poříčnickém právu 1/376, 128 01 Praha 2

Praha 2021

ISBN: **tbc**

OBSAH

Než začnete číst...	5
1. Podpora zaměstnanosti místních obyvatel	9
1. 1. Nastavení systému na podporu zaměstnanosti	
1. 2. Podpora vzniku pracovních míst ve veřejných zakázkách	
1. 3. Podpora získávání nových znalostí a dovedností	
1. 4. Zapojení sociálních podniků do veřejných zakázek	
1. 5. Důstojné pracovní podmínky	
1. 6. Získání přidané hodnoty ze stávajících smluv	
2. Podpora místní ekonomiky, tedy lokálních podniků	21
2. 1. Lokální podniky v roli dodavatelů	
2. 2. Lokální podniky v roli poddodavatelů	
3. Zohlednění místní komunity ve veřejné zakázce	45
3. 1. Zapojení místní komunity	
3. 2. Omezit negativní dopady zakázky (zejména v průběhu plnění nebo po dokončení)	
3. 3. Nákup potravin a stravování a dopad na místní komunitu	
3. 4. Dopad na místní komunitu lze řešit i v souvislosti s požadavky na dojezdnost a optimalizaci závozu	
4. Nástroje - společný komentář k praktickému použití nástrojů z pohledu zákona o zadávání veřejných zakázek	53
4. 1. Kdy lze které nástroje použít?	
4. 2. Forma nástroje v zadávacím řízení z pohledu zákona o zadávání veřejných zakázek	
4. 3. Nástroje	
Přílohy	99

NEŽ ZAČNETE ČÍST...

Strategické zadávání veřejných zakázek vede zadavatele k tomu, aby propojili své cíle a priority v oblasti sociální soudržnosti, zaměstnanosti, zdraví, rozvoje komunity, prosperity a životního prostředí se svou nákupní strategií. Jinak řečeno, aby při vynakládání finančních prostředků ve veřejných zakázkách zohlednili své strategické priority. To přirozeně vede k otázce propojení veřejných zakázek a podpory místní komunity, ekonomiky a životního prostředí. V době ekonomického poklesu je více než namístě toto téma komplexně uchopit a podpořit zadavatele, aby potenciál svých nákupů propojili se snahou o zlepšení situace v daném místě.

Co všechno publikace obsahuje?

Publikace shrnuje jak nástroje, které již byly dříve využity, tak i nové, při jejichž výběru byla vodítkem evropská praxe. Pro zadavatele, kteří se v oblasti odpovědného veřejného zadávání (dále též jen „OVZ“ nebo také sociálně odpovědné veřejné zadávání, či „SOVZ“) nepohybují dlouho anebo nemají větší kapacity, obsahuje publikace řadu jednoduchých kroků, které lze aplikovat okamžitě.

Pro zkušenější zadavatele jsou nabídnuta i složitější řešení, například širší využití hodnocení dle kritérií kvality, která současně přinášejí větší pozitivní efekt. Všechny nástroje nicméně stojí na dosavadní praxi a tuzemských či zahraničních zkušenostech. Předpokladem jejich využití samozřejmě vždy je, aby nástroje byly aplikovány řádně (a tím i přiměřeně).

Z jakých dat publikace vychází?

Díky studii místních dopadů veřejných investic, kterou pro MPSV zpracoval EconLab, z. s., stavíme na faktech. Studie shrnuje analýzy dat o veřejných zakázkách z hlediska podílu místních dodavatelů v rámci veřejných zakázek (v členění i dle odvětví, dle krajů i regionů). Obsahuje i část k fiskálním multiplikátorům (tj. efekt na zaměstnanost, resp. počet vytvořených míst). [Celá studie](#) včetně zdrojů je k dispozici na webu www.sovz.cz. Z manažerského shrnutí lze zdůraznit následující:

- Veřejné zakázky v České republice vytvářejí ročně přibližně 485 tisíc pracovních míst u dodavatelů a subdodavatelů. Nepřímo pak skrze spotřebu dalších 100 – 200 tisíc.
- Efekt je nejvyšší ve stavebnictví a technických službách, kde vydaný 1 milion Kč vytváří na rok přibližně jedno plnohodnotné pracovní místo. U nákupů IT, vozidel či zdravotního materiálu je tento efekt poloviční až čtvrtinový.

- Místní dodavatelé nejčastěji získávají malé zakázky, v režimu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále též jen „zákon o zadávání veřejných zakázek“) pak zakázky na stavební práce a technické služby.
- 45 % pracovních míst vytvářejí zakázky přímo v okresech zadavatele, podporují tedy výrazně místní ekonomiku. Tento efekt je nicméně nerovnoměrný.

Jak dosáhnout maximálního přínosu pro místní ekonomiku?

Začít lze řadou snadných a vyzkoušených opatření. Jak je však zřejmé z příkladů nejlepší praxe (zejména evropské), čím lépe nastavený systém veřejných zakázek zadavatel má, tím vyšší je i konečný efekt. Řízení nákupu, tedy nikoli jen procesu zadání veřejné zakázky, je stěžejní.

Ke strategickému řízení nákupu patří dostatek času a kapacity pro přípravu veřejných zakázek, tak aby mohla proběhnout analýza trhu, komunikace s trhem, zapojení občanů apod. Současně je také důležité dobře nastavené řízení smlouvy (contract management), vyhodnocení průběhu a plnění veřejné zakázky a opět komunikace (s dodavatelem, trhem i veřejností). To vše se zadavateli mohutně zúročí v podobě výrazného zvýšení finálního pozitivního dopadu.

Věříme, že v České republice přibývá zadavatelů, kteří výše zmíněným částem nákupu pozornost věnují a najdou zde inspiraci pro komplexnější řešení. Jedním z nástrojů komplexnějšího řešení je například požadavek na osobu manažera odpovědného veřejného zadávání na straně dodavatele. Tedy osobu odpovědnou za plnění všech požadavků v oblasti udržitelnosti (sociálních, ekonomických i environmentálních), která může v komunikaci se svým partnerem na straně zadavatele výrazně zvýšit konečný pozitivní efekt odpovědně zadané veřejné zakázky.

Jak publikaci číst?

Následující, nosná část publikace je rozdělena do čtyř částí. První tři části se zaměřují na příležitosti, respektive na oblasti, které lze v rámci veřejných zakázek přímo i nepřímo podporovat:

Všechny tři části obsahují detailně, co může zadavatel podporovat, a krátce zmiňují i nástroje, které lze v dané oblasti podpory využít. Nicméně všechny využitelné nástroje přehledně shrnuje a detailně specifikuje poslední 4. kapitola nazvaná

Nástroje – společný komentář k praktickému použití nástrojů z pohledu zákona o zadávání veřejných zakázek, kde je vysvětleno jejich řádné využití, jejich reflexe v kvalifikaci, hodnocení a smluvní úpravě. Přehledová tabulka pak pomůže i s přiřazením nástrojů k jednotlivým příležitostem.

Důležitá poznámka:

Publikace vychází ze stavu právních předpisů a dostupné rozhodovací praxe ke dni 15. 12. 2020. Tato publikace je informativním pracovním dokumentem MPSV a není závazná. I když byly informace uvedené v této publikaci pečlivě promyšleny a zkontrolovány, autoři publikace nemohou přebírat odpovědnost v souvislosti s konkrétními případy, které jsou zde uvedeny nebo pro které budou informace dle této publikace využity. Konkrétní aplikaci ovlivňují případné novely relevantních právních předpisů, jakož i vývoj praxe kontrolních orgánů vč. ÚOHS, Komise a Evropského soudního dvora. Doporučení zohledňují běžnou praxi z jiných členských států Evropské unie, která je vyvinuta v jiné jurisdikci a podléhá kontrolní pravomoci jiných orgánů. Její využitelnost pro Českou republiku byla pečlivě zvažována a v rozsahu, v jakém je uváděna zde, je spojena s očekáváním, že tato zahraniční praxe podléhá úpravě směrnic EU k zadávání veřejných zakázek, že takto je proveditelná i podle zákona o zadávání veřejných zakázek a že přezkumné orgány České republiky nebudou bezdůvodně volit odlišný výklad zákona o zadávání veřejných zakázek oproti směrnicím EU.

Publikace byla sepsána před účinností dílčí novely zákona o zadávání veřejných zakázek, která od 1. 1. 2021 do § 6 odst. 4 vnesla zásadu sociálně a environmentálně odpovědného zadávání a inovací: povinnost pro zadavatele shora uvedené aspekty využít za předpokladu, že to bude vzhledem k povaze a smyslu zakázky možné. Na obsahu této publikace, tedy využitelných aspektech odpovědného veřejného zadávání s dopadem na místní komunitu, ekonomiku a životní prostředí, se tím nic nemění. Ve vztahu k aplikaci nové zásady odkazujeme na:

• [Metodické stanovisko Ministerstva pro místní rozvoj k novým zásadám sociálně odpovědného, environmentálně odpovědného a inovativního zadávání od 1. 1. 2021](#)

• [a Stanovisko Expertní skupiny MMR k právním otázkám spojeným se zavedením nových zásad ZZVZ](#)

Proč je publikace tak dlouhá?

Protože jsme chtěli nabídnout opravdu komplexní přehled možností a nástrojů, o který se mohou zadavatelé opřít. A díky cenným komentářům k publikaci ze strany uznávaných osobností v oblasti zadávání veřejných zakázek současně nabídnout konsensuální metodický materiál, který posunuje dosud využívané nástroje zase o něco dál, především v souladu s evropskou praxí.

Jak se dozvědět ještě více?

Vzdělávací [Institut odpovědného veřejného zadávání](#) nabízí k lokálním dopadům veřejného zadávání školení vedená autory této publikace. Aktuální program Institutu najdete na [institut.sovz.cz](#). Případně se lze obrátit se žádostí o konzultaci přímo na [projektový tým](#) na sovz@mps.cz.

- Podpoříte **místní obyvatele** – jejich zaměstnanost, kvalifikaci a nebo vzdělání
- Využijete efekt veřejné zakázky pro dobro místní **komunity**
- Pozitivně posílíte **veřejnou diskusi** s místními lidmi a firmami
- **Místní firmy** zvýší svou šanci plnit vaše zakázky – ať už jako dodavatelé nebo poddodavatelé

Co vašemu kraji, městu, obci může přinést odpovědné veřejné zadávání

Váš klíč k úspěchu

- K zadávání přistupujte strategicky: mějte **strategii** a vyberte si své **priority**, které budete v nákupech systematicky reflektovat
- **Komunikujte** s dodavateli, s veřejností a všemi, kdo jsou vaší zakázkou dotčeni
- Nebojte se **participace**, naslouchejte místním a zohledněte jejich pohled
- Využívejte kritéria hodnocení, která vám umožní získat **přidanou hodnotu**

Podpora místní komunity, ekonomiky a životního prostředí prostřednictvím zadávání veřejných zakázek

Nákupčí, respektive administrátor veřejných zakázek, má svých starostí dost, tak proč to dělat

- Pozitivní dopad na místní komunitu a ekonomiku vám bude dávat **smysl**
- **Výsledky** uvidíte přímo ve vašem okolí
- Existují postupy vhodné pro české prostředí, které můžete využít **bez obav** (www.sovz.cz)
- Váš úřad bude **příkladem** pro ostatní zadavatele veřejných zakázek

Na co si dát pozor

- Veškeré vaše požadavky dobře **promyslete, vysvětlete a zdůvodněte**
- Dbejte na **přiměřenost** vašich požadavků
- Vždy dodržujte **vazbu na předmět** plnění veřejné zakázky
- Zásady **§ 6 ZZVZ** a **3E** platí vždy

1. PODPORA ZAMĚSTNANOSTI MÍSTNÍCH OBYVATEL

1. 1. Nastavení systému na podporu zaměstnanosti
1. 2. Podpora vzniku pracovních míst ve veřejných zakázkách
1. 3. Podpora získávání nových znalostí a dovedností
1. 4. Zapojení sociálních podniků do veřejných zakázek
1. 5. Důstojné pracovní podmínky
1. 6. Získání přidané hodnoty ze stávajících smluv

Úvod

Je logické, že se zadavatel (zejména typu obec nebo město) pokouší zajistit, aby jeho nákup co nejvíce prospěl místní komunitě, a to nejen ve smyslu užiteků z předmětu nákupu (zajištění veřejné dopravy, zřízení sportoviště apod.). Pokud z charakteru veřejné zakázky vyplývá, že vybraný dodavatel v souvislosti s plněním předmětu veřejné zakázky bude doplňovat svůj tým a vytvářet tak nové pracovní příležitosti, bude se zadavatel nejspíš zajímat i o to, zda vynaložené prostředky pomohou vytvořit pracovní příležitosti pro místní zaměstnance. Často půjde o veřejné zakázky na rozsáhlejší stavební práce nebo také služby pořizované na delší časové období, jako jsou služby typu úklid či ostraha objektů zadavatele. Podstatné však pro další úvahy ve vztahu k pracovním příležitostem, které mohou být přínosné i pro místní obyvatele je, že plnění bude probíhat po delší dobu a dodavatel sám hodlá pracovní místa v souvislosti s plněním veřejné zakázky vytvářet.

Neexistuje závazná definice „místního nezaměstnaného obyvatele“. Nejspíš bude vnímáno různými zadavateli různě, jak by měl být takový okruh osob vymezen, zda například krajem, obcí trvalého bydliště, městské části územně členěného města, obcemi bezprostředně sousedícími s obcí sídla zadavatele, resp. místa realizace zakázky. Pokud jde například o osoby evidované územním pracovištěm Úřadu práce, je třeba se shodnout, že **takto definované požadavky budou v zadávacím řízení považovány za nepřipustné**. Zadavatel se však může zaměřit na šance místních obyvatel získat práci při plnění veřejné zakázky jinými cestami, například zvýšením informovanosti místních obyvatel o pracovních příležitostech. Problém nezaměstnanosti místních znevýhodněných osob napomáhají řešit rovněž sociální podniky. Jejich obchodní příležitosti tedy nepřímou podporují zaměstnávání osob znevýhodněných na trhu práce a jejich celkovou sociální aktivizaci.

Vedle toho může zadavatel rovněž usilovat o zlepšování nebo o změny kvalifikace nezaměstnaných místních obyvatel, jejichž šance na zaměstnání hodlá zvýšit, a to i pro potřeby dalšího uplatnění na trhu práce (zejména v oblastech strukturálně postižených nezaměstnaností)¹ uplatňováním požadavků souvisících se zvyšováním jejich pracovních dovedností.

Stranou zájmu zadavatele by neměly zůstat stát ani pracovní podmínky – zejména proto, aby byly pracovní nabídky související s veřejnou zakázkou pro místní obyvatele atraktivní.

Jak tedy může zadavatel nasměrovat pracovní příležitosti, které svou kupní silou vytváří, k místním obyvatelům? Jak může zohledňovat sociální dopady veřejných prostředků vynaložených na nákup na místní obyvatele? Jak postupovat v případě uplatňování požadavků v zadávací praxi?

¹ To se může projevit například v regionech, které do budoucna čeká útlum uhelného průmyslu. Takovéto regiony a zdejší zadavatelé se snaží chytře využívat dostupné prostředky a fondy na financování přeměny místní ekonomiky formou přímé finanční podpory. Vedle toho ale mohou zadavatelé podporovat vlastní kupní silou například inovativní podniky a tím spoluvytvářet poptávku po udržitelnějších řešeních a podpořit poptávku dodavatelů po nových kvalifikacích a nových zaměstnancích.

1. 1. Nastavení systému na podporu zaměstnanosti

1. 1. 1. Strategický a systematický přístup zadavatele

Zadavatel by měl mít stanovené konkrétní strategie, časový rámec a případně i konkrétní měřitelné cíle v oblasti péče o místní obyvatele. K těmto cílům může náležet vytváření pracovních či rekvalifikačních příležitostí pro místní obyvatele. Zaměřuje na ně pozornost jinými svými programy a dalšími formami působení a není důvodu, proč místním občanům nenabídnout podporu i pomocí vlastní kupní síly.

Vhodnými příklady mohou být města Kadaň nebo statutární město Děčín. Oba sídelní útvary vypracovaly vlastní strategie sociálního začleňování, v jejichž rámci se přihlásily k používání požadavku na zaměstnávání osob bez zaměstnání, nebo osob znevýhodněných na trhu práce, do plnění veřejných zakázek, u kterých standardně dochází k tvorbě nových pracovních míst. Tyto dokumenty byly prakticky naplňovány v rámci jednotlivých zakázek na stavební práce nebo na služby (nakládání s komunálním odpadem, správa a údržba veřejných prostranství, údržba veřejné zeleně).

1. 1. 2. Zapojení stakeholderů

Pro účely nastavení požadavků na základě správných vstupních dat zadavatel spolupracuje s relevantními stakeholdery - lokálními aktéry v oblasti zaměstnanosti (kontaktní pracoviště Úřadu práce, Probační a mediační služba, místní školy atp.), případně platformami jako jsou pakty zaměstnanosti. V rámci této spolupráce by měl zadavatel kromě získávání potřebných informací rovněž sledovat cíl vytvoření vstřícného prostředí, v němž může jeho potenciální dodavatel získat potřebné informace či potřebnou asistenci v souvislosti s plněním požadavku zakázky na podporu zaměstnanosti.

1. 1. 3. Komunikace s trhem, předběžná tržní konzultace

Přizvat potenciální dodavatele ke stolu a transparentně s nimi prodiskutovat mj. i sociální a environmentální dopady veřejné zakázky umožňuje institut předběžné tržní konzultace (viz str. 53). Předběžnou tržní konzultaci orientovanou, mimo jiné, na sociální aspekty zakázky (pracovní místa a tréninkové programy) využilo například švédské město Helsingborg.² Předmětem diskuse byly i možnosti zařazování osob z tréninkových programů pořádaných městem do práce na veřejné zakázce (v postavení zaměstnanců dodavatele).

1. 2. Podpora vzniku pracovních míst ve veřejných zakázkách

Zájem zadavatele na zvýšení zapojení místních obyvatel do plnění veřejných zakázek se může projevit různými formami. Může se například spokojit s tím, že zajistí dostatečnou informovanost místních obyvatel o pracovních příležitostech souvisejících s plněním veřejné zakázky a ponechá využití této příležitosti na každém jednotlivci, jeho iniciativě a talentu. Nebo bude po dodavateli přímo požadovat zapojování nezaměstnaných či znevýhodněných osob do plnění veřejné zakázky.

1. 2. 1. Inzerce a další formy představení pracovních příležitostí lokálním potenciálním zaměstnancům

Pokud z charakteru veřejné zakázky vyplývá, že vybraný dodavatel v souvislosti s plněním předmětu veřejné zakázky bude doplňovat svůj tým a vytvářet tak nové pracovní příležitosti, může zadavatel cílenými informacemi podpořit přístup místních obyvatel k nově vytvořeným pracovním místům. Základním předpokladem pro získání práce při plnění veřejné zakázky je, aby místní obyvatelé vůbec obdrželi informace o nově vznikajících pracovních příležitostech. Jedním z požadavků zadavatele tedy může být například inzerce pracovních příležitostí souvisejících se zakázkou v místě obvyklým způsobem (vývěsky, místní periodika, atp. viz str. 84). Tímto způsobem může zadavatel přispět k vytvoření příležitosti, ale bez garance toho, že pracovní místo bude místním uchazečem obsazeno. Takovýto požadavek, podmíněný potřebou doplnění týmu vybraného dodavatele v souvislosti s plněním veřejné zakázky, lze poměrně snadno zakomponovat do zvláštních podmínek plnění veřejné zakázky nebo obchodních podmínek vztahujících se k předmětu veřejné zakázky (§ 37 odst. 1 písm. c) a d) zákona o zadávání veřejných zakázek).

Zadavatel může stanovit pro dodavatele povinnost hlásit volná pracovní místa, která vzniknou v souvislosti s předmětem plnění dané veřejné zakázky, Úřadu práce (narozdíl od možnosti hlášení dle § 35 odst. 1 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, dále též jen „zákon o zaměstnanosti“) a optimálně zavázat k tomuž i poddodavatele.

Pokročilejší formou (zejména v případě rozsáhlých a dlouhodobých zakázek) může být prezentace pracovních příležitostí formou náborových akcí či „veletrhů příleži-

² [Executive Agency for Small and Medium-sized Enterprises \(European Commission\), Making socially responsible public procurement work. 2020, s. 17 an. Zdroj: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/69fc6007-a970-11ea-bb7a-01aa75ed71a1](https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/69fc6007-a970-11ea-bb7a-01aa75ed71a1)

tostí“ pro místní obyvatele (připravená například i ve spolupráci se zadavatelem, s místním kontaktním pracovištěm Úřadu práce apod.). Zejména v oblasti sociální aktivizace znevýhodněných osob může být taková akce spojená například i s přípravou cílových osob na pracovní pohovory atp.

1.2.2. Nezmaření pracovní příležitosti

V některých veřejných zakázkách se lze setkat s požadavkem na trestní bezúhonnost osob podílejících se na jejím plnění. Nabízí se přitom otázka, zda je tento požadavek ve všech případech opodstatněný, přiměřený a v konečném důsledku i legální. Osoba, která by jinak byla s to práci vykonávat, může v některých případech kvůli své kriminální minulosti zcela neodůvodněně ztratit pracovní příležitost. Pokud není trestní bezúhonnost dána specifickou povahou veřejné zakázky, může být požadavek na trestní bezúhonnost nepřiměřený a v rozporu se zásadami ochrany osobních údajů. Vlastně by bylo vhodné uplatňovat opačný přístup: jelikož jsou osoby s kriminální minulostí znevýhodněny na trhu práce a jsou více ohroženy sociálním vyloučením, což může vést k recidivě, je namístě hledat a využívat příležitosti pro jejich zařazení do práce, a to včetně jejich zapojení do plnění veřejných zakázek.

Limity pro požadavky trestní bezúhonnosti popsal ve svém doporučení mj. Veřejný ochránce práv.³

1.2.3. Vytvoření pracovních příležitostí

Pokud v souvislosti s plněním dané veřejné zakázky vzniknou nová pracovní místa a pokud je to přiměřené i ve vztahu k předmětu veřejné zakázky, může zadavatel požadovat, aby byla nově vznikající pracovní místa spojená s plněním veřejné zakázky obsazována osobami se ztíženým přístupem na trh práce. Může přitom definovat konkrétní cílové skupiny znevýhodněných osob s ohledem na místní specifika.

Přímý požadavek na obsazení pracovních míst z řad nezaměstnaných není možné vázat ani na obvod bydliště nezaměstnaných, ani na obvod kontaktního pracoviště Krajské pobočky Úřadu práce. Takový postup by byl v rozporu s pravidly férové soutěže a volného pohybu osob, resp. i zboží a služeb. Způsoby, jak přiblížit pracovní místa spojená s plněním zakázky místním obyvatelům jsou tedy povahy spíše nepřímé:

- Zadavatel tak za shora uvedených podmínek může požadovat, aby se na plnění veřejné zakázky podílel určitý počet (nebo podíl) osob znevýhodněných na trhu práce. Pokud se v obvodu zadavatele vyskytuje významná specifická skupina osob bez zaměstnání, může její zahrnutí mezi cílové skupiny nepřímou motivovat dodavatele, aby nové zaměstnance hledal právě v samotné lokalitě. Nedochozí tím však k vyloučení jiných osob s totožným znevýhodněním, které nejsou „místními zaměstnanci“.
- Příklady dobré praxe zahrnují jak možnost aplikace zvláštní podmínky plnění, tak i hodnocení.

³ https://www.ochrance.cz/uploads/tx_odlistdocument/Doporuceni_rejstrik-trestu.pdf

Studentské náměstí, Kadaň

Zadavatel s odkazem na vlastní Strategii sociálního začleňování uplatňoval požadavek na zaměstnání nejméně 10 procent osob podílejících se plnění zakázky (minimálně však jedné osoby) z řad dlouhodobě nezaměstnaných v podobě zvláštní podmínky plnění. Tuto podmínku uplatňoval opakovaně zejména v zakázkách stavebních.

Přípustnost aplikace uvedené podmínky potvrdil ve svém rozhodnutí ÚOHS-S0734/2016/VZ-04395/2017/543/MŠl ze dne 7. února 2017 rovněž Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále též jen „ÚOHS“). Dodal však, že podmínku zaměstnávání může splnit kterýkoli subjekt zúčastněný na plnění veřejné zakázky. Požadovaná pracovní místa tedy nemusí vzniknout přímo u dodavatele (a přímého účastníka zadávacího řízení), ale mohou vzniknout u kteréhokoli poddodavatele.

Příklady dobré praxe

Zakázky Statutárního města Děčín

Zadavatel uplatňoval požadavek na zaměstnávání osob dlouhodobě nezaměstnaných jak v podobě podmínky, tak v podobě dílčího hodnotícího kritéria. Jednalo se zpravidla o zakázky na služby související s údržbou veřejných komunikací, veřejných prostranství, sídelní zeleně či s nakládáním komunálními odpady. Na výsledcích předmětných zadávacích řízení lze dokumentovat, že sociální přidaná hodnota veřejné zakázky nemusí představovat nutně vyšší cenu.

Příklady dobré praxe

1. 3. Podpora získávání nových znalostí a dovedností

Zájmem zadavatele může být také podpořit rozvoj praktických zkušeností či kvalifikací místních obyvatel. Patří sem rovněž zájem na zatraktivňování vybraných oborů (zejména technických), poskytování pracovních zkušenosti mladým absolventům, požadavky stran přeškolení zaměstnanců upadajícího odvětví pro účely jejich dalšího uplatnění na trhu práce.

1.3.1. Požadavek na exkurze a přednášky

Za účelem vzbuzení zájmu nejen o dění v okolí, ale například také o technické profesi může zadavatel využít vhodné zakázky k tomu, aby byl předmět plnění veřejné zakázky představen širší veřejnosti, případně žákům a studentům, formou exkurze nebo přednášky. V českém prostředí takto postupovala například města Smečno nebo [Jičín](#).

Prezentace veřejných zakázek a práce na nich může sloužit například i ke zatraktivňování oborů napříč pohlavími, a tedy nepřímo přispívat k trendu zvyšování podílu dívek a žen v technických oborech.

1.3.2. Požadavek na stáže

Zadavatel může stanovit jako zvláštní podmínku plnění či obchodní podmínku (anebo hodnotící kritérium) to, zda při plnění vznikne příležitost pro studentskou praxi. Ve spolupráci s příslušnými (místními) vzdělávacími institucemi může uplatnit požadavek a současně s dodavatelem sdílet možné kontakty na instituce, které mohou dodavateli s plněním podmínky pomoci.

Stanovená praxe by měla spočívat ve skutečně praktické činnosti, která věcně souvisí s předmětem studia. Nemělo by tedy jít o činnost pomocné síly ve spisovně nebo obecného asistenta.

Požadavek na studentskou praxi uplatnil ve své praxi [například státní podnik Povodí Moravy](#), který v zadávací dokumentaci stanovil: „Zhotovitel je povinen zajistit, aby se v rámci odborné studijní praxe na realizaci díla podílel alespoň jeden student magisterského stupně studia např. v oboru vodních staveb a dalších příbuzných oborů.“

1.3.3. Požadavek v oblasti zvýšení odbornosti (rekvalifikace) osob znevýhodněných na trhu práce

Pokud je to přiměřené rozsahu a charakteru veřejné zakázky a pokud to považuje zadavatel za efektivní, může si klást podmínky ve vztahu ke zvýšení odbornosti osob znevýhodněných na trhu práce, což zároveň povede k lepší uplatnitelnosti těchto osob na trhu práce po skončení veřejné zakázky (například v podobě rekvalifikace zaměstnance). Půjde typicky o situace, kdy dodavatel v souvislosti s plněním veřejné zakázky vytváří nová pracovní místa, například pro méně kvalifikované nezaměstnané osoby či osoby jinak znevýhodněné na trhu práce, kterým může zvýšení kvalifikace dopomoci k lepšímu uplatnění na trhu práce.

Požadavek uplatněný ve formě podmínky nebo v rámci kritérií hodnocení může rovněž počítat s rekvalifikací podle § 108 a násl. zákona o zaměstnanosti. Požadavek na rekvalifikaci musí věcně souviset s plněním veřejné zakázky. Jeho výstupem by mělo být dosažení určité kvalifikace zaměstnance (doložitelné například osvědčením, průkazem apod.), které může zvýšit přínos zaměstnance pro stávajícího zaměstnavatele (vybraného dodavatele či poddodavatele), nebo mu naopak napomoci při hledání nového zaměstnání po skončení plnění veřejné zakázky.

1. 4. Zapojení sociálních podniků do veřejných zakázek

Sociální podniky vznikají a rozvíjejí se na principech trojího prospěchu. Kromě ekonomické činnosti usilují o přidanou sociální hodnotu, když vytvářejí pracovní příležitosti pro osoby, které by jinak na trhu práce stěží hledaly uplatnění. Činnost sociálních podniků s sebou pak často nese zvýšenou citlivost k otázkám životního prostředí, šetrnost a etiku podnikání.

Osoby znevýhodněné na trhu práce mají bez pomoci sociálního podniku menší naději na pracovní uplatnění. Bez něj by přitom byly odsouzeny být čistými příjemci ze systému sociálního zabezpečení. V případě, že (například právě díky sociálnímu podniku) získají pracovní příležitost, stanou se naopak přispěvateli do systému sociálního zabezpečení. V první řadě však mohou získat a utužit si potřebné schopnosti a sebevědomí potřebné pro plnohodnotný a nezávislý život. Sociální podniky by přitom měly disponovat schopnostmi a zkušenostmi pro to, aby se znevýhodněné osoby do pracovního procesu přes počáteční překážky zařadily.

Sociální podnik by však měl být v první řadě poskytovatelem kvalitních služeb či dodávek pro sektor soukromý i veřejný. Veřejné zakázky mohou sociálnímu podniku napomoci při jeho usazení na trhu.

Zapojení sociálního podniku tedy přináší přímé benefity v podobě obchodní příležitosti pro zaměstnavatele znevýhodněných osob a benefity nepřímé v podobě pracovních příležitostí pro osoby s nejrůznějším druhem znevýhodnění na trhu práce (zdravotní postižení, věk, záznam v evidenci rejstříku trestů atd.). Sociální podniky navíc pracují se svými klienty/zaměstnanci dlouhodobě a systematicky.

Český právní řád v současnosti nezná legální definici sociálního podniku, na kterou by se zadavatel mohl jednoduše odvolat. Sociální podnik musí být tedy pro účely veřejné zakázky definován v zadávací dokumentaci. Zadavatel se může odkázat například na definiční znaky integračního podniku WISE ([ZDE](#)), tak jak jsou využívány ve výzvách Evropského sociálního fondu.

Sociální podnik (který může být často podnikem malým či dokonce mikropodnikem) může v případě veřejných zakázek narážet na bariéry, které jsou společné malým a středním podnikům. Zpravidla nemají personální kapacity, které by jim umožňovaly pracovat snadno, rychle a běžně s elektronickými nástroji, sledovat vyhlášená zadávací řízení, zpracovávat a podávat nabídky. Mohou rovněž narážet na vlastní limity z hlediska kapacity a rozsahu veřejné zakázky. Legální rozdělení veřejné zakázky tedy může sociálnímu podniku napomoci, navíc má za následek otevření soutěže v rámci jednotlivých dílčích zakázek i pro malé a mikropodniky – rozhodně však negarantuje jejich úspěch. Zadavatelé se mohou inspirovat u [Technických služeb Havlíčkův Brod](#), které pouhým legálním rozdělením veřejné zakázky na lesnické práce na části umožnily místnímu sociálnímu podniku účast v zadávacím řízení a následně i úspěch díky nejlepší nabídce.

Pro více informací je namístě odkázat na kapitolu Podpora místní ekonomiky (viz str. 21).

Jak tedy vytvořit příležitost pro zapojení sociálního podniku do veřejné zakázky a nepřímo i pracovní příležitost pro osobu znevýhodněnou na trhu práce?

1.4.1. Znalost trhu sociálních podniků

Zadavatel potřebuje zejména snadno dostupnou informaci o tom, jestli v daném segmentu dodávek, služeb nebo stavebních prací existuje dostatečné množství subjektů schopných plnit. Pro tyto účely může zadavateli sloužit [katalog sociálních podniků](#).

1.4.2. Přímý nákup od sociálních podniků a uzavřená výzva

Již v současnosti dochází k plnění veřejných zakázek malého rozsahu právě sociálními podniky. Zadavatelé postupují (v souladu s vlastními interními předpisy) formou přímé objednávky nebo uzavřené výzvy a v jejich rámci mohou zaměřit svou pozornost právě na sociální podniky. Tyto krátkodobé a nárazové obchodní příležitosti však nemohou přinášet podniku potřebnou stabilitu, neumožňují detailnější plánování práce v dlouhodobém horizontu, případně definování směru, kam má být klient/zaměstnanec sociálního podniku profesně nasměrován z hlediska jeho dalšího osudu.

Ačkoli i drobnější obchodní příležitosti přinášejí možnost zapojení sociálních podniků, obzvláště vítané jsou dlouhodobější kontrakty a stabilnější spolupráce s dodavatelem přinášející vyšší míru ekonomické jistoty.

1.4.3. Výslovné zohlednění sociálního podniku

Poté, co si zadavatel definuje, co rozumí sociálním podnikem (viz výše), může požadovat zapojení sociálního podniku formou dílčího hodnotícího kritéria. Nevylučuje tím jiné subjekty ze soutěže a současně otevírá obchodní příležitosti sociálním podnikům – sociální podnik se může účastnit zadávacího řízení samostatně nebo jako člen konsorcia, případně jako poddodavatel (vždy by však měly zadávací podmínky zabezpečit aktivní zapojení sociálního podniku do plnění veřejné zakázky). Výhodou takového požadavku je zachování neomezeného počtu potenciálních dodavatelů. Sociálním podnikům v roli poddodavatelů (zejména těm, které nejsou z nejrůznějších důvodů schopny účastnit se samy zadávacích řízení) pak mohou odpadnout některé administrativní překážky spojené s přímou účastí v zadávacích řízeních (komunikace prostřednictvím elektronického nástroje, zpracování nabídky). Kromě toho jim takový požadavek může otevřít dveře k další spolupráci s jinými podnikateli a napomoci tak jejich usazení na trhu.

Zadavatel musí v zadávacích podmínkách také nastavit mechanismy, jak si ověřit, že se skutečně o sociální podnik ve smyslu použité definice jedná. Může se jednat o dokumenty, potvrzující status sociálního podniku, respektive naplnění aspektů definice WISE: představení sociálního podniku (např. cíle a záměry, práce s cílovými osobami, počet osob z cílové skupiny/celkový počet zaměstnanců), zakládací

dokumenty sociálního podniku (z nichž by mělo být patrné, že má subjekt společensky prospěšný cíl) a výkaz zisku a ztrát (výsledovka podniku)/peněžní deník za posledních 12 měsíců prokazující, že tržby z prodeje výrobků či služeb tvoří minimálně 30 % z celkových výnosů podniku. Požadavky na zapojení sociálního podniku musí být následně zakotveny ve smlouvě, tak aby se sociální podnik na dodání předmětu plnění skutečně podílel.

Belgický region Wallonie uplatňuje zvláštní podmínku plnění ve variantní podobě: dodavatel může buďto vytvořit místa pro praktické vzdělávání (apprenticeships) v požadovaném počtu anebo zapojit do plnění veřejné zakázky sociální podnik v žádaném procentním podílu na nabídkové ceně.

1.4.4. Vyhrazené veřejné zakázky

Nelze rovněž nezmínit vyhrazené zakázky podle ustanovení § 38 zákona o zadávání veřejných zakázek – tedy zakázky zadávané výlučně specifickým subjektům (v české právní úpravě zaměstnavatelům na chráněném trhu práce). Zde je namístě uvést, že zaměstnavatel na chráněném trhu práce⁴ a sociální podnik nejsou nutně synonyma.

Postupem podle § 38 zákona o zadávání veřejných zakázek zadavatel legálně omezí okruh soutěžitelů pouze na zaměstnavatele na chráněném trhu práce. Ti se pak ucházejí o zakázku v soutěži s jinými zaměstnavateli na chráněném trhu práce. Takto omezená soutěž přitom může odstranit možnou nižší konkurenceschopnost zaměstnavatelů na chráněném trhu práce oproti jiným dodavatelům.

Výhodou vyhrazené veřejné zakázky je jednoznačná opora v zákoně o zadávání veřejných zakázek a poměrně jednoduchá aplikace. Mezi nevýhody se kromě omezení okruhu potenciálních dodavatelů řadí skutečnost, že reálná sociální přidaná hodnota spočívající v sociální aktivizaci znevýhodněných osob není garantována (v České republice byly zaznamenány příklady významných poddodávek vyhrazených zakázek plněných konvenčními poddodavateli). Prevencí může být postup, jenž zvolila [MČ Praha 12](#), která kromě toho, že zakázku na úklid veřejných prostranství vyhradila, současně stanovila podmínku plnění veřejné zakázky znevýhodněnými zaměstnanci dodavatele ve stanoveném procentním rozsahu. Vyšší podíl práce znevýhodněných byl navíc předmětem dílčího hodnotícího kritéria, stejně jako metodika práce se znevýhodněnou skupinou.

1.5. Důstojné pracovní podmínky

Pokud nebudou při plnění veřejných zakázek nastaveny důstojné pracovní podmínky, mohou být související pracovní nabídky pro místní obyvatele neatraktivní. Práce nevykonávaná v důstojných podmínkách (včetně finančních) může vést k vyšší míře

⁴ Ve smyslu § 78 odst. 1 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, se jedná o podnikatele, „kteří zaměstnávají více než 50 % osob se zdravotním postižením z celkového počtu svých zaměstnanců a se kterými Úřad práce uzavřel písemnou dohodu o jejich uznání za zaměstnavatele na chráněném trhu práce“.

nespokojenosti zaměstnanců a k jejich fluktuaci. To se může negativně promítnout do věcné kvality plnění veřejné zakázky, plynulosti jejího poskytování atp. Důraz na důstojné pracovní podmínky tedy může pro zadavatele představovat jeden z nástrojů, jímž si může nepřímo zajistit odpovídající věcnou kvalitu plnění i atraktivitu pracovních pozic na zakázce pro místní zaměstnance.

V tomto ohledu se zadavatel může zaměřit na několik aspektů: odměňování, pracovní právní vztahy a jejich stabilitu, agenturní zaměstnávání, péči o zaměstnance a rozvoj jejich kvalifikace apod. Zlepšit kvalitu plnění, zejména v oblasti služeb, pomocí důrazu na dobré pracovní podmínky se pokusila například [Česká televize](#), která pracovní podmínky (a jmenovitě problematiku BOZP a fluktuace zaměstnanců) zařadila mezi dílčí hodnotící kritéria.

1.5.1. Odměňování zaměstnanců

Výkonem práce na zakázce by měli zaměstnanci získávat prostředky pro slušné žití. Zadavatel může usilovat mimo jiné i o to, aby odměňování zaměstnanců na zakázce nebylo ustrnulé na minimálních standardech stanovených předpisy či kolektivními smlouvami. Téma odměňování zaměstnanců je zpracováno ve [sdělení ÚOHS](#) k problematice zadávání veřejných zakázek v oblasti dopravní obslužnosti se zohledněním sociálních aspektů.

Zejména ve velkých evropských městech je tématem tzv. "living wage", jejíž úroveň se z objektivních důvodů liší mimo metropoli. Zadavatelé jako Croydon Borough nebo Greater London Authority proto zohledňují tzv. "London Living Wage" tedy mzdy, která umožňuje život v Londýně⁵. Nicméně je nutné předeslat, že v České republice je podobné požadavky nutné konfrontovat s rozhodovací praxí soudů⁶.

Specifickým tématem v oblasti odměňování by mohlo být rovněž téma "gender pay gap" - požadavek na vykazování a dodržování rovného odměňování mezi pohlavími.

1.5.2. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

Otázka bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále též jen „BOZP“) je regulována zákony a řadou dalších norem. Zejména ve stavebním sektoru je předmětem zvláštního zájmu specialistů (koordinátor BOZP). Přesto je ochrana života a zdraví pracovníků důležitým cílem, který může zadavatel ve své nákupní praxi sledovat. Kromě zvýšeného důrazu na plnění zákonných povinností při vytváření podmínek BOZP se nabízí možnost požadovat vyšší standard BOZP či technickou kvalifikaci dodavatele (§ 79 odst. 2 písm. e) a 80 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek) spočívající v zavedení opatření z hlediska BOZP, například systémy OHSAS 18001, resp. ISO 45001. Soulad takového požadavku zadavatele se zákonem o zadávání veřejných zakázek dovodil ÚOHS⁷.

⁵ <https://procuraplus.org/public-authorities/greater-london-authority/>

⁶ *Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 3955/2018 ze dne 20. července 2020*

⁷ *ÚOHS-S0179/2018/VZ-25886/2018/513/EPi ze dne 4. září 2018, bylo potvrzeno rozhodnutím předsedy ÚOHS ze dne 3. ledna 2019, čj. ÚOHS-R0164/2018/VZ-00025/2018/323/LVa*

1. 6. Získání přidané hodnoty ze stávajících smluv

Komunikace s trhem a správné nastavení zadávacích podmínek nejsou pro získání přidané sociální hodnoty samy o sobě dostatečné. Významnou roli při získávání požadované přidané hodnoty není jen řádný contract management, ale rovněž management sociální přidané hodnoty. V rámci partnerské spolupráce mezi zadavatelem a úspěšným dodavatelem může probíhat cílá komunikace a poskytování vzájemné součinnosti za účelem dosažení přidané hodnoty. Takovým příkladem je opět město Helsingborg. V českém prostředí je možné odkázat na postup Městské části Praha 2 a jejího dodavatele, kteří dosáhli v průběhu plnění veřejné zakázky zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody při úklidu veřejných prostranství, aniž by to bylo požadováno v zadávacích podmínkách.

Pro správný management sociální přidané hodnoty je vhodné vytvořit funkci manažera (sociálně) odpovědného veřejného zadávání, tedy osoby odpovědné za řízení sociální přidané hodnoty, vyhodnocování naplňování zvláštních zadávacích podmínek a případně i řízení vzniku další sociální přidané hodnoty nad rámec závazných požadavků zadavatele.

2. PODPORA MÍSTNÍ EKONOMIKY, TEDY LOKÁLNÍCH PODNIKŮ

- 2. 1. Lokální podniky v roli dodavatelů
- 2. 2. Lokální podniky v roli poddodavatelů

2. 1. Lokální podniky v roli dodavatelů

Úvod

Lokální podnik není sice závazně definován, nejspíš to ale bude takový podnik, který tak bude vnímán zadavatelem z pohledu místní zaměstnanosti, ekonomiky či jiného (pozitivního) dopadu na místní komunitu. Pokud v zadávacím řízení podá nabídku lokální podnik, půjde často o malý nebo střední podnik či dokonce mikropodnik. Definice malých a středních podniků je vymezena Doporučením Komise o definici mikropodniků, malých a středních podniků č. 2003/362/ES ze dne 6. května 2003. Malým podnikem ve smyslu tohoto doporučení je podnik, který zaměstnává méně než 50 osob a jeho roční obrat nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 10 milionů eur. Středním podnikem je podnik, který zaměstnává méně než 250 osob a jeho roční obrat nepřesahuje 50 milionů eur nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 43 milionů eur. Předmětné doporučení obsahuje i definici mikropodniku, ten zaměstnává méně než 10 osob a jeho roční obrat nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 2 miliony eur⁸.

Specifikem malých a středních podniků je hlavně jejich přístup na trh, včetně přístupu k zadávacím řízením. Velké (byť i lokální) podniky mají v tomto ohledu podstatně lepší výchozí pozici z hlediska své tržní síly a možností získání financování. Pominout nelze ani menší personální a administrativní kapacity (či jen provozní připravenost) malých a středních podniků pro monitoring obchodních příležitostí a podávání nabídek prostřednictvím elektronických nástrojů. Obecně o podpoře malých a středních podniků v jejich přístupu k zadávacím řízením se můžete dozvědět více v [Metodice odpovědného veřejného zadávání](#) nebo na webu www.sovz.cz.

2. 1. 1. Proč podporovat lokální malé a střední podniky?

Malé a střední podniky jsou hnacím motorem ekonomiky, zdrojem pracovních míst a vzniku inovací. Podpora malých a středních podniků často také znamená podporu místní ekonomiky, protože tyto podniky poskytují své služby zejména v okolí svého sídla nebo pobočky.

Neopomenutelným faktem v podpoře lokálních podniků je také skutečnost, že lokální podniky zaměstnávají zejména lidi z okolí svého sídla nebo pobočky, čímž podporují místní zaměstnanost.

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že malé a střední podniky jsou velmi důležitou součástí ekonomiky. Avšak právě proto, že se jedná o podniky s menším počtem zaměstnanců, podniky v rámci předmětu své činnosti spíše specializovanější a ve většině případů i podniky s horším přístupem k financím, nemohou v případě veřejných zakázek tak snadno konkurovat podnikům velkým.

⁸ Pro vyloučení pochybností uvádíme, že pokud jsou v publikaci zmíněny malé a střední podniky, jsou vždy míněny i mikropodniky, není-li výslovně uvedeno jinak.

Jak bylo zmíněno výše, malé a střední podniky často poskytují své služby spíše lokálně. A z této skutečnosti pak vyplývají i hlavní důvody jejich podpory. Lokální podniky totiž zaměstnávají lidi z okolí svého sídla nebo pobočky a zároveň zde nakupují pro své podnikání potřebné dodávky a služby. Dále zde pak majitelé těchto podniků utrácejí vydělané peníze. Tímto dochází k tzv. multiplikačnímu efektu, což je nástroj využívaný ve fiskální politice státu, kterým se stát snaží stimulovat spotřebu v dané oblasti a přispět tak k růstu hrubého domácího produktu a blahobytu v dané lokalitě. Obdobně jej mohou využít i zadavatelé veřejných zakázek na úrovni komunální a regionální samosprávy k podpoře lokální ekonomiky. Prostředky investované do plnění veřejné zakázky totiž přispějí k podpoře a rozvoji komunity v okolí místa plnění veřejné zakázky.

2.1.2. Jak na podporu lokálních podniků v roli generálních dodavatelů?

Podpora lokálních podniků v účasti v zadávacím řízení má více podob. Na začátek je však podstatné zmínit, jakým způsobem nemůže být prováděna. V rámci tématu podpory lokálních podniků jsou hlavním limitem rozhodným pro dodržení zákona o zadávání veřejných zakázek jeho základní zásady, a to zejména zásada zákazu diskriminace. Podrobnější informace k limitům základních zásad zákona o zadávání veřejných zakázek naleznete v příloze (viz příloha na str. 114).

Mezi požadavky, které jsou dle základních zásad zákona o zadávání veřejných zakázek **nepřípustné**, se řadí zejména:

- a) zadávací podmínka umožňující účast pouze dodavatelům se sídlem nebo provozovnou v určitém místě, regionu, zemi nebo do určité vzdálenosti od místa
- b) zadávací podmínka diskriminačním nebo nepřiměřeným způsobem zvýhodňující dodavatele se sídlem nebo provozovnou v určitém místě nebo do určité vzdálenosti od místa.

Zadávací podmínka specifikovaná v písm. a) výše je problematická dle Evropské komise a z hlediska rozhodovací praxe Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Argumentace Evropské komise ve vztahu k podobným požadavkům zadavatelů spočívá zejména v otázce omezení základních komunitárních svobod. Rozhodovací praxe Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže se pak opírá o § 6 zákona o zadávání veřejných zakázek, a to zejména zásadu zákazu diskriminace. V tomto ohledu lze zmínit například rozhodnutí předsedy Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže o rozkladu č.j. ÚOHS-R391/2014/ VZ-32011/2015/323/KHo ze dne 7. 10. 2015, ze kterého lze při učinění závěru o nemožnosti stanovit si takovou zadávací podmínku vycházet.

V rámci zvýhodnění dodavatelů se sídlem, pobočkou nebo provozovnou v „blízkosti“ místa plnění veřejné zakázky je potřeba volit pouze nástroje, které nejsou diskriminační a jsou v souladu se zásadou přiměřenosti, a tedy v souladu se základními zásadami zákona o zadávání veřejných zakázek. Takovým nástrojem je například přiměřené stanovení reakční doby či dostupnosti dodavatele na požadavek zadavatele v rámci vhodných veřejných zakázek, který je rozebrán dále v této publikaci

2. 1. 3. Možné způsoby podpory účasti lokálních podniků v dodávkách veřejným zadavatelům

Výše uvedené však neznamená, že zadavatelé nemohou dopady svého nakupování na místní ekonomiku a vyšší účast lokálních podniků v zadávacích řízeních ovlivňovat vůbec. Mají však k dispozici spíše měkké nástroje, které by neměly mít přímý vliv na výsledek zadávacího řízení (viz Příloha č. 13 na str. 114).

Systematické promyšlení cíle, cest k jeho dosahování a možnosti podpory a následně i kontroly jsou základním předpokladem úspěšného nastavení systému podpory aktivní účasti lokálních dodavatelů v zadávacích řízeních. Naopak nesystematická a nahodilá aplikace požadavků k zajištění benefitů pro místní ekonomiku je nevhodná a snižuje transparentnost postupu zadavatele. U kontrolních orgánů může například vzbudit oprávněné otázky po motivaci přijatého opatření v jediné veřejné zakázce.

Znalost místní ekonomiky a analýza podmínek pro zajištění účasti místních firem

Zadavatel, který chce efektivně podpořit lokální podniky, by měl především znát místní ekonomiku a podmínky. Za tímto účelem by měl nejprve analyzovat současný stav. Analýza by měla odpovědět na základní otázky: účastní se lokální (případně sociální) podniky zadávacích řízení a řízení pro zadání veřejných zakázek malého rozsahu? V případě, že nikoliv, co je důvodem jejich neúčasti? Může být také veden dialog s podniky, včetně lokálních podniků, které se neúspěšně zúčastnily zadávacího řízení, s cílem zjistit, zda právě lokální podniky narazily na obtížně splnitelné podmínky, či jim může být podrobněji vysvětleno rozhodnutí o výběru vítěze zakázky. Cílem takového dialogu by měla být oboustranná zpětná vazba, aby příště mohly podniky, včetně těch lokálních, podat lepší nabídky.

Pro účely výše představené analýzy, jakož i pro následné kroky v rámci podpory lokálních podniků při zadávání veřejných zakázek je důležité mít přehled o těchto podnicích. Při seznamování se s místním trhem je vhodné oslovit i místní organizace a iniciativy, například oblastní hospodářskou komoru.

Vhodným výstupem analýzy je vytvoření **databáze lokálních malých a středních podniků**. Taková pravidelně aktualizovaná databáze může obsahovat nejen identifikační údaje lokálních podniků a kontaktní údaje jejich zástupců, ale i obory jejich působení a případně velikost jejich obratu. Zadavatel pak snáze může uskutečnit například společné setkání s podniky, které bude otevřeno všem podnikům, včetně těch z databáze, během něž může zástupcům nejen lokálních podniků odpovědět na jejich případné otázky týkající se postupů zadavatele při zadávání veřejných zakázek. Takové akce se nazývají Meet Your Potential Bidder a jsou určitou obdobou níže představených akcí typu Meet the Buyer. Databáze lokálních podniků může být využívána i k rozesílání informací o vypsání veřejných zakázek, výzev k podání nabídky na veřejné zakázky malého rozsahu nebo k obecnějšímu informování o připravovaných veřejných zakázkách v následujícím časovém období (zejména kalendářním roce). Přitom je však třeba pamatovat na skutečnost, že v souladu se základními zásadami zákona o zadávání veřejných zakázek nelze oslovovat pouze lokální malé a střední podniky či stále stejné podniky a komunikovat pouze s nimi. Tím by mohlo dojít k nepřipustnému diskriminačnímu postupu.

Znalost místní ekonomiky však nepředstavuje pouze znalost lokálních podniků. Její součástí je také znalost místních socioekonomických poměrů. Taková znalost je velmi důležitá zejména pro samosprávy, které mívají o socioekonomických poměrech v rámci své oblasti obvykle dobrý přehled.

Lokální podniky a místní ekonomiku pak může vhodně podpořit i například školení pořádané pro všechny dodavatele, kteří projeví zájem. Během školení může zadavatel dodavatele seznámit v obecné rovině s problémy, které jsou pro zadavatele prioritou a které se snaží v rámci svého odpovědného přístupu k veřejnému zadávání řešit. Absolvování takového školení může být ve vhodných veřejných zakázkách dokonce zvýhodněno v rámci hodnocení nabídek (spíše jako hodnotící kritérium se symbolickou vahou). Nicméně v takovém případě by měl zadavatel stanovit dostatečnou délku lhůty pro podání nabídek tak, aby školení mohli absolvovat i dodavatelé, kteří se jej ještě nezúčastnili.

Důležitost komunikace s dodavateli

Zadavatel by měl zejména usilovat o to, aby byl férovým, transparentním a předvídatelným obchodním partnerem. To se však neobejde bez korektní, otevřené a včasné komunikace s dodavateli navenek.

Zájem zadavatele na přiblížení veřejných zakázek lokálním podnikům je vhodné sdělit potenciálním dodavatelům. Ti se tak mohou na požadavky zadavatele lépe připravit či dokonce vyvinout vlastní iniciativu nad rámec požadavků zadavatele. Zadavatel však v tomto ohledu nesmí zapomenout na zásady transparentnosti a zákazu diskriminace. Neměl by proto svůj úmysl sdělit pouze lokálním podnikům. Způsobů vhodné komunikace je vícero. Zadavatelé mohou například:

- a) prezentovat své strategie v oblasti odpovědného veřejného zadávání, ať už při specializovaných veřejných akcích nebo na svých webových stránkách,
- b) představit plán veřejných zakázek na určité časové období, obvykle na kalendářní rok,
- c) pořádat předběžné tržní konzultace.

Přestože je možné prezentovat **strategie zadavatelů ve vztahu k odpovědnému veřejnému zadávání** osobně, je pravděpodobné, že některé malé podniky se jich nezúčastní pro nedostatek času a personální kapacity. Proto je vždy vhodné zveřejnit prezentaci strategie v elektronickém nástroji. Tak se budou moci všichni dodavatelé s prezentací seznámit, jakmile na to budou mít čas a popřípadě se k ní kdykoliv vrátit.

Do prezentace těchto strategií mohou zadavatelé zařadit i **osvětu související s použitím elektronických nástrojů** k zadávání veřejných zakázek. Přestože elektronické nástroje přispívají ke zjednodušení procesu zadávání veřejných zakázek, mohou být zejména pro malé lokální podniky překážkou účasti v zadávacím řízení. Ne každý dodavatel je totiž schopen s těmito nástroji pracovat. Takové školení může zadavateli přinést benefit ve zvýšení počtu účastníků zadávacího řízení, zvýšení úrovně hospodářské soutěže a případně přispět i k nižší ceně. Menší podniky jsou totiž často schopny nabídnout i výhodnější ceny s ohledem na potřebu nižších režii. Školení však zadavatelé mohou pořádat i k dalším tématům, která mohou lokálním podnikům následně pomoci podávat kvalitnější nabídky.

Představení plánu veřejných zakázek je další možností transparentní komunikace s dodavatelským trhem za účelem podpory lokálních podniků. Jedná se o akci typu Meet the Buyer (poznej svého zadavatele), během které se setká zadavatel s dodavatelem, aby jim přednesl plán veřejných zakázek, jejichž zadávací řízení má v úmyslu zahájit během určitého časového období, obvykle v následujícím kalendářním roce. Jedním ze zadavatelů, kteří tento způsob komunikace s dodavatelským trhem používají, je [Povodí Vltavy, státní podnik](#). V zahraniční praxi se jedná o poměrně často využívanou metodu, jak zadavatelé seznamují dodavatele se svými záměry a prioritami.

Cílem těchto setkání je kromě zajištění maximální transparentnosti zadavatele vůči dodavatelům i snaha zadavatele, aby si dodavatelé rezervovali kapacity pro jimi vybrané veřejné zakázky a zadavatel tak obdržel v zadávacím řízení více nabídek. Kromě představení plánu zakázek využívají někteří zadavatelé v praxi tyto akce i k dalším sdělením vůči dodavatelům. Většinou se jedná o představení strategie odpovědného veřejného zadávání, priority zadavatele v této oblasti a nástroje, kterými se zadavatel snaží strategii OVZ naplňovat. Může také jít o představení nejčastějších chyb při zadávacích řízeních, rady a tipy k jednoduššímu podávání nabídek apod. Zadavatelé ale mohou dodavatelům také sdělit, jaké problémy identifikovali v oblasti přístupu lokálních podniků k zadávacím řízením a jak jejich účast hodlají podpořit. Dodavatelé se pak mohou připravit podle konkrétních preferencí zadavatelů.

Jedním z nejdůležitějších způsobů komunikace s dodavatelským trhem jsou **předběžné tržní konzultace**. Jedná se v české právní úpravě o poměrně nový institut, jenž je její součástí od účinnosti zákona o zadávání veřejných zakázek. Tyto konzultace umožňují zadavateli v přípravné fázi zadávacího řízení využít poradenství od dodavatelů či nezávislých odborníků.

Zadavatelé nejčastěji využijí předběžné tržní konzultace v rámci přípravy zadávacích podmínek veřejných zakázek, a to zejména ke specifikaci předmětu veřejné zakázky. Předběžné tržní konzultace je však možné využít i ke zjištění reakce dodavatelského trhu na záměr zadavatele zadat veřejnou zakázku a na představu zadavatele o jeho požadavcích. Tento postup by měli zadavatelé zvolit zejména v případě, že nemají dostatečně podrobné znalosti o možnostech trhu z hlediska předmětu plnění veřejné zakázky. V opačném případě totiž hrozí, že by zadavatelé mohli nastavit zadávací podmínky diskriminačně.

Zadavatelé však mohou předběžné tržní konzultace využít i pro nastavení podmínek kvalifikace. V takovém případě však musí být obezřetní ve vztahu k informacím, které od dodavatelů obdrží, protože ti mohou sledovat své vlastní zájmy. Pokud však konkrétní zadavatel nemá představu o tom, jaké podmínky kvalifikace mohou splnit lokální podniky, je předběžná tržní konzultace vhodným způsobem, jak takovou informaci získat. Při následném nastavení podmínek kvalifikace však zadavatel musí pamatovat na pravidla a základní zásady stanovené zákonem o zadávání veřejných zakázek.

V rámci podpory lokálních podniků mohou zadavatelé předběžné tržní konzultace pořádat i za účelem zjištění, zda existuje oddělitelná část plnění veřejné zakázky, která by v případě takového oddělení a samostatného zadání ve smyslu § 35 zákona o zadávání veřejných zakázek, respektive dalších pravidel podle § 101 pro nadlimitní veřejné zakázky, umožnila účast ve veřejné zakázce lokálním podnikům. Tyto informace je však možné získat i na základě průzkumu trhu. Proto je vhodné, aby takové zjištění nebylo jediným důvodem konání předběžné tržní konzultace.

Veřejné zakázky malého rozsahu

Veřejné zakázky malého rozsahu⁹ jsou zvláštním postupem, jak zadat veřejnou zakázku do limitu stanoveného zákonem o zadávání veřejných zakázek a mohou při dodržení základních zásad zákona o zadávání veřejných zakázek sloužit i k dosažení cílů zadavatele v oblasti podpory lokálních podniků. Zadávání veřejných zakázek malého rozsahu totiž není svázáno formálními požadavky zákona jako druhy zadávacích řízení upravené v § 3 zákona o zadávání veřejných zakázek. Zadavatelé jsou v tomto ohledu limitováni pouze základními zásadami zákona o zadávání veřejných zakázek obsaženými v jeho § 6. Zadání veřejné zakázky malého rozsahu zároveň nepodléhá přezkumu ze strany Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, jak vyplývá z jeho ustálené rozhodovací praxe, ale i z důvodové zprávy k zákonu o zadávání veřejných zakázek. Tato skutečnost ale neznamená, že by zadání veřejných zakázek malého rozsahu nepodléhalo žádné kontrole. Kontrolovat je totiž mohou například zřizovatelé zadavatelů, dotační orgány v případě financování veřejné zakázky z dotačních prostředků nebo další kontrolní orgány jako je Nejvyšší kontrolní úřad. V případě obcí, měst a krajů mohou sloužit jako kontrolní orgán svého druhu i oprávnění voliči. Z uvedeného důvodu by proto zadavatelé měli vážit i způsob zadávání veřejných zakázek malého rozsahu.

V praxi jsou obvyklé tři způsoby zadání veřejné zakázky malého rozsahu, jejichž použití se obvykle liší podle předpokládané hodnoty veřejné zakázky. Těmito způsoby jsou:

Názvy uvedených způsobů jsou dostatečně vypovídající. V rámci přímého zadání uzavře zadavatel smlouvu s vybraným dodavatelem bez oslovení jiných dodavatelů a provedení hodnocení. V rámci uzavřené výzvy oslovuje zadavatel uzavřený počet dodavatelů, kteří mohou následně podat nabídku na veřejnou zakázku. Zadavatel v případě tohoto způsobu zadání již provádí hodnocení, nebyla-li podána pouze jedna nabídka. V rámci otevřené výzvy zadavatel oslovuje předem neomezený počet dodavatelů k podání nabídky na veřejnou zakázku malého rozsahu. I v tomto případě zadavatel provádí hodnocení, nebyla-li podána pouze jedna nabídka.

A v čem tedy spočívá možná podpora lokálních podniků? Přímé zadání a uzavřená výzva jsou ze své podstaty vhodné pro podporu lokálních podniků a jsou tak často využívány. V jejich rámci je totiž zcela v souladu se základními zásadami zákona možné oslovit zejména lokální podniky. Zadavatelé by však v případě oslovování lokálních podniků neměli zapomenout na zásadu 3E, kdy by plnění lokálních podniků měla být (nejen cenově) srovnatelná s plněními jiných dodavatelů. V opačném případě by kromě této zásady mohli zadavatelé porušit i zásadu zákazu diskriminace vyplývající ze zákona o zadávání veřejných zakázek. Uvedená skutečnost dokazuje důležitost znalosti trhu (viz str. 31). Nadto je však možné také konstatovat, že v rámci všech veřejných zakázek malého rozsahu dochází k přirozené lokalizaci. Lze

⁹ Aktualizovaná Metodika zadávání veřejných zakázek malého rozsahu vytvořená MMR za spolupráce s některými neziskovými organizacemi je k dispozici zde: <https://portal-vz.cz/metodiky-stanoviska/metodiky-k-zakonu-c-134-2016-sb-o-zadavani-verejnych-zakazek/metodiky-specialni-k-zadavacim-rizenim/metodiky-obecne/>

totiž poměrně logicky předpokládat, že zájem o takovou veřejnou zakázku budou projevovat zejména lokální malé a střední podniky.

V rámci veřejných zakázek malého rozsahu lze zároveň stanovit případné požadavky na kvalifikaci a kritéria hodnocení nad rámec možností, které zákon umožňuje pro jednotlivé druhy zadávacích řízení. Zadavatel však i v tomto případě musí dodržet základní zásady zákona o zadávání veřejných zakázek.

I zde je důležitý transparentní, systematický a strategický postup zadavatele při podpoře lokálních podniků v účasti na zadávacích řízeních. Zadání pouze nahodilých veřejných zakázek malého rozsahu s požadavky na lokalizaci totiž může naopak vzbudit podezření o úmyslech zadavatele ze strany kontrolních orgánů, dodavatelů, ale i široké veřejnosti.

Dělení veřejných zakázek

Jednou z nejpodstatnějších možností podpory malých a středních (a často lokálních) podniků je rozdělení veřejné zakázky na části, zadávané buď v jednom zadávacím řízení, nebo zadávané samostatně ve více zadávacích řízeních. Takové rozdělení, pokud je provedeno správně, totiž umožňuje lokálním podnikům podat nabídku na veřejnou zakázku, na kterou by jinak neměly kapacitu.

Zákon o zadávání veřejných zakázek podporuje rozdělování veřejných zakázek, jak lze dovést z vícero ustanovení. Možnost rozdělení veřejné zakázky na části upravuje § 35 pro všechna zadávací řízení a § 101 pak specificky pro nadlimitní režim, kde zákon o zadávání veřejných zakázek stanoví základní pravidla pro rozdělení veřejné zakázky a výběr dodavatele v každé jednotlivé části. Velmi důležitý je § 18 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek, z jehož písm. a) lze dovést možnost pro zadavatele zadat každou část veřejné zakázky buď v jednom, nebo více zadávacích řízeních.

Zadavatelé jsou také oprávněni jednu nebo více částí veřejné zakázky od původního celku oddělit a zadat je postupy odpovídajícími předpokládané hodnotě takové části. Tato možnost vyplývá z § 18 odst. 3 zákona o zadávání veřejných zakázek a je velmi důležitá z hlediska podpory lokálních podniků. Umožňuje totiž zadavatelům oddělit jednu nebo více částí veřejné zakázky od celku a zadat je například jako veřejné zakázky malého rozsahu, pokud předpokládaná hodnota žádné z těchto částí nepřekročí limit pro veřejné zakázky malého rozsahu. V souladu s uvedeným ustanovením lze takovým způsobem zadat části až do hodnoty 20 % souhrnné předpokládané hodnoty všech částí veřejné zakázky a zároveň do výše limitu dle nařízení vlády č. 172/2016 Sb. (aktuálně platí limit pro takto oddělené části ve výši 2 054 000 Kč v případě dodávek nebo služeb, a 25 676 000 Kč v případě stavebních prací). V případě zadání takové části jako veřejné zakázky malého rozsahu je pak zadavatel limitován pouze základními zásadami zákona o zadávání veřejných zakázek a interními předpisy upravujícími zadávání veřejných zakázek malého rozsahu, které ve vztahu k podpoře lokálních podniků rozebereme níže.

Při rozdělení zakázky na více částí však zadavatel nesmí dle dikce § 35 zákona o zadávání veřejných zakázek obejít povinnosti stanovené tímto zákonem a v případě zadání více částí v jednom zadávacím řízení musí zadavatel stanovit také pravidla pro účast dodavatelů v jednotlivých částech a pro zadání těchto částí.

Z praktického hlediska je podstatné, že zadavatel je v rámci jednotlivých částí oprávněn stanovit odlišné zadávací podmínky, včetně odlišné kvalifikace. To je důležité zejména v případě, kdy zadavatel nepostupuje podle § 18 odst. 3 zákona o zadávání veřejných zakázek zadáním vybraných částí jako veřejných zakázek malého rozsahu. Zadavatel totiž může ještě více podpořit účast lokálních podniků tím, že nejenže oddělí část zakázky od ostatního celku, ale nastaví kvalifikaci přiměřeně tak, aby se dotčeného zadávacího řízení mohli účastnit nejen velcí dodavatelé, ale i lokální malé a střední podniky.

Je však nutné konstatovat, že ani směrnice ani český zákon zadavateli nestanoví povinnost dělit veřejné zakázky na části z důvodu zlepšení přístupu malých a středních podniků. Obě normy však vychází z toho, že zadavatel by tuto možnost měl vždy zvážit. Při zadávání nadlimitních veřejných zakázek jsou tak zadavatelé povinni nerozdělení zakázky odůvodnit ve zprávě dle § 217 odst. 2 písm. m) zákona o zadávání veřejných zakázek (pokud odůvodnění zadavatel neuvedl v zadávací dokumentaci). Takové odůvodnění by mělo vycházet z posouzení vhodnosti rozdělení veřejné zakázky, ke kterému došlo v rámci přípravy zadávacích podmínek. Při posouzení vhodnosti rozdělení veřejné zakázky na části by měli zadavatelé vycházet zejména z:

- a) míry rizika spojené s omezením hospodářské soutěže,
- b) míry rizika prodražení veřejné zakázky z důvodu nutné koordinace a případné spolupráce více dodavatelů,
- c) technické náročnosti plnění veřejné zakázky a
- d) posouzení základních zásad zákona o zadávání veřejných zakázek, konkrétně pak zásad transparentnosti a zákazu diskriminace.

Příkladem rozdělení veřejné zakázky na části může být situace, kdy zadavatel zadávající veřejnou zakázku s celorepublikovou působností tuto rozdělí na základě územních celků. Takový přístup může vytvořit podmínky k širšímu přístupu lokálních dodavatelů do soutěže o veřejnou zakázku, ale také může vést ke snížení nákladů oproti situaci, kdy by byla veřejné zakázka soutěžena jako celek.

Jak vyplývá z výše uvedeného, nerozdělení veřejné zakázky na části musí být odůvodněné a musí být v souladu se základními zásadami vyjádřenými v § 6 zákona o zadávání veřejných zakázek (zejména pak se zásadou zákazu diskriminace).

Zadavatel by v tomto ohledu neměl spojovat různá samostatná plnění, navíc některá z nich značně specifická, do jediné veřejné zakázky nerozdělené na části. Takový postup je totiž v rozporu se zákonem o zadávání veřejných zakázek, jak potvrzuje například rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže sp. zn. ÚOHS-S0047/2020/VZ ze dne 11. 5. 2020 (potvrzeno rozhodnutím předsedy ÚOHS sp. zn. ÚOHS-R0098/2020/VZ ze dne 30. 7. 2020). Zadavatel v šetřeném případě do předmětu jedné veřejné zakázky nerozdělené na části spojil úklidové služby, údržbu zeleně, zimní údržbu a strážní služby pro jeden ze svých objektů. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže však dovedl na straně zadavatele spáchání přestupku pro porušení základních zásad zákona z důvodu široké definice předmětu plnění veřejné zakázky bez jejího rozdělení na části. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže v uvedeném rozhodnutí výslovně uvedl

„[v]e vztahu k dopadu, který mělo v posuzované věci vymezení předmětu veřejné zakázky na konkurenční prostředí, tak Úřad uzavírá, že v důsledku požadavku obviněného na společné plnění mohlo podat nabídku na předmětnou veřejnou zakázku méně dodavatelů než za situace, kdy by v souladu se zákonem rozdělená plnění byla poptávána samostatně, přičemž odrazem tohoto faktu může být mimo jiné právě i jediná nabídka doručená obviněnému, přestože na trhu působí větší počet subjektů, jež se zabývají jednotlivými službami. Příliš široce vymezený předmět plnění veřejné zakázky tak v šetřeném případě, jak vyplývá z provedeného šetření, představoval překážku v účasti v zadávacím řízení pro dodavatele, čímž mohlo dojít k omezení konkurenčního prostředí mezi dodavateli a ve svém důsledku jejich skryté diskriminaci. Diskriminováni tak byli ti dodavatelé, kteří mohli podat nabídku na ostatní plnění vyjma plnění spočívajícího ve strážních službách (tj. na plnění spočívající v úklidových službách, údržbě zeleně a zimní údržbě), avšak nebyli schopni nabídnout plnění všechna.“

Dále obdobný postoj Úřad pro ochranu hospodářské soutěže zaujal v rozhodnutí: č. j. ÚOHS-S0158/2018/VZ-23574/2018/523/JŠi ze dne 13. 8. 2018 (potvrzeno rozhodnutím předsedy Úřadu č. j. ÚOHS-R0149/2018/VZ-33421/2018/321/OMa ze dne 15. 11. 2018), ve veřejné zakázce na dodávku informačního systému pro jednotný personální a mzdový systém zadavatele. Úřad došel k závěru, že spojení požadavků na konkrétní poptávaný software a hardware může vytvářet neodůvodněnou překážku hospodářské soutěže a omezovat ty dodavatele, jež by mohli podat nabídku na jednotlivá plnění, protože tato nejsou z věcného hlediska totožná.

Je však také vhodné, aby rozsah částí jednotlivých veřejných zakázek odpovídal kapacitě lokálních podniků nebo aby byl vhodně uzpůsoben specializovaným oborům těchto podniků.

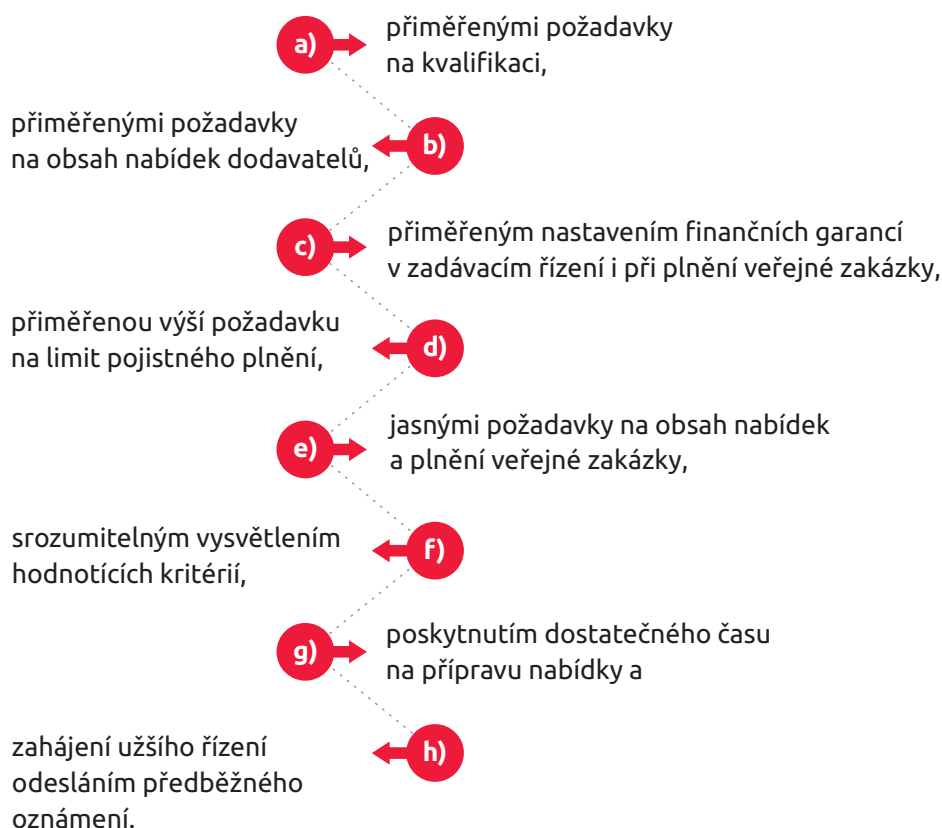
Rozdělování veřejných zakázek na části za účelem podpory malých a středních podniků v minulosti využil například [Dopravní podnik hlavního města Prahy](#), který rozdělil veřejnou zakázku na poskytování úklidových služeb v celkové předpokládané hodnotě 720 mil. Kč bez DPH.

Snížení administrativní zátěže a přiměřenost požadavků

Dále představený způsob podpory malých a mikropodniků, včetně lokálních podniků úzce souvisí se zásadou přiměřenosti. Zadavatel by měl totiž při stanovení zadávacích podmínek na veřejnou zakázku vždy zvažovat takové způsoby úpravy zadávacích podmínek, které povedou k naplnění jeho cílů v oblasti podpory lokálních podniků, avšak zároveň nepřiměřeným způsobem nezasáhnou do práv ostatních dodavatelů a neporuší základní zásady zákona o zadávání veřejných zakázek. V rámci posouzení tohoto zásahu lze použít výše test proporcionality představený v příloze Limity základních zásad při podpoře lokálních podniků v roli dodavatelů (viz str. 114).

Podporovat lokální podniky prostřednictvím přiměřených zadávacích podmínek lze zejména:

Přiměřené požadavky na kvalifikaci jsou jedním z hlavních nástrojů, kterým lze podpořit účast lokálních podniků v zadávacích řízeních. Zadavatelé je totiž mohou nastavit tak, aby je mohly splnit i dostatečně zkušené lokální podniky. Je-li to potřeba, může zadavatel za účelem nastavení přiměřeného požadavku na kvalifikaci využít předběžných tržních konzultací, jak bylo uvedeno výše.

Při rozhodnutí o požadavcích na kvalifikaci by měl zadavatel, který chce podpořit lokální podniky, vycházet ze znalosti místní ekonomiky a snažit se tak o maximální otevřenost vůči těmto podnikům. Kromě přiměřeného rozvolnění požadavků na kvalifikaci tak, aby je splnily i lokální podniky, se může zadavatel aktivně snažit o zvýšení kvalifikace (zkušeností) těchto podniků. Takové zvýšení může činit například prostřednictvím výzev těmto podnikům k podání nabídek v rámci veřejných zakázek malého rozsahu nebo odkázáním takových lokálních podniků na jiné zadávací řízení s obdobným předmětem plnění, ve kterém jsou požadavky na kvalifikaci nastaveny mírněji.

Pro snížení administrativní náročnosti prokázání splnění kvalifikace může zadavatel umožnit prokázání splnění kvalifikace čestným prohlášením ve smyslu § 86 odst. 2 zákona o zadávání veřejných zakázek. V rámci zjednodušeného podlimitního řízení však mohou dodavatelé prokázat celou kvalifikaci čestným prohlášením vždy, ustanovení § 53 odst. 4 zákona o zadávání veřejných zakázek zadavatelům neumožňuje tuto možnost v zadávacích podmínkách zakázat.

Zadavatelé mohou účast lokálních podniků podpořit také vyžadováním pouze **přiměřeného množství dokumentů** v nabídkách dodavatelů. Každý zadavatel by měl při přípravě zadávacích podmínek zvážit, zda je u konkrétní veřejné zakázky nezbytné předkládat i další dokumenty nad rámec dokumentů prokazujících splnění kvalifikace a smlouvy na plnění veřejné zakázky s případným dalším dokumentem, ze kterého vyplývá ocenění jednotlivých položek tvořících celkovou nabídkovou cenu.

Zadavatelé totiž často požadují dokumenty, které nejsou v konkrétním případě nezbytně nutné, pouze proto, že tak mají nastavené vzory zadávacích dokumentací a dalších dokumentů obsahujících zadávací podmínky. Zbytečná administrativa však odrazuje zejména malé lokální podniky, které nemusí mít na jejich vypracování čas nebo je vnímají jako překážku účasti v zadávacím řízení z jiných důvodů.

Neméně důležité pro účast lokálních podniků v zadávacím řízení mohou být i požadavky zadavatele na **finanční garance v zadávacím řízení** (jistota ve smyslu § 41 zákona o zadávání veřejných zakázek) **i při plnění veřejné zakázky** (ve stavebnictví typicky bankovní záruky za provedení díla a za záruční opravy).

Velkou administrativní překážkou zejména pro malé lokální podniky může být stanovení jistoty v zadávacím řízení. Přestože může být poskytnuta více formami, mezi které patří hlavně složení peněžní částky na účet zadavatele nebo zajištění bankovní záruky, malé a některé střední lokální podniky nemají dostatečné finanční rezervy, aby mohly složit peníze na účet zadavatele, a ze stejného důvodu jim nemusí být ani přístupné získání bankovní záruky ze strany banky, u které mají založený podnikatelský účet. Zadavatelé by proto vždy měli zvážit, zda je požadavek na poskytnutí jistoty odůvodněný a stanovit jej pouze v nezbytných případech. Při stanovení požadavku na jistotu je potřeba mít na zřeteli, že je ho možné provést pouze současně se zadávací lhůtou ve smyslu § 40 zákona o zadávání veřejných zakázek. A pokud zadavatel nestihne odeslat rozhodnutí o výběru dodavatele do konce této lhůty, dojde ze zákona ke zrušení předmětného zadávacího řízení (s výjimkou dohody se všemi účastníky zadávacího řízení na prodloužení zadávací lhůty ve smyslu předmětného ustanovení).

Ze stejného důvodu na straně lokálních podniků jako v odstavci výše by měl zadavatel zvážit i *požadavek na finanční garance při plnění veřejné zakázky*, které jsou obvyklé hlavně ve stavebnictví. Přestože je jako obvyklá praxe uznávána výše záruk za provedení díla i záruk za záruční opravy v rozsahu 10 % z ceny díla, je taková výše překážkou účasti v zadávacím řízení pro malé a většinou i střední lokální podniky. Předmětné záruky slouží k ochraně zadavatele a požadavek na jejich předložení je zcela oprávněný. Zadavatelé by však vždy měli zvážit jejich výši tak, aby byla přiměřená a dostatečná pro ochranu zájmů zadavatele, ale zároveň nevyloučila účast lokálních podniků v zadávacím řízení.

Jako finanční garance v zadávacím řízení však může být vnímán i *požadavek na obrát dodavatele podle § 78 zákona o zadávání veřejných zakázek*. Požadavek na obrát dodavatele nesmí v souladu s ustanovením dle předchozí věty přesáhnout dvojnásobek předpokládané hodnoty veřejné zakázky. K předmětnému ustanovení však existuje ustálená rozhodovací praxe Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, která omezuje výši požadavku zadavatele na obrát u veřejných zakázek plněných ve více letech. Toto omezení se tak ze své podstaty vztahuje zejména k veřejným zakázkám na služby a na stavební práce. Výše požadavku na obrát v souladu s uvedenou rozhodovací praxí nesmí překročit dvojnásobek plnění veřejné zakázky v jednom roce. Zejména u veřejných zakázek na stavební práce se však může plnění v jednotlivých letech poměrně výrazně lišit, kdy v jednom roce je například předpokládáno plnění výrazně vyšší než v roce následujícím. Zadavatel je v tomto případě oprávněn stanovit požadavek na výši obrátu vycházející z nejvyššího předpokládaného plnění za jeden rok.

Uvedenou rozhodovací praxi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže reprezentuje například rozhodnutí předsedy tohoto Úřadu sp. zn. ÚOHS-R0193/2017/VZ ze dne 16. 1. 2018, které uvádí:

„by stanovení ekonomického kvalifikačního kritéria v (maximální) výši dvojnásobku předpokládané hodnoty veřejné zakázky za období jiné než rok neposkytovalo reálný obraz o schopnosti dodavatele plnit veřejnou zakázku. Odvození požadavku na minimální roční obrát dodavatele od hodnoty veřejné zakázky za období delší než rok by navíc mohlo vést k nepřiměřenému navýšení ekonomického kvalifikačního kritéria a tím i k vyloučení řady jinak způsobilých dodavatelů z možnosti se o veřejnou zakázku ucházet.“

Obdobně jako v případě finančních garancí při plnění veřejné zakázky by měl zadavatel zvážit i přiměřené **nastavení požadavku na limit pojistného plnění** z pojistných smluv. Nepřiměřeně vysoký požadavek na tento limit totiž může vytvořit bariéru pro účast lokálních podniků v zadávacím řízení. Zadavatel by proto měl požadavek na výši limitu stanovit tak, aby byla jeho výše přiměřená újmě, jež je reálně očekávatelná při plnění veřejné zakázky, ale aby zároveň nevyločil účast lokálních podniků v zadávacím řízení.

Při přípravě zadávacího řízení by měl zadavatel pamatovat také na to, aby **své požadavky na obsah nabídek a plnění veřejné zakázky jasně sdělil dodavatelům**, včetně lokálních podniků. Srozumitelnost zadávacích podmínek včetně formálních podmínek účasti v rozsahu dokumentů, jež mají být povinně součástí nabídky, přispívá nejen k podpoře lokálních podniků, ale i k podání nabídek ze strany ostatních dodavatelů. Kromě samotné podpory lokálních podniků se tím tak podstatně snižuje riziko nepodání žádné nabídky v zadávacím řízení a nutnosti jeho zrušení.

Malým a středním podnikům při zpracování jejich nabídek pomáhají vzorové formuláře, šablony dokumentů, uvedení požadované struktury nabídek v zadávací dokumentaci, tabulky k vyplnění a další podobné vzorové dokumenty připravené zadavatelem, které stačí ze strany dodavatelů „pouze“ vyplnit.

Vyjma výše uvedeného je také vhodné, aby zadavatel v zadávací dokumentaci jasně uvedl stručný popis plnění veřejné zakázky, ze kterého budou moci dodavatelé velmi rychle zjistit, jaké konkrétní dodávky, služby nebo stavební práce zadavatel požaduje.

Zejména drobnější lokální podniky, které nemají mnoho zkušeností s účastí v zadávacím řízení, mohou být vděční za souhrn nejčastějších chyb v nabídkách. Tento souhrn může zadavateli pomoci předejít výskytu opakovaných chyb v nabídkách nejen lokálních podniků a tím i k omezení okruhu soutěžitelů o veřejnou zakázku. Takový seznam by měl být veřejně dostupný všem dodavatelům bez rozdílu, větší význam ale bude mít pro malé a střední podniky (a to nikoliv pouze ty lokální).

Přestože to tak na první pohled nemusí vypadat, **srozumitelným vysvětlením hodnotících kritérií** může zadavatel výrazně podpořit účast lokálních podniků ve veřejných zakázkách. Pokud totiž zástupci těchto podniků připravující nabídky kritériím hodnocení nerozumí, výrazně se tím snižuje pravděpodobnost, že se pokusí nabídku podat. Nesrozumitelnost hodnotících kritérií pak může vést i k žádostem o vysvětlení zadávací dokumentace ze strany dodavatelů v průběhu zadávacího řízení nebo dokonce i k podání námitek.

Neméně důležitým způsobem podpory lokálních podniků v rámci zadávacího řízení jako jsou dva posledně představené je i **dostatečný čas na podání nabídky**.

Zejména malé lokální podniky nemají velký administrativní aparát a vypracování nabídky jim proto může trvat déle než větším společnostem. Lokální podniky se také mohou častěji než ostatní společnosti spojovat za účelem podání nabídky a plnění veřejné zakázky. Taková činnost je však administrativně a časově náročná, proto vyžaduje dostatečný čas.

S dostatečným časem na podání nabídky souvisí i **zahájení užšího řízení odesláním předběžného oznámení** v souladu s § 58 odst. 2 zákona o zadávání veřejných zakázek. Jak přisvědčuje i předseda Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ve svém rozhodnutí č. j. ÚOHS-11851/2020/321/VJu ze dne 21. 4. 2020, slouží tento postup k usnadnění účasti nejen lokálním malým a středním podnikům.

2. 1. 4. Podpora přístupu sociálních podniků k veřejným zakázkám

Jak již bylo zmíněno výše, je možné podporovat v účasti v zadávacích řízeních i lokální sociální podniky. Sociální podniky jsou většinou podniky malými, pouze výjimečně se jedná o střední podniky. Více se o sociálních podnicích můžete dozvědět v kapitole v kapitole Podpora zaměstnanosti místních obyvatel (viz str. 9).

2. 1. 5. Další příležitosti

Výše v textu této kapitoly byly představeny zákonné způsoby podpory lokálních podniků za účelem jejich získání investorské smlouvy. Jedná se však o způsoby z velké míry již probádané a v praxi využívané. V kapitole Nástroje – společný komentář k praktickému použití nástrojů z pohledu zákona o zadávání veřejných zakázek (viz str. 53) však najdete i nové, v České republice dosud vůbec nebo pouze málo využívané způsoby podpory lokálních podniků. Jedná se zejména o požadavek na sezónnost a regionálnost potravin a na dostupnost, respektive dojezdnost.

Ve vztahu k těmto nástrojům považujeme za vhodné uvést některé příklady (zejména) zahraniční praxe. Podpora lokálních podniků je totiž v zahraničí v porovnání se situací v České republice mnohem rozvinutější a může tak sloužit jako zdroj inspirace. Je však nutné uvést, že příklady praxe ze zahraničí není možné bez dalšího, zejména adaptace na tuzemské právní předpisy a rozhodovací praxi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, přenést do České republiky. Na druhou stranu, při vědomí, že evropské právní úpravy zadávání veřejných zakázek jsou národními transpozicemi stejné evropské směrnice, lze na národní právní úpravy jiných států Evropské unie poukazovat přinejmenším podpůrně, zvláště tehdy, když půjde o zavádění nových nástrojů, které dosud nebyly v tuzemské praxi realizovány.

Inspirativní zahraniční praxi lze vysledovat zejména ve vztahu k zohlednění sezónnosti u potravin a doby dostupnosti u dalších druhů veřejných zakázek.

Podpora lokálních podniků dodávajících potraviny splňující požadavek na sezónnost je rozvinutá například v Itálii, kde se takový způsob zadávání používá pro nákup potravin do školních jídelen. Podpora je zde realizovaná ve dvou formách. Prvně se klade důraz na dělení zakázek na části tak, aby je mohly bez problémů plnit lokální malé a střední podniky. A dále se požadavky promítají v hodnocení, kdy se hodnotí poměr nabídkové ceny a kvality plnění (v Itálii označené jako technická stránka

nabídky). Cena zde má váhu 30 %, kvalitativní požadavky pak 70 %. V rámci požadavků na kvalitu zejména u ovoce a zeleniny se hodnotí kritérium nazvané „garantovaná čerstvost“, které se na hodnocení kvality podílí přibližně jednou třetinou. Předmětným požadavkem zadavatel sice nezajistí získání veřejné zakázky lokálním podnikem, výrazně tím však zvýší jejich šance na výhru takové veřejné zakázky, a to zejména v případě veřejné zakázky na opakované dodávky potravin. Za předpokladu, že výrobní náklady jsou pro lokální i vzdálenější podnik stejné, ušetří totiž lokální podnik na nákladech na dodání potravin (jejich doručení), přičemž se tato úspora bude s množstvím opakování dodávek zvyšovat. To pak lokálním podnikům umožní nabídnout pro zadavatele výhodnější cenu. Italští zadavatelé v rámci hodnocení kvality zvýhodňují i potraviny, které nesou buď některé chráněné označení původu nebo chráněné zeměpisné označení, což lze považovat spíše za aspekt kvality dodávané potraviny¹⁰. Každopádně se ve výsledku nutně nejedná pouze o chráněná označení spojená s lokálními podniky z pohledu daného zadavatele ani pouze tuzemská chráněná označení.

Vedle výše uvedených tvrdých nástrojů podpory jsou však v Itálii využívány i nástroje měkké. Jedná se například o zapojení místních dodavatelů do diskusí se zástupci zadavatelů a veřejné moci o problémech souvisejících s dodávkami potravin do školských zařízení. Toto zapojení do diskuse je zajištěno pomocí tzv. „Kantýnových komisí“, v jejichž rámci se kromě samotné diskuse hledají i řešení pro problémy vyskytnuvše se v místních školních jídelnách, a to včetně případných problémů s plněním některého z dodavatelů.

Při zvažování **lokálního dopadu v souvislosti s náklady na dopravu** může zadavatel vzít v úvahu náklady dojezdnosti. A to zejména v případě takových zakázek, při kterých se předpokládá, že zadavatel bude dojíždět do sídla nebo provozovny dodavatele, což navýší náklady na pořízení předmětu plnění. Z předchozí věty pak vyplývá určitá limitace využití tohoto přístupu. Zadavatel totiž musí zvážit jeho reálný přínos pro plnění veřejné zakázky a musí jeho případné využití dokázat odůvodnit reálným přínosem pro plnění veřejné zakázky. Příkladem tohoto přístupu v České republice je veřejná zakázka malého rozsahu na tisk měsíčníku MUNI, který vydávala Masarykova Univerzita. Do hodnocení v rámci kritéria nabídková cena byly zahrnuty i náklady dojezdnosti pro osobní konzultace předtiskových úprav v místě realizace tisku v provozovně dodavatele. Pro účely hodnocení kritéria „nabídková cena a náklady dojezdnosti“ zadavatel počítal s modelovými náklady osobních konzultací předtiskových úprav, které se uskuteční třikrát za rok a podrobně popsal, jak náklady bude počítat. Celkově zadavatel přidělil kritériu „nabídková cena a náklady dojezdnosti“ váhu 85 %. Do hodnocení pak měly být zahrnuty pouze nabídky dodavatelů s provozovnou vzdálenou maximálně 120 minut od sídla předmětného zadavatele. Pro určení délky cesty byly závazně využity Mapy Google. Způsob výpočtu cestovních náhrad se můžete dozvědět na [profilu zadavatele](#). Více se o této zakázce můžete dozvědět také v případové studii dostupné na tomto [odkazu](#).

Podpora lokálních podniků prostřednictvím požadavku na dostupnost je používána také v zahraničí, a to zejména v Německu. Předpokladem při jejím využití v Německu je, že předmět veřejné zakázky objektivně odůvodňuje takový požadavek dostupnosti a že zadavatel stanoví předmětné kritérium přiměřeným způsobem. Jako výslovně možné potvrdily opakovaně přezkumné orgány v Německu zvýhodnění dodavatelů, kteří mohou garantovat dobrou dostupnost svých zástupců v místě plnění díky zřízení kanceláři (pobočce) v místě, a to v rámci hodnotících kritérií (viz VK Baden-Württemberg 1 VK 37/13, obdobně též VK Rheinland-Pfalz VK 1-12/13). V daném případě byla hodnocena dostupnost dodavatele (Vor-Ort-Präsenz) v rámci

kritéria "Přístup k řešení" ("Technische Lösungsansätze"). **Přezkumný orgán potvrdil, že toto zvýhodnění je možné, pokud je odůvodněno předmětem veřejné zakázky a objektivním zájmem zadavatele na způsobu jejího plnění**, a nikoliv obecně politickým cílem zvýhodnit místní podniky.

Nelze však opomenout ani důležitost komunikace s lokálními podniky. Výše v textu této kapitoly již byly zmíněny akce typu Meet the Buyer, jež jsou často využívány zejména ve Velké Británii. Dalším zajímavým postupem, který se v České republice zatím téměř nevyskytuje, je podpora lokálních podniků formou školení vedených v obecné rovině ke způsobu a podmínkám účasti ve veřejných zakázkách u jednotlivých zadavatelů, a to včetně podávání nabídek. Taková obecná školení nemusí být pouze presenční, někteří zadavatelé mají vypracovány souhrnné dokumenty k této problematice, jež jsou dostupné na jejich webových stránkách. Jedním z takových zadavatelů je i Rada hrabství Durham ve Velké Británii, která má na svých stránkách uveřejněn dokument s názvem „Durham County Council... a guide on how to do business with us“. Uvedený dokument přehledným způsobem shrnuje obecné informace k veřejným zakázkám, aplikovatelným předpisům, způsobu zadávání a podávání nabídek. Takový dokument je pro lokální malé a střední podniky velmi cenný, protože jim značně usnadňuje orientaci při podání nabídky dotčenému zadavateli.

2. 2. Lokální podniky v roli poddodavatelů

Úvod

Většina zadavatelů zejména veřejných zakázek na stavební práce nebo služby si uvědomuje, že u složitějších nebo déle trvajících plnění veřejných zakázek je pravděpodobné, že se lokální malé a střední podniky budou objevovat v roli poddodavatelů. Lokální podniky totiž nemusejí mít kapacity na poskytnutí celého plnění předmětu veřejné zakázky. Sice by se mohly spojit s dalšími podniky a podat společnou nabídku, poskytnutí poddodavatelského plnění veřejné zakázky je však pro ně často jednodušší, přičemž se jedná o zcela relevantní podnikatelskou strategii.

V případě poddodavatelského plnění je pro lokální podniky podstatné, jaké podmínky pro ně budou přichystány v dodavatelském řetězci. Od toho se pak odvíjí i jejich zájem o práci na veřejné zakázce. V dodavatelských řetězcích totiž existuje řada potenciálně problematických oblastí, kterým je vhodné v rámci podpory účasti lokálních podniků při poddodavatelském plnění veřejné zakázky věnovat pozornost. Mohou totiž ovlivňovat nejen kvalitu plnění veřejné zakázky, ale mohou mít také negativní ekonomický dopad na tyto podniky.

¹⁰ Chráněná označení jsou jedním z režimů jakosti zemědělských produktů a potravin ve smyslu čl. 16 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013 ze dne 17. prosince 2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005

K nejvíce problematickým oblastem patří úhrady poddodavatelům za poskytnuté plnění. Neplnění finančních závazků a obecně dlouhé lhůty splatnosti pohledávek mohou pro lokální malé i střední podniky představovat doslova existenční riziko. Tyto podniky totiž nemívají velké finanční rezervy a nemohou tak dlouhodobě strpět situaci, kdy jim jejich objednatel (zde generální dodavatel veřejné zakázky) za poskytnuté plnění nezaplatí včas, vůbec nebo zaplatí jen částečně. Těmito praktickými je pak ohrožena samotná existence těchto podniků, a to včetně schopnosti vyplácet mzdy svým zaměstnancům (kteří jsou často místní, z okolí sídla lokálního podniku) či hradit finanční závazky svým poddodavatelům (zejména jiným lokálními podnikům).

Proto je důležité zajistit lokálním podnikům **férové podmínky v dodavatelském řetězci**. Zadavatelé tím totiž podporují nejen lokální podniky, ale i další části místní ekonomiky. Férové podmínky v dodavatelském řetězci pro všechny jeho účastníky zajistí zadavatel pomocí stanovení zadávacích podmínek, které budou na vybraného dodavatele a všechny další účastníky dodavatelského řetězce klást zvýšené nároky v oblasti plnění finančních závazků (kratší lhůty splatnosti). Kromě základního požadavku souladného s právními předpisy platit nejpozději ve lhůtě splatnosti o délce 30 dnů je však možné ze strany zadavatelů stanovit i požadavky přísnější. Plnění těchto přísnějších požadavků je pak vhodné monitorovat.

Další neméně podstatný důvod pro podporu lokálních podniků byl popsán v předchozí kapitole: malé a střední podniky často poskytují své služby lokálně, zaměstnávají místní obyvatele, v okolí svého sídla nakupují další zboží a služby nezbytné pro svou činnost. Tím dochází k výše popsanému multiplikačnímu efektu. V následujícím textu představíme nástroje, které zadavatelé mohou využít.

2.2.1. Podpora důstojných pracovních podmínek

V tuzemské zadavatelské praxi podpora férových podmínek v dodavatelském řetězci úzce souvisí s podporou důstojných pracovních podmínek, která byla představena v kapitole Podpora zaměstnanosti místních obyvatel (viz str. 9). Zejména u veřejných zakázek hodnocených na nejnižší nabídkovou cenu totiž mohou při jejich plnění vyplynout na povrch u některých generálních dodavatelů nebo jejich poddodavatelů problémy s dodržováním pracovněprávních předpisů, konkrétně zákonné úrovně odměňování zaměstnanců, dodržování délky jejich pracovní doby, doby odpočinku a podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Podpora důstojných pracovních podmínek může mít pozitivní efekt pro zaměstnance lokálních podniků, tedy pro lokální komunitu. Zadavatel totiž akcentem na dodržování popsaných povinností dává najevo, že nebude generálnímu dodavateli ani poddodavatelům dále v dodavatelském řetězci akceptovat porušování podmínek vyplývajících z právních předpisů. Dochází tak mimo jiné k narovnání situace na dodavatelském trhu, kdy nebudou zvýhodňováni dodavatelé nabízející nižší nabídkové ceny z důvodu porušování pracovněprávních předpisů. Tím zadavatel nepřímo podpoří i lokální podniky, protože ty se nebudou muset ve snaze uspět cenově podbízet s důsledkem spočívajícím v porušování právních předpisů ve vztahu ke svým zaměstnancům.

2.2.2. Podpora získání poddodavatelské smlouvy s generálním dodavatelem

Podpora lokálních podniků ve zvýšení jejich šance na uzavření poddodavatelské smlouvy s generálním dodavatelem veřejné zakázky je jedním ze způsobů, jak podpořit místní ekonomiku.

Způsobů této podpory je více. Na tomto místě je však třeba zmínit, že v souladu se zákonem o zadávání veřejných zakázek není možné generálnímu dodavateli určit, že v případě poddodavatelského plnění veřejné zakázky musí vybírat pouze z lokálních podniků. Takový požadavek by byl v rozporu se zásadou přiměřenosti a zásadou zákazu diskriminace, jelikož by vyřadil ze soutěže o veřejnou zakázku dodavatele, kteří by takovou striktní podmínku plnit nemohli nebo nechtěli.

Zadavatelé se spíše mohou snažit zvýšit šance lokálních podniků získat poddodavatelskou smlouvu, a to zejména vytvořením systému lokální podpory a stanovením požadavku na otevřenou politiku generálního dodavatele ve vztahu k přijímání nových poddodavatelů.

Vytvoření systému lokální podpory je vhodné zejména u objemnějších a déletrvajících veřejných zakázek. Takové přednastavení systému podpory a příznivého prostředí totiž generálnímu dodavateli napomůže k hledání lokálních podniků jako poddodavatelů pro plnění veřejné zakázky. V rámci toho je vhodné navázat spolupráci s místními institucemi a iniciativami, jakými je například oblastní hospodářská komora. Aktivita v rámci této činnosti však bude ležet zejména na zadavateli. Do obchodních podmínek veřejné zakázky je však vhodné vložit ustanovení zavazující generálního dodavatele k využití podkladů a spojení zprostředkovaných zadavatelem uvedené v příloze (viz Příloha č. 1 na str. 100). Z hlediska dodržení základních zásad zákona o zadávání veřejných zakázek (zejména zásady přiměřenosti) však není možné stanovit generálnímu dodavateli povinnost uzavřít smlouvu s potenciálním poddodavatelem (lokálním podnikem), k němuž zadavatel zprostředkoval generálnímu dodavateli kontakt. Generální dodavatel totiž již může mít pro plnění veřejné zakázky uzavřeny poddodavatelské smlouvy a pro další poddodavatelské plnění pak nemusí být místo. Využití kontaktů by však mělo směřovat ke zvážení uzavření poddodavatelské smlouvy s takovým lokálním podnikem.

Dále lze po generálním dodavateli požadovat, aby měl nebo zavedl *otevřenou politiku ve vztahu k poddodavatelům při plnění veřejné zakázky*, jinými slovy, aby akceptoval k plnění veřejné zakázky i nové společnosti, například právě lokální podniky, se kterými nemá předchozí zkušenosti. Stanovením požadavku na otevřenou politiku zadavatel zvýší šance lokálních podniků na získání poddodavatelské smlouvy. Zejména při dostatečném a transparentním zveřejnění informace o otevřené politice generálního dodavatele vůči poddodavatelům, pak může dojít ke zvýšení zájmu lokálních podniků o uzavření poddodavatelských smluv a jejich šanci je uzavřít. Není přitom podstatné, jak bude vypracovaný dokument nazván, avšak podstatné je dosažení cíle podpory.

Jako překážka k získání poddodavatelské smlouvy může být pro lokální podniky vnímána nejasnost či nejistitelnost podmínek jejich zařazení do seznamu poddodavatelů generálního dodavatele. Je proto vhodné, aby zadavatel stanovil generálnímu dodavateli smluvní povinnost vhodného uveřejnění jeho minimálních

požadavků na poddodavatele tak, aby byly snadno dohledatelné pro třetí osoby. Uveřejnění by měl generální dodavatel provést neprodleně po uzavření smlouvy na veřejnou zakázku, tak aby tyto informace mohli poddodavatelé reálně využít.

V příloze předkládáme vzorové ustanovení k povinnosti generálního dodavatele vhodně uveřejnit jeho minimální požadavky na nové poddodavatele (viz Příloha č. 2 na str. 101).

2.2.3. Zajištění férových vztahů v dodavatelském řetězci nejen lokálním podnikům

Pomocí vhodně nastavených zadávacích podmínek mohou zadavatelé aktivně ovlivnit pravidla a fungování dodavatelského řetězce, aby byla co nejvíce transparentní a férová vůči všem jeho účastníkům. Zadavatel tak při plnění veřejné zakázky kromě podpory lokálních podniků podpoří všechny poddodavatele v dodavatelském řetězci.

Může se zejména jednat o obchodní podmínky stanovující pravidla, na jejichž základě probíhá plnění veřejné zakázky, ale i další podmínky týkající se poddodavatelů při plnění veřejné zakázky ve smyslu § 105 zákona o zadávání veřejných zakázek či podmínky týkající se nastavení přímých plateb poddodavatelům ve smyslu § 106 zákona o zadávání veřejných zakázek.

Zadavatelé tak přispívají k předejití vzniku existenčních rizik popsanych na začátku této kapitoly, jež mohou pro lokální podniky představovat překážku při jejich rozhodování o tom, zda se mají ucházet o poddodavatelské plnění veřejné zakázky. Jejich případný nezáměr by totiž pro veřejný sektor znamenal ztrátu inovativnosti, flexibility a efektivity, kterou s sebou mohou lokální malé a střední podniky přinést.

V rámci férových vztahů v dodavatelském řetězci je možné využít v České republice již existující praxe. Předmětná praxe se skládá z následujících možných přístupů:

- a) stanovení požadavků výlučně v rámci obchodních podmínek veřejné zakázky,
- b) využití čestného prohlášení ke společensky odpovědnému plnění veřejné zakázky,
- c) využití Memoranda o férových podmínkách v dodavatelském řetězci,
- d) stanovení požadavku na platby poddodavatelům prostřednictvím transparentního účtu a
- e) využití možnosti přímých plateb poddodavatelům ve smyslu § 106 zákona o zadávání veřejných zakázek.

Na tomto místě je však nutné poznamenat, že předmětné přístupy sice směřují ke společnému cíli, některé si ale vzájemně „konkurují“ a není vhodné je v rámci jedné veřejné zakázky kombinovat. Týká se to zejména čestného prohlášení ke společensky odpovědnému plnění veřejné zakázky a Memoranda o férových

podmínkách v dodavatelském řetězci. Tyto přístupy totiž sdílí v některých ohledech stejnou, v jiných velmi podobnou úpravu a využití obou v rámci jedné veřejné zakázky by, spíše než k cíli sledovanému zadavatelem, vedlo k nepochopení na straně dodavatelů. Více se o tomto tématu dozvíte dále v textu této kapitoly a v kapitole Nástroje – společný komentář k praktickému použití nástrojů z pohledu zákona o zadávání veřejných zakázek (viz str. 53).

Stanovení požadavků výlučně v rámci obchodních podmínek veřejné zakázky

Jednou z nejjednodušších možností podpory lokálních podniků prostřednictvím podpory férových vztahů v dodavatelském řetězci a podpory důstojných pracovních podmínek je stanovení požadavků přímo ve smlouvě na plnění veřejné zakázky. Tento způsob totiž nevyžaduje zpracování žádného dalšího dokumentu, který by dodavatelé museli předkládat nebo jinak potvrzovat v nabídce. Tato výhoda je však zároveň i největší nevýhodou předmětného přístupu. Obsahuje totiž nejvyšší míru rizika, že si dodavatel odpovědných požadavků na plnění veřejné zakázky nevšimne. Z toho důvodu je vhodné informovat dodavatele o odpovědných požadavcích na plnění veřejné zakázky již v zadávací dokumentaci veřejné zakázky. Stejně doporučení však platí pro všechny odpovědné přístupy představené v této publikaci, protože, jak bylo zmíněno v předchozí kapitole, základem odpovědného přístupu zadavatele je i transparentní komunikace s dodavatelským řetězcem.

Z praktického hlediska tento přístup neznámá žádná zvláštní anomálie vůči obvyklé praxi na straně zadavatelů. Dodavatelé v nabídce pouze předloží podepsané znění smlouvy na plnění veřejné zakázky, ve které budou uvedena odpovědná ustanovení.

Zmíněná smluvní ustanovení naleznete v příloze (viz Příloha č. 3 na str. 102).

Využití čestného prohlášení ke společensky odpovědnému plnění veřejné zakázky

Čestné prohlášení ke společensky odpovědnému plnění veřejné zakázky je alternativou ke stanovení odpovědných požadavků zadavatele pouze v obchodních podmínkách veřejné zakázky. Odlišnost spočívá zejména ve způsobu stanovení odpovědných požadavků zadavatele na plnění veřejné zakázky, jakož i postupu v rámci zadávacího řízení.

Čestné prohlášení předkládají všichni dodavatelé již ve svých nabídkách a tím se zavazují k plnění podmínek čestným prohlášením stanovených pro případ, že budou vybráni dle výsledku hodnocení a bude s nimi podepsána smlouva ze strany zadavatele.

Neopominutelnou nutností tohoto přístupu je však stanovení povinnosti plnit podmínky vyplývajících z čestného prohlášení ve smlouvě na plnění veřejné zakázky. Bez tohoto provázání čestného prohlášení se smluvním plnění veřejné zakázky by totiž vynutitelnost stanovených podmínek byla značně omezená.

Vzorové znění Čestného prohlášení ke společensky odpovědnému plnění veřejné zakázky a smluvních podmínek, které jej činí závazné při plnění veřejné zakázky, naleznete v příloze (viz Příloha č. 4 na str. 103).

Využití Memoranda o férových podmínkách v dodavatelském řetězci

Další alternativou pro podporu lokálních podniků prostřednictvím nastavení zadávacích podmínek za účelem zajištění férových dodavatelských vztahů a důstojných pracovních podmínek je využití Memoranda o férových podmínkách v dodavatelském řetězci (dále též jen „Memorandum“). Memorandum tvoří společně s ostatními zadávacími podmínkami komplexní nástroj, jehož účelem je zajištění dodržování zákonných a smluvených podmínek v dodavatelském řetězci veřejné zakázky. Znění Memoranda naleznete v příloze (viz Příloha č. 5 na str. 104).

Podstatné je kromě stanovení odpovědných požadavků zadavatele zajištění podpisu Memoranda ze strany poddodavatelů generálního dodavatele (v první úrovni poddodavatelského řetězce), čímž je zajištěno mimo jiné seznámení se s podmínkami Memoranda ze strany těchto poddodavatelů. Cílem do budoucna by však mělo být buď podepisování Memoranda všemi poddodavateli v rámci celého poddodavatelského řetězce, nebo vhodné zajištění jeho dostupnosti, a to například vystavením jeho kopie na viditelné pozici v místě plnění veřejné zakázky.

Memorandum vytvořila Vysoká škola chemicko-technologická v Praze. O tomto memorandu i další praxi v oblasti odpovědného veřejného zadávání předmětného zadavatele se můžete dozvědět více na tomto [odkazu](#).

Memorandum by mělo být součástí zadávacích podmínek jako příloha zadávací dokumentace, aby se s jeho zněním mohli seznámit všichni potenciální dodavatelé. V nabídkách však dodavatelé toto memorandum nepředkládají. Nebylo by to účelné, protože v průběhu zadávacího řízení nemají dodavatelé ještě postaveno najisto, které části veřejné zakázky budou plnit poddodavatelsky, a poddodavatelské smlouvy uzavírají vybraní dodavatelé až po podpisu smlouvy se zadavatelem.

Místo podepsaného Memoranda proto dodavatelé v nabídkách předkládají čestné prohlášení o tom, že se seznámili s jeho zněním a se zněním smlouvy na plnění veřejné zakázky, které tvoří přílohy zadávací dokumentace a že jsou si vědomi všech povinností pro ně z těchto dokumentů vyplývajících. Součástí čestného prohlášení je i potvrzení skutečnosti, že dodavatelé seznámili s těmito dokumenty i všechny své poddodavatele uvedené v seznamu poddodavatelů, je-li takový seznam předkládán jako součást nabídky.

Jak nepřímo vyplývá z výše uvedeného, podepsané Memorandum předkládá pouze vybraný dodavatel. V souladu se zněním, ve kterém bylo Memorandum vypracováno Vysokou školou chemicko-technologickou v Praze, předkládá Memorandum vybraný dodavatel do 10 pracovních dní ode dne nabytí účinnosti smlouvy na plnění veřejné zakázky, a to v listinné podobě. Na druhou stranu je možné, aby si zadavatelé toto nastavení při vytváření zadávacích podmínek změnili. Někteří zadavatelé, kteří se rozhodli pro využití Memoranda, si ho již pro své potřeby upravili. Změna spočívala ve výhradě zadavatele v souladu s § 104 písm. a) zákona o zadávání veřejných zakázek k předložení podepsaného Memoranda jako další podmínky pro uzavření smlouvy, tedy před samotným uzavřením smlouvy. V takovém případě je však potřeba pamatovat na § 211 odst. 1 a 3 zákona o zadávání veřejných zakázek, který zakotvuje povinnost elektronické formy komunikace. V takovém případě bude muset být Memorandum podepsáno vybraným dodavatelem i všemi jeho poddodavateli elektronickým podpisem.

Memorandum o férových podmínkách v dodavatelském řetězci je však pouze jednou z částí zadávacích podmínek v rámci tohoto přístupu. Neoddělitelnou součástí tohoto postupu jsou i obecná smluvní ustanovení, které naleznete v příloze (viz Příloha č. 6 na str.107).

Byl-li však v nabídce předložen i seznam poddodavatelů ve smyslu § 105 odst. 1 písm. b) zákona o zadávání veřejných zakázek, je vhodné smluvně vyřešit i možnost přistoupení nového poddodavatele nebo změny jiného poddodavatele uvedeného v tomto seznamu. K tomu slouží smluvní ustanovení uvedené v příloze (viz Příloha č. 7 na str. 108).

Jak vyplývá z odst. 3 obecných smluvních podmínek, jejichž znění naleznete v příloze (viz Příloha č. 6 na str. 107), předkládá se při plnění veřejné zakázky v rámci tohoto přístupu i Čestné prohlášení o plnění podmínek SOVZ. Znění tohoto čestného prohlášení také naleznete v příloze (viz Příloha č. 8 na str. 109).

Stanovení požadavku na platby poddodavatelům prostřednictvím transparentního účtu

Při stanovení požadavku na včasné platby poddodavatelům lze využít dodatečných možností kontroly dodržování stanovených podmínek, které přináší transparentní účet. Jedná se o nástroj, který si klade za cíl rozkrytí včasnosti finančních toků v první úrovni dodavatelského řetězce, tedy plateb od generálního dodavatele jeho poddodavatelům. Tento nástroj umožňuje zaměstnancům zadavatele, ale i třetím osobám (zejména poddodavatelům) sledovat platby obdržené generálním dodavatelem od zadavatele a následnou včasnost přeposílání finančních prostředků za provedená plnění poddodavatelům, to vše při minimální administrativní zátěži na straně zadavatele.

Výrazně zvýšenou administrativní zátěž nepřináší však ani generálnímu dodavateli, na kterého povinnost založit a udržovat transparentní účet při plnění veřejné zakázky dopadá. Generální dodavatel je pouze povinen založit nový bankovní účet, oznámit jej správci daně ve smyslu § 96 zákona o dani z přidané hodnoty (jedná-li se o plátce daně z přidané hodnoty) a při platbách souvisejících s prováděním díla používat tento nově založený účet a u všech plateb uvádět požadované informace. Částečně zvýšená administrativní zátěž na straně generálního dodavatele je však nutná za účelem naplnění účelu tohoto bankovního účtu, tedy možností kontroly plnění zadavatelem stanovených podmínek k včasným platbám.

S požadavkem na zřízení transparentního účtu v rámci plnění svých veřejných zakázek přišlo Povodí Vltavy, státní podnik, pro nějž tento nástroj tvoří základ kontroly plnění požadavků na férové podmínky v dodavatelském řetězci. Více se o využití transparentního účtu v praxi tohoto zadavatele můžete dozvědět v případové studii dostupné na tomto [odkazu](#).

Využití transparentního účtu při plnění veřejné zakázky bude přínosné zejména pro lokální malé a střední podniky, jelikož dojde k posílení jejich pozice v dodavatelském řetězci. Tato skutečnost by pak měla napomoci k větší motivaci těchto podniků podílet se na plnění veřejných zakázek a naplnění cílů jejich podpory na straně zadavatele.

Vzorová smluvní ustanovení k transparentnímu účtu naleznete v příloze (viz Příloha č. 9 na str. 110). Více se o transparentním účtu dozvíte v kapitole Nástroje – společný

komentář k praktickému použití nástrojů z pohledu zákona o zadávání veřejných zakázek (viz str. 53).

Využití možnosti přímých plateb poddodavatelům

Pro generálního dodavatele je podpora lokálních podniků prostřednictvím přímých plateb nejpřísnější, jelikož ve své podstatě nahrazuje provádění plateb ze strany generálního dodavatele prováděním plateb zadavatelem.

Zákonná možnost přímých plateb poddodavatelům vyplývá z § 106 zákona o zadávání veřejných zakázek. Na základě tohoto ustanovení může zadavatel v zadávací dokumentaci stanovit, že na žádost poddodavatele bude při splnění určitých podmínek platit úhrady za plnění veřejné zakázky přímo poddodavateli. Zadavatel by v takovém případě měl v obchodních podmínkách veřejné zakázky stanovit mechanismus, na jehož základě dojde v jednotlivých případech k poskytnutí přímé platby. Ve své nezákladnější variantě může tento mechanismus vypadat tak, že poddodavatel požádá v případě zadavatelem definovaného prodlení s úhradou oprávněně vystavené faktury zadavatele o její proplacení, přičemž k žádosti přiloží veškeré relevantní dokumenty prokazující jeho údajný nárok. Z hlediska délky prodlení by se nemělo jednat o jakékoliv, byť jen minimální prodlení, ale o prodlení významné. Délku samotného prodlení by měl zadavatel definovat v počtu dní nebo týdnů, a nikoliv pouze neurčitým právním pojmem, který by mohl způsobit výkladové problémy. Za účelem posouzení oprávněnosti nároku poddodavatele by si měl zadavatel od generálního dodavatele vyžádat písemné stanovisko. V případě prokázání tohoto nároku bude zadavatel oprávněně plnit za generálního dodavatele a zaplatit poddodavateli přímo, přičemž je generální dodavatel povinen takové jednání strpět. Zaplacené plnění pak bude zadavatel vymáhat na generálním dodavateli, a to například formou započtení uhrazeného plnění proti fakturám vystaveným generálním dodavatelem a doručeným zadavateli nebo výzvou k zaplacení uvedené částky.

V České republice stanovili obchodní podmínky ve smyslu § 106 zákona o zadávání veřejných zakázek například Královehradecký kraj v rámci veřejných zakázek na stavební práce a Dopravní podnik hl. m. Prahy v rámci veřejné zakázky na úklidové služby. Jejich vzorové obchodní podmínky uvádíme níže. Na tomto místě je však potřeba upozornit, že ani jeden z níže uvedených mechanismů nebyl doposud vyzkoušen v praxi (žádný z poddodavatelů dosud o přímou platbu nepožádal), a proto detaily jejich použití nejsou doposud známy. Pokud by došlo na aplikaci ustanovení o přímé platbě v praxi, je třeba být připraven na to, že zadavatel bude následně čelit vyššímu riziku sporu s dodavatelem. Čím detailnější nastavení podmínek týkající se uplatnění institutu přímé platby bude, tím bude i lepší pozice zadavatele pro takovou situaci.

Vzorová smluvní ustanovení výše uvedených zadavatelů naleznete v příloze (viz Příloha č. 10 na str. 111).

2.2.4. Zahraniční praxe

Shodně jako v předchozí kapitole i zde uvádíme souhrn zahraniční praxe. Opakujeme však i upozornění, že příklady praxe ze zahraničí není možné bez dalšího přenést do České republiky, jelikož taková snaha by mohla narazit na omezení zákona o zadávání veřejných zakázek a jeho výkladu zejména ze strany Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a správních soudů. Mohou však sloužit jako zdroj inspirace pro další vývoj odpovědného veřejného zadávání v České republice.

V některých zemích jsou v rámci podpory nejen lokálním malých a středních podniků využívány přímě platby poddodavatelům. Je však třeba uvést, že v zahraničí jsou z hlediska implementace přímých plateb oproti České republice dále. Kromě samotné možnosti přímých plateb poddodavatelům, která vyplývá z § 106 zákona o zadávání veřejných zakázek, jsou v zahraničí vypracovány i mechanismy pro jejich provedení. Možnost vypracování těchto mechanismů vyplývá ze znění článku 78 Preambule Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/24/EU ze dne 26. 2. 2014. V České republice však takový mechanismus vytvořen nebyl a je na zadavatelích, aby našli cestu, jakým způsobem takové platby implementovat do praxe.

Za vznikem ustanovení o přímých platbách ve směrnici stála negativní zkušenost s některými projekty. Taková negativní zkušenost vedla například ve Velké Británii k využívání projektového bankovního účtu. Jedná se o účelově vázaný bankovní účet se statutem fondu, ze kterého mohou odcházet platby pouze oprávněným osobám (generálnímu dodavateli a identifikovaným poddodavatelům). Peníze na účtu sice patří generálnímu dodavateli, ale správcem účtu je vedle něho i zadavatel a každá platba musí být autorizována oběma správci. Právě projektový bankovní účet v tomto ohledu sloužil jako inspirace pro stanovení požadavku na zřízení a udržování transparentního účtu ze strany státního podniku Povodí Vltavy, který byl zmíněný výše.

2.2.5. Na co nezapomenout při podpoře lokálních podniků?

Stanovili jste si cíle v oblasti podpory lokálních podniků, vybrali si vhodné nástroje a nyní přemýšlíte, zda jste na něco nezapomněli? Níže uvádíme několik nejzásadnějších věcí, na které je potřeba při využití výše uvedených nástrojů přistupů pamatovat.

Při stanovení odpovědných požadavků v rámci zadávacích podmínek veřejných zakázek, především těch uvedených v obchodních podmínkách, je potřeba pamatovat zejména na nastavení dostatečných kontrolních a sankčních mechanismů. Tyto mechanismy by měly vést zejména k zajištění splnění stanovených povinností, ale například kontrolní mechanismy mohou být využity i k evidenci plnění odpovědných požadavků zadavatele (tzv. měření OVZ).

Jsou-li v rámci sankčních mechanismů stanoveny smluvní pokuty, měly by být stanoveny tak, aby plnily preventivní a zajišťovací funkci. Stanovení smluvních pokut je však třeba vždy pečlivě zvážit s ohledem na zajišťovanou povinnost, jakož i hodnotu samotné smlouvy tak, aby byly přiměřené a nebyly v rozporu s dobrými mravy.

Neopominutelná je i komunikace s dodavatelským trhem. Možnosti komunikace byly představeny v předchozí kapitole. Je však třeba vždy pamatovat na skutečnost, že taková komunikace musí naplňovat základní zásady zákona o zadávání veřejných zakázek, a to zejména zásadu transparentnosti a zásadu zákazu diskriminace.

V rámci takového informování by měli zadavatelé sdělit svůj záměr zadat veřejnou zakázku v souladu s principy odpovědného veřejného zadávání také v zadávací dokumentaci veřejné zakázky. Tímto způsobem totiž upozorní na svůj záměr i ty dodavatele, kteří jej například nezjistili z dříve konaných předběžných tržních konzultací.

3. ZOHLEDNĚNÍ MÍSTNÍ KOMUNITY VE VEŘEJNÉ ZAKÁZCE

- 3. 1. Zapojení místní komunity
- 3. 2. Omezit negativní dopady zakázky (zejména v průběhu plnění nebo po dokončení)
- 3. 3. Nákup potravin a stravování a dopad na místní komunitu
- 3. 4. Dopad na místní komunitu lze řešit i v souvislosti s požadavky na dojezdnost a optimalizaci závozu

Úvod

Zadavatel může při přípravě, zadávání i samotném plnění zakázky zohledňovat dopady na místní komunitu. Místní komunitou může být obyvatelstvo v dané obci nebo v její určité části, může se jednat i o specificky definovanou skupinu lidí, která bude veřejnou zakázkou ovlivněna. Případně lze o místní komunitě uvažovat obecně jako o veřejnosti.

Některým specifickým skupinám, které mohou být veřejnou zakázkou dotčeny, se věnujeme v ostatních kapitolách. Například se jedná o lokální sociální podniky, jejichž cílem je sociální integrace osob znevýhodněných na trhu práce, nebo skupinu místních dlouhodobě nezaměstnaných, či lokální malé podniky a jejich zaměstnance, včetně zajištění důstojných pracovních podmínek pro ně.

V této kapitole se budeme věnovat způsobům, jak zadavatel může maximalizovat pozitivní dopad na místní veřejnost. Skvělým příkladem veřejných zakázek, kde je vhodné tyto místní dopady řešit, jsou zakázky na stavební práce. Nicméně i zakázky jiného druhu mají potenciál pro zvažování a realizování pozitivních přínosů pro lokální komunitu obyvatel.

Možnosti zadavatele při zvažování pozitivního dopadu na místní komunitu

3. 1. Zapojení místní komunity

Pozitivní přínos pro místní komunitu může mít možnost se k realizaci veřejné zakázky vyjádřit a získat dostatek kvalitních informací, tedy funkční obousměrná komunikace. Zadavatel může získat nejen praktické uživatelské preference, ale i cenné podněty, které může vzít v úvahu při přípravě zadávacího řízení. Místní komunita může být dotčena nejen při realizaci plnění zakázky, ale i po dokončení projektu. Zapojení místní komunity, tedy participace občanů, je moderním přístupem jak zohledňovat jejich potřeby v obou těchto fázích, přispívá i k pozitivnímu přijetí projektu. Zjištěné potřeby se často mohou lišit od obecných představ.

Pokud se jedná o komunikaci s potenciálními dodavateli, jedná se už o formu předběžné tržní konzultace ve smyslu zákona o zadávání veřejných zakázek (viz předběžné tržní konzultace str. 72).

a)

Zapojení komunity při přípravě projektu

Už v rané fázi příprav veřejné zakázky může zadavatel komunikovat s místními občany, samosprávou nebo lokálními spolky. V případě stavebních zakázek se může jednat o komunikaci ve fázi formulace záměru projektu. Zadavatel může místní komunitu vyzvat k participaci na přípravě zakázky různou formou a jejich potřeby a návrhy zohlednit, pokud to je možné a smysluplné. Připomínky a návrhy na zlepšení lze získat dotazováním významných stakeholderů, tedy představitelů všech skupin, kterých se plnění zakázky podstatným způsobem dotkne. Zadavatel může zorganizovat osobní setkání, ankety, strukturované rozhovory, dotazníkové šetření apod.

Pokud se zadavatel při odpovědném veřejném zadávání řídí pokyny ISO 20400 pro udržitelné nakupování, najde v nich toto téma. I zde se uvádí, že zájmem místní komunity může být podpora místní zaměstnanosti, podpora pro vytváření bohatství a příjmů obyvatel, či život ve zdravém prostředí.

Z komunikace při přípravě zakázky mohou vzejít požadavky a náměty místní komunity, jako je veřejně přístupná zeleň, využití vody v místě (včetně dešťové či šedé vody), zvýšení/udržení biodiverzity v místě plnění, vstřícnost projektu k ekologické dopravě (dostatek stojanů na kola, nabíjecí stanice pro elektromobily), možnost napustit si pitnou vodu do vlastní lahve (eliminace plastu) apod.

b)

b)

Komunikace při plnění zakázky

Komunikace při plnění zakázky je často spojena se stavebními projekty. Místní obyvatelé mohou pozitivně vnímat, pokud budou mít pravdivé, včasné a transparentní informace o provádění plnění. K tomu účelu může sloužit povinnost dodavatele zřídit **webovou stránku**, kde veřejnost najde informace o průběhu prací, plánovaných uzavírkách v souvislosti se stavbou nebo podobných omezeních.

Na takové webové stránce lze publikovat také informace **o dnech otevřených dveří či exkurzích** pořádaných pro místní veřejnost nebo školy. Rovněž zde lze inzerovat volná pracovní místa nebo příležitosti pro spolupráci s místními dodavateli.

Jako alternativní informační kanál může být také využita některá ze sociálních sítí, nebo tištěná (místní) média apod.

Příkladem takového přístupu v praxi je zadavatel Povodí Vltavy, státní podnik, který z důvodu informování veřejnosti požaduje zřízení webové stránky (proklik do kapitoly Nástroje). Nebo také Univerzita Karlova, která ve veřejné zakázce [na rekonstrukce chodeb rektorátu a výukové části](#) požaduje rovněž zřízení webových stránek.

Linka podnětů, nebo jiný mechanismus pro vyřizování podnětů – při plnění některých zakázek může být prospěšné zřízení telefonní linky nebo e-mailové adresy, kde občané a další zainteresované strany mohou uplatňovat své připomínky nebo stížnosti k průběhu plnění. Dodavatel by měl také zajistit, že se těmto podnětům bude férově a transparentně věnovat a řešit je. Lze

také po dodavateli požadovat, aby zadavateli předložil popis procesu/politiku, jak zajistí, že zpětná vazba bude reflektována. Doporučení k zavedení mechanismu stížností lze také nalézt v pokynech ISO 20400: udržitelné nakupování.

c)

Publikování výsledků po dokončení plnění zakázky - zadavatel může požadovat, aby člen vedení dodavatelské společnosti vystoupil na veřejné konferenci, nebo například na konferenci projektu na podporu OVZ či obdobně, kde bude publikovat závěrečnou zprávu o přínosech plnění zakázky pro společnost. Rovněž lze požadovat dodání elektronické prezentace nebo video shrnutí v určitém daném rozsahu (viz kapitola Nástroje na str. 72).

3. 2. Omezit negativní dopady zakázky (zejména v průběhu plnění nebo po dokončení)

Pokud se jedná o **veřejnou zakázku na stavební práce**, lze očekávat řadu negativních lokálních dopadů. Následující výčet demonstruje základní možnosti zadavatele, kterými může negativní efekty snížit. Ať už v podobě smluvního ustanovení nebo v kritériích hodnocení. Některá opatření mohou mít dvojitý pozitivní efekt, jak zmírnění negativního dopadu plnění, tak podporu lokálních podniků. Všechna opatření a požadavky zadavatele je třeba vždy přizpůsobit konkrétnímu předmětu plnění zakázky a dodržovat zásady a příslušná ustanovení zákona o zadávání veřejných zakázek. Také je třeba při kombinaci opatření pečlivě promyslet jejich dopady, tak aby vzájemně nekolidovaly.

Emise

- zadavatel může požadovat snížení škodlivých emisí, které vznikají při zhotovení díla. V těchto požadavcích může zadavatel odkazovat na svůj cíl péče o zdraví občanů a zdravé životní prostředí (často bývá uvedeno ve strategických dokumentech zadavatele, ale je možné odkázat se i na rozhodnutí ÚOHS č. j.: ÚOHS-S0179/2018/VZ-25886/2018/513/EPi ze dne 4. září 2018 ve věci Sběrný dvůr Třinec – úřad potvrdil požadavek na technickou kvalifikaci - emisní normu EURO IV); obdobně lze podle našeho názoru uvažovat i o dalších zakázkách, které zahrnují pravidelné závozy, například potravin do školních jídelen apod.

”

“166. Úřad uvádí, že zadavatel jako obec, resp. město, je povinen v souladu s § 2 odst. 2 zákona o obcích pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, přičemž současně při plnění svých úkolů má chránit též veřejný zájem. Úřad má za to, že stanovení emisních limitů přispívá k ochraně životního prostředí, která bezesporu veřejným zájmem je. Současně lepší ovzduší a celkově životní prostředí v konečném důsledku přispívají i rozvoji území i potřeb občanů.”

- **Hlukové emise**

- zadavatel může požadovat, aby dodavatel realizoval opatření, které sníží hlukovou zátěž, při provádění plnění. Tento požadavek lze s dodavatelem konzultovat v rámci předběžných tržních konzultací, v zadávacím řízení pak využít jako kritérium hodnocení.

- **Další emise – světlo, pach, vibrace a prašnost**

- obdobně lze uvažovat o dalších obtěžujících emisích, například světla, pachu či vibrací - vždy bude záležet na povaze předmětu zakázky, zda to je pro komunitu relevantní. Pozornost může zadavatel věnovat i prašnosti při plnění veřejné zakázky. V jedné ze svých stavebních zakázek Masarykova univerzita nabízela možnost dodavatelům, že budou bodově zvýhodněni, pokud nabídnou přidanou hodnotu v podobě optické a prachové bariéry a umístěné na oplocení staveniště oddělujícím staveniště od okolí. Shrnutí z této zakázky najdete v příkladu níže nebo [na profilu zadavatele](#).

Rovněž lze požadovat, aby dodavatelé jako přidanou hodnotu nabídli zlepšení, které umožní snížení hlukových emisí do okolí po dokončení stavby, tedy během provozu. Takto postupovala Masarykova univerzita – v případě uvedeném výše. Další příklad s požadavkem na snížení hlukových emisí je níže uvedená zakázka Jihomoravského kraje na zhotovení stavby koncertního sálu Konzervatoře Brno. Obdobným způsobem lze řešit i jiné druhy emisí vedle hluku.

- **Emise z motorových vozidel nebo jiných zařízení**

- v případech, kdy na místní komunitu může mít negativní vliv intenzivní doprava v souvislosti s plněním zakázky, může zadavatel požadovat přísnější emisní normu vozů, které bude dodavatel využívat. Například státní podnik Povodí Vltavy ve své zakázce od dodavatele požadoval, aby zajistil, že každý nákladní automobil určený k přepravě jakéhokoliv materiálu nebo jakéhokoliv stroje při plnění veřejné zakázky splňoval emisní normu EURO VI. Odkaz na tuto zakázku (Revitalizace Vltavy Vraňany - Hořín) lze najít na [profilu zadavatele](#).

V některých zakázkách může být užitečné během předběžných tržních konzultací prodiskutovat i další možnosti, zda by dodavatelé mohli například místo motorových zařízení využívat elektrická (sekačky na trávu apod.), ale může se jednat i o využívání elektromobilů (například je-li zakázka spojena s pravidelnou dopravou na místo určení, může mít město zájem, aby se jednalo o ekologickou dopravu).

Masarykova Univerzita

[Veřejná zakázka: Generální dodavatel stavby CETOCOEN OP VVV II](#)

Zadavatel v rámci kritéria Přidaná hodnota hodnotil **dodavatelem nabídnutá Vylepšení. Ceny Vylepšení byly součástí pevné ceny veřejné zakázky.** Mezi možnostmi Vylepšení, která dodavatelé mohli nabídnout, byla uvedena i tato:

- **Zmenšení dopadů provádění Díla na okolí** - Optická a prachová bariéra umístěná na oplocení Staveniště oddělující Staveniště od okolí. Na bariéře

bude proveden potisk dle výběru Objednatele. Bariéra musí být funkční po celou dobu pro dokončení díla. (Zadavatelem předpokládaná cena vylepšení (Kč bez DPH) 150 000,- Kč)

- **Zpřísnění požadavků na hlukovou zátěž od Stavby** - Snížení hladiny akustického výkonu min. o 3 dB pod limit. Zlepšení hlukové zátěže uvedené v Požadavcích objednatel v Imisních bodech 1+6, 2+5, 3 a 4 o min. 3 dB. Zlepšení je nutné realizovat bez toho, aby bylo měněno architektonicko-stavební a stavebně-konstrukční řešení Stavby. Navržené řešení musí být bez vlivu na vydaná rozhodnutí (územní rozhodnutí a stavební povolení) a musí být zachovány provozně technické parametry a funkce jednotlivých Technologických zařízení i Stavby jako celku. (Zadavatelem předpokládaná cena vylepšení (Kč bez DPH) 1 000 000,- Kč)

Dopravní omezení a uzavěry

- v zájmu místní komunity může zadavatel uvažovat o řešení, jak zkrátit různá dopravní omezení, nutné uzavírky nebo omezení ve veřejném prostoru. Příkladem může být zakázka Jihomoravského kraje na zhotovení stavby koncertního sálu Konzervatoře Brno uvedená níže.

Jihomoravský kraj (JMK) - zhotovení stavby koncertního sálu Konzervatoře Brno

JMK měl zájem o větší angažovanost dodavatelů při přípravě nabídky, která by mohla vést k vylepšení projektu. Veřejná zakázka byla totiž zadávána na základě projektové dokumentace, kterou JMK převzal od své příspěvkové organizace a neměl možnost ovlivnit její obsah. Do hodnotících kritérií proto zadavatel zakomponoval možnost nabídnout, v rámci kritéria Přidaná hodnota, dvě vylepšení projektu:

- eliminaci záboru veřejného prostranství, spočívající v neuzavírání přilehlé ulice pro dopravu materiálu (zpracovatel projektové dokumentace počítal s jednorázovým naskladněním materiálu jeřábem z ulice, kterou by na dva dny zcela uzavřel pro provoz)
- snížení hladiny akustického výkonu do okolí o min. 2 dB(A) vůči navržené hodnotě (stavba se nachází ve vnitrobloku, jehož součástí jsou obytné prostory a každé snížení vlivu technických zařízení na okolí je přínosem, byť s sebou nese zvýšený pořizovací náklad).

Během předběžných tržních konzultací bylo uvedeno, že zadavatel stanovil hodnotící kritéria s cílem získat plnění nejen za co nejnižší nabídkovou cenu, ale zároveň dát dodavatelům možnost uplatnit své zkušenosti a know-how a tím zkvalitnit samotnou stavbu (snížením hladiny akustického výkonu do okolí) i zmírnit dopady jejího provádění na okolní prostředí (eliminaci záboru veřejného prostranství v ulici Lužánecká). Zadavatel dodavatele do nabízení přidaných hodnot nenutil a dával jim možnost předložit nabídku i bez nich s tím, že i takto podaná nabídka měla šanci být vyhodnocena jako ekonomicky nejvýhodnější.

V opakovaném zadávacím řízení byly podány 4 nabídky, z nichž každá obsahovala alespoň jednu přidanou hodnotu. Vybraný dodavatel nabídl obě přidané hodnoty a zároveň i nejnižší nabídkovou cenu.

[Případovou studii najdete na webu \[www.sovz.cz\]\(http://www.sovz.cz\) a zadávací dokumentaci \[na profilu zadavatele\]\(#\).](#)

Časy, kdy probíhají obtěžující práce

- s místními obyvateli lze rovněž projednat plánované časy, kdy mají probíhat obtěžující práce (hlukem, vibracemi apod.) a na základě zjištěných preferencí přizpůsobit požadavky. V některých případech bude nutné zvažovat kolizi s délkou doby realizace a termínem dodání.

Modulární/offsite stavby

– větší stavební celky se staví ve výrobní hale a na staveništi se již pak montují do jednoho celku. Je tím omezena prašnost, hlučnost a maximum prací se děje jinde, čímž se zatěžování bezprostředního okolí stavby zkrátí na minimum.

3.3. Nákup potravin a stravování a dopad na místní komunitu

I při nákupu ovoce a zeleniny, masa a masných výrobků či mléka a mléčných produktů může zadavatel zohledňovat dopad na místní komunitu. Cílem zadavatele může být **snížení emisí skleníkových plynů z dopravy, podpora místní ekonomiky a rozvoje venkova, respektive místního zemědělství**. U veřejných zakázek malého rozsahu či při přímé objednávce (při dodržení zásad zákona o zadávání veřejných zakázek a interních předpisů) může zadavatel nepřímo podpořit nákup produktů pocházejících z regionální či lokální produkce například prostřednictvím požadavku na čerstvost. [Město Řím](#) tak při zajištění stravování do škol používá kritérium „*zaručeně čerstvé*“ pro vybrané ovoce a zeleninu, které stanoví, že od sklizně do spotřeby nesmí uplynout více než 3 dny.

Požadovat lze i **sezónní produkty**, protože tyto často dozrávají přirozeně a bývají přepravovány na kratší vzdálenosti a takový nákup může mít menší dopady na životní prostředí než produkty přepravované na dlouhé vzdálenosti. Podle [GPP kritérií](#) pro oblast občerstvení a stravování, aktualizovaných v roce 2019 Evropskou komisí, je vhodné určit, které ovoce a zelenina je ve kterém období roku sezónní. Za situace, kdy neexistuje legální definice sezónního ovoce a zeleniny, mohou zadavatelé využít například [kalendář ovoce a zeleniny](#), který zveřejnilo Hnutí DUHA Friends of the Earth Czech Republic. [Příkladem prvních kroků v tomto směru v České republice může být město Jičín](#), které nákup lokálně produkovaných potravin strážníkům v jídelnách provozovaných některými městskými organizacemi transparentně komunikuje informacemi v jídelníčku.

Obdobně lze pracovat i s požadavkem na nákup produktů ekologického zemědělství (biopotravin). Zejména, jsou-li v místě působení zadavatele zastoupeny podniky, které ekologické zemědělství provozují a je-li vhodně využito komunikace s trhem, tak aby se místní ekozemědělci o požadavcích zadavatele na biopotraviny dozvěděli. Prostřednictvím zvláštní podmínky plnění, případně zvýhodnění nabídky určitých kategorií biopotravin nebo jejich procentního zastoupení v rámci hodnocení, lze biopotraviny od (místních) producentů nakupovat. Zadavatel nákupem biopotravin přispívá k ekologicky příznivému pěstování rostlin a chovu zvířat. V rámci ekologického zemědělství se přitom klade důraz i na péči o půdu, krajinu, zadržování vody v krajině, podporu biodiverzity a další aspekty, což jsou další přidané hodnoty, které zadavatel nákupem produktů ekologického zemědělství také podpoří. Důležité však je vždy zvážit požadavky v jejich komplexnosti, případně využít vhodnou a přiměřenou kombinaci požadavků (například sezónní biopotraviny), tak aby ve výsledku nebyly biopotraviny přepravovány na velké vzdálenosti a neznamenal tak nepoměrně větší dopady pro životní prostředí než potraviny pěstované konvenčním způsobem.

Více k definici lokálnosti, sezónnosti a produktů ekologického zemědělství najdete na [webu www.sovz.cz](http://www.sovz.cz) v [předmětu plnění stravování](#).

3. 4. Dopad na místní komunitu lze řešit i v souvislosti s požadavky na dojezdnost a optimalizaci závozů

Primárním cílem takového požadavku je snížení dopravní zátěže či uhlíkové stopy, operativnost servisního zásahu apod. Zakázkami vhodnými pro řešení **dojezdnosti či optimalizace závozů** mohou být dopravně intenzivní služby typu svoz komunálních odpadů, velké rámcové dodávky kancelářského materiálu nebo potravin pro školní jídelny. Detailněji v kapitole Nástroje – společný komentář k praktickému použití nástrojů z pohledu zákona o zadávání veřejných zakázek (viz str. 53).

Příklady ze zahraničí:

[Dodávka kancelářských potřeb se zohledněním požadavků na udržitelnou dopravu \(aj\)](#)

[Zohlednění uhlíkových emisí v zakázce na dodávky potravin pro školní jídelny \(aj\)](#)

4. NÁSTROJE – společný komentář k praktickému použití nástrojů z pohledu zákona o zadávání veřejných zakázek

4. 1. Kdy lze které nástroje použít?
4. 2. Forma nástroje v zadávacím řízení z pohledu zákona o zadávání veřejných zakázek
4. 3. Nástroje

Předchozí kapitoly popisovaly priority odpovědného přístupu, konkrétní cíle a strategie, které si může zadavatel vytyčit. V jednotlivých předchozích kapitolách jsou uvedeny návrhy hlavních vhodných **nástrojů**, které má zadavatel k dispozici k dosažení sledovaných cílů v souvislosti s připravovanou veřejnou zakázkou. Mezi těmito nástroji by si měl vybrat ty, které podle jeho vlastního přesvědčení nejlépe pomohou naplnit cíl podle jeho priorit, a to způsobem nejhodnějším vzhledem k okolnostem zakázky, kterou zadavatel připravuje, a prostředí, ve kterém bude svůj záměr (cíle a zvolený nástroj) obhajovat. Každý z nástrojů může být různě vhodný a různě účinný z pohledu celkového záměru zadavatele. Je důležité, aby zadavatel byl přesvědčen nejen o sledovaném cíli, ale i o prospěšnosti a realizovatelnosti vybraného nástroje pro jeho naplnění. O významu sledovaného cíle a praktické proveditelnosti a přiměřenosti zvoleného nástroje musí být zadavatel schopný přesvědčit dodavatele, kteří se o veřejnou zakázku budou ucházet. Totéž platí i pro subjekty zapojené v rámci kontrolních mechanismů. Zadavatel musí být schopen doložit, z jakého důvodu příslušné kritérium aplikoval a zda nebylo z hlediska pravidel veřejného nakupování nepřiměřené.

Níže v této kapitole (v části 4.3) je uveden stručný shrnující popis ke každému z navrhovaných hlavních nástrojů (viz str. 72). Než se dostaneme k jednotlivým nástrojům, shrneme společný komentář k tomu, jak tyto nástroje propojit se samotnou investicí veřejného zadavatele tak, aby byly v procesu zadávání veřejné zakázky a její realizace použity vhodně, efektivně a zároveň v souladu se zákonem o zadávání veřejných zakázek.

4. 1. Kdy lze které nástroje použít?

Snaha zadavatele může začít již **před zahájením zadávacího řízení**. Již v této rané fázi zadávacího postupu zadavatel rozhoduje o řadě aspektů, které mohou sehrát důležitou roli pro to, aby zakázka vzbudila zájem a myšlenku zapojení se u subjektů, které jsou činné zejména na lokální úrovni. Podpoře malého a středního podnikání slouží zejména rozdělení zakázky na části (viz str. 77) a snížení administrativní zátěže (viz str. 78). Pokud je v místě dostatek zaměstnavatelů na chráněném trhu práce, lze též uvažovat o možnosti vyhrazení účasti v zadávacím řízení pro určitý okruh dodavatelů (§ 38 zákona o zadávání veřejných zakázek). Využitelnost tohoto nástroje pro přiblížení zakázky místním podnikům či místním nezaměstnaným či znevýhodněným je však velmi omezená a pro dosažení efektu v místě plnění zakázky není výhrada primárně vhodná. Proto se jím v této publikaci blíže zabýváme pouze okrajově, v souvislosti se sociálním podnikem (viz str. 76).

Zadavatel může podpořit zájem o veřejnou zakázku u místních firem a potenciálních pracovníků i tím, že provede předběžnou tržní konzultaci. Konzultace ve smyslu § 33 zákona o zadávání veřejných zakázek obvykle cílí k jedné konkrétní plánované zakázce. Zadavatel však může uspořádat konzultaci k více plánovaným veřejným

zakázkám najednou, anebo představit celkově své investiční záměry na příští období – tzv. Meet the buyer. K oběma těmto nástrojům (viz str. 72). Podrobně jsou popsány též v kapitole 2. Lokální podniky v roli dodavatelů. Komunikace s trhem, ať již formou předběžné tržní konzultace nebo tzv. Meet the buyer, zároveň pomáhá i dobrému a více účinnému promítnutí dalších opatření do praxe, jakož i celkově lepšímu propojení záměru s očekáváním a potřebami místní komunity.

Do doby před zahájením zadávacího řízení spadá i samotná příprava projektu – zejména příprava projektové dokumentace. Některá opatření lze účinně zajistit pouze tím, že je zadavatel v předstihu zapracuje do podkladů veřejné zakázky. To se týká zejména opatření na zlepšení dopadu na místní komunitu, jako je omezení vlivu výstavby plánováním výluk a objížděk, technických opatření na staveništi a v jeho okolí atd.

Je důležité, aby zadavatel promýšlel nastavení podmínek podporujících lokální efekty již ve fázi přípravy a v dostatečném předstihu včas, aby se vyhnul jednání v časové tísní a případným nechtěným chybám, které mohou vznikat z nedostatečného nastavení či neprojednání s dalšími dotčenými subjekty.

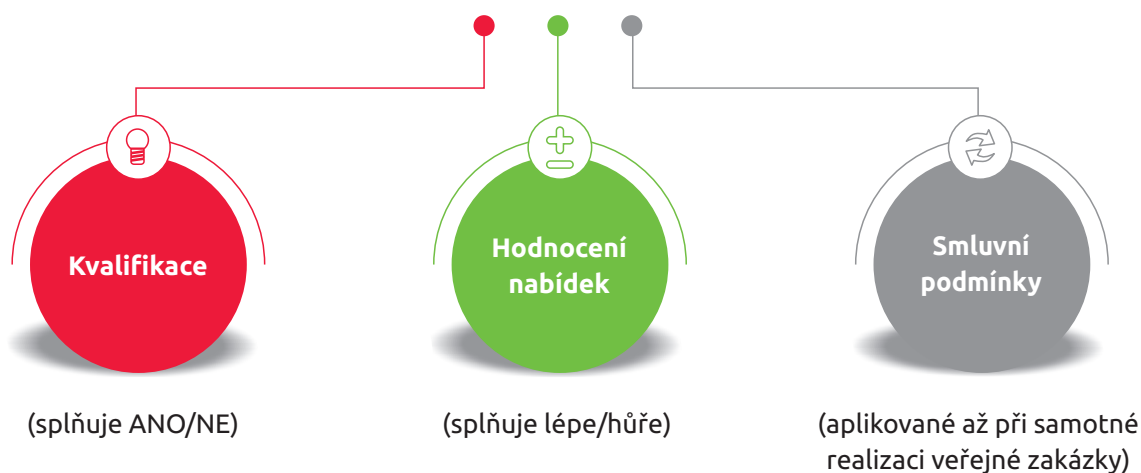
V průběhu zadávacího řízení – tedy po zahájení zadávacího řízení – se již předpokládá, že zadávací podmínky jsou zadavatelem pevně dané a zadavatel je buď již jen vysvětluje, nebo aplikuje. Ve fázi před podáním nabídek je možné vysvětlení zadávací dokumentace, v rámci kterého lze provádět související změny již jen omezeně. Každopádně jednotlivá opatření k podpoře lokálních prvků budou fakticky promítnuta v zadávací dokumentaci jednou z následujících 3 forem z pohledu zákona o zadávání veřejných zakázek: v rámci nastavení **kvalifikace**, **hodnocení** nebo **smluvních podmínek**. Pro řadu nástrojů má přitom zadavatel na výběr, kterou z těchto forem zvolí – a měl by zvolit takovou, která je podle jeho přesvědčení a předběžného posouzení co nejvíce účinná a zároveň přiměřená sledovanému cíli. Jednotlivým způsobům se věnuje následující text.

4. 2. Forma nástroje v zadávacím řízení z pohledu zákona o zadávání veřejných zakázek

Nastavení zadávacích podmínek, i kroky před zahájením a po ukončení zadávacího řízení, musí zadavatel provést tak, aby vyhověly zákonu o zadávání veřejných zakázek a jeho zásadám: musí být nediskriminační, transparentní, přiměřené a zajišťovat rovné zacházení s dodavateli. Zejména tak není možné, aby zadavatel jednoduše stanovil požadavek, aby zakázku plnili místní dodavatelé či aby se na ní jako zaměstnanci podílely osoby z určitého regionu, nebo aby dodávané zboží bylo vyráběno v blízké lokalitě. Takové požadavky by byly diskriminační. Opatření na podporu

místní ekonomiky je tedy zapotřebí formulovat otevřeně tak, aby příležitost podat nabídku měli všichni dodavatelé, bez ohledu na místo jejich podnikání nebo bydliště jejich zaměstnanců.

K implementaci výše popsaných nástrojů do samotného zadávacího procesu má zadavatel k dispozici tyto tři hlavní formy z pohledu zákona o zadávání veřejných zakázek:

Obdobně lze uvažovat o tom, že některé podmínky by mohl prokazovat pouze vybraný dodavatel, a to až před podpisem smlouvy jako další podmínku pro uzavření smlouvy (§ 104 zákona o zadávání veřejných zakázek). Tento postup je též předmětem novely zákona o zadávání veřejných zakázek, která je připravována v době vydání této publikace s předpokládanou účinností od 1. 7. 2021. Výhodou tohoto postupu by mělo být, že daný požadavek nemusí prokazovat dodavatel již ve své nabídce nebo před odesláním rozhodnutí o výběru, ale dodavatel zajišťuje a dokládá splnění určitého požadavku až v okamžiku, kdy je jisté, že splnil ostatní kvalifikaci a jeho nabídka je hodnocena jako nejlepší. Zároveň však prokazuje její splnění před uzavřením smlouvy – což dává zadavateli vyšší míru jistoty, že případné neprokázání tohoto požadavku je řešitelné ještě v rámci daného zadávacího řízení vyloučením původně vybraného dodavatele a výběrem dalšího dodavatele v pořadí dle výsledku hodnocení (§ 125 zákona o zadávání veřejných zakázek).

V neposlední řadě lze uvažovat o pokročilých postupech zadavatele: zadavatel může zadávat veřejnou zakázku např. v užším řízení, popř. při naplnění podmínek v jednacím řízení s uveřejněním, v soutěžním dialogu nebo v řízení o inovativním partnerství; určité služby lze zadávat ve zjednodušeném režimu. V rámci těchto řízení lze využít i postupu snížení počtu účastníků zadávacího řízení nebo snížení počtu předběžných nabídek nebo řešení; i kritéria pro toto snížení mohou být nastavena tak, aby podporovala výběr mezi dodavateli, kteří jsou lépe připraveni dostát požadavkům na plnění dané veřejné zakázky z pohledu společensky odpovědného zadávání. Jedná se o postup obdobný kvalifikaci, s širší možností nastavení kritérií a jejich využití v samotném procesu zadávání. To zároveň předpokládá nadprůměrně dobrou orientaci zadavatele v postupech dle zákona o zadávání veřejných zakázek a jde tím nad rámec účelu této publikace.

4.2.1. Kvalifikace

Kvalifikací se rozumí způsobilost a schopnost dodavatele plnit veřejnou zakázku (§ 28 odst. 1 písm. c) zákona o zadávání veřejných zakázek). Podmínky kvalifikace jsou součástí „podmínek účasti“, které musí dodavatel splňovat, aby mohl být pro plnění veřejné zakázky vůbec vybrán (§ 48 odst. 8 zákona o zadávání veřejných zakázek).

Kvalifikační kritéria (kritéria kvalifikace) se v zákoně o zadávání veřejných zakázek rozlišují na *základní, profesní, ekonomická a technická*. Zatímco kritéria základní způsobilosti (§ 74 zákona o zadávání veřejných zakázek) a část profesní způsobilosti (výpis z obchodního rejstříku) musí u veřejných zakázek zadávaných v nadlimitním režimu zadavatel požadovat vždy, kritéria ekonomické a technické kvalifikace zadavatel stanovit může, ale nemusí. Stanoví je dle svého uvážení podle potřeby prokázání kvalifikace k zadávané veřejné zakázce tak, aby zajistil, že nabídku na veřejnou zakázku budou předkládat subjekty schopné danou zakázku v případě výběru plnit.

V nadlimitním režimu platí pravidlo, že zadavatel není oprávněn požadovat prokázání jiné kvalifikace, než která je uvedena v zákoně o zadávání veřejných zakázek (§ 73 odst. 4 zákona o zadávání veřejných zakázek). Oproti tomu ve zjednodušeném podlimitním řízení zadavatel může použít i jiná kritéria kvalifikace, než jsou uvedena v zákoně o zadávání veřejných zakázek pro nadlimitní režim (§ 53 odst. 4 zákona o zadávání veřejných zakázek), nebo dokonce nemusí prokázání kvalifikace vůbec požadovat.

Zadavatel je dle zákona o zadávání veřejných zakázek vždy povinen zkontrolovat splnění těchto podmínek u tzv. „vybraného dodavatele“, jehož nabídka by měla být nebo je hodnocena jako ekonomicky nejvýhodnější, a to před odesláním oznámení o výběru dodavatele. Zadavatel přitom vychází z dokladů předložených dodavatelem v nabídce (v žádosti o účast), nebo předložených vybraným dodavatelem na výzvu zadavatele dle § 122 odst. 3 zákona o zadávání veřejných zakázek. Dodavatel není povinen předložit zadavateli doklady osvědčující skutečnosti obsažené v jednotném evropském osvědčení pro veřejné zakázky, pokud zadavateli sdělí (prohlásí), že mu je již předložil v předchozím zadávacím řízení (§ 86 odst. 4 zákona o zadávání veřejných zakázek). Pokud by v rámci posuzování kvalifikace zjistil zadavatel pochybnosti, zadavatel může vyzvat k objasnění nebo doplnění údajů nebo dokladů (podle § 46 zákona o zadávání veřejných zakázek). Výsledek posouzení splnění podmínek kvalifikace musí zadavatel v nadlimitním režimu uvést v oznámení o výběru dodavatele (§ 123 zákona o zadávání veřejných zakázek), včetně **seznamu dokladů**, kterými vybraný dodavatel prokazoval kvalifikaci, a **údajů** rozhodných pro prokázání jednotlivých kritérií kvalifikace.

Co se týče **ekonomické** kvalifikace, je její stanovení podle zákona o zadávání veřejných zakázek čistě na uvážení zadavatele. Dle § 78 zákona o zadávání veřejných zakázek je možné požadovat prokázání minimálního ročního obrátu nebo minimálního obrátu dosaženého dodavatelem s ohledem na předmět veřejné zakázky, a to nejdéle za 3 bezprostředně předcházející účetní období; podmínka zároveň nesmí přesahovat dvojnásobek předpokládané hodnoty veřejné zakázky. Pokud zadavatel usiluje o větší zapojení místních (zpravidla tedy menších) podniků, měl by dobře zvážit, zda a s jakými hodnotami ji bude požadovat. Kvalifikace by měla na jednu stranu stále plnit svůj účel, na druhou stranu však nezatěžovat nepřiměřeně menší podniky s nižším obrátem.

Pro podporu místních aspektů přichází pro zadavatele v úvahu kritéria **technické kvalifikace**, a to zejména možnost požadovat:

- ➔ *seznam techniků*, kteří se budou na plnění veřejné zakázky podílet (§ 79 odst. 2, písm. b) zákona o zadávání veřejných zakázek), v rámci kterého si Zadavatel může vymínit podle okolností veřejné zakázky např. požadavek, aby byl členem realizačního týmu dodavatele manažer odpovědného veřejného zadávání (viz str. 80), nebo manažer zodpovědný za BOZP (viz str. 87);
- ➔ *osvědčení o vzdělání a odborné kvalifikaci* (§ 79 odst. 2, písm. d) k doložení vzdělání a kvalifikace relevantní z pohledu SOVZ podle okolností veřejné zakázky;
- ➔ *popis technického vybavení* (§ 79 odst. 2, písm. e) zákona o zadávání veřejných zakázek, které je ve smyslu této publikace uplatnitelné zejména pro účely BOZP. Získání potřebných certifikátů pro naplnění tohoto kritéria, resp. § 80 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek je však pro dodavatele poměrně časově a finančně náročné a nebývá v rámci malých a středních podniků standardem. Aplikace tohoto požadavku tak fakticky spíše zvýhodní velké podniky, které těmito certifikáty běžně disponují;
- ➔ *přehled o řízení dodavatelského řetězce a systémy sledování dodavatelského řetězce* (§ 79 odst. 2, písm. f) zákona o zadávání veřejných zakázek);
- ➔ *opatření v oblasti řízení z hlediska ochrany životního prostředí* (§ 79 odst. 2, písm. h) zákona o zadávání veřejných zakázek);
- ➔ *přehled nástrojů nebo pomůcek, provozních nebo technických zařízení*, které bude mít dodavatel při plnění veřejné zakázky k dispozici (§ 79 odst. 2, písm. j) zákona o zadávání veřejných zakázek), např. ke stanovení požadavku na emisní limity EURO (viz str. 59).

V případě kritérií kvalifikace je nutné dávat si pozor, aby zvolená kritéria byla přiměřená vzhledem k předmětu veřejné zakázky, s předmětem veřejné zakázky bezprostředně souvisela a nejednalo se o kritéria diskriminační.

Co se týče formy dokladů, zásadně podle zákona o zadávání veřejných zakázek postačí, aby dodavatel předložil ve své nabídce (žádosti o účast) pouze prosté kopie požadovaných dokladů; dodavatel může zásadně dle zákona o zadávání veřejných zakázek v nabídce (žádosti o účast) nahradit doklady *čestným prohlášením*, kterým prohlásí, že zadavatelem požadovanou kvalifikaci splňuje. Dodavatel samotné doklady (originály nebo ověřené kopie dokladů, pokud jich je podle zákona o zadávání veřejných zakázek třeba) předloží, až pokud se stane vybraným dodavatelem, a to na výzvu zadavatele dle § 122 zákona o zadávání veřejných zakázek. Zadavatel sice může v zadávací dokumentaci v nadlimitním režimu vyloučit možnost nahradit doklady v nabídce čestným prohlášením (§ 86 odst. 2 zákona o zadávání veřejných zakázek); v zájmu snížení administrativní zátěže je však třeba tuto možnost nevyloučovat a dodavatele neomezovat. Vyloučení této možnosti by představovalo zvýšení

administrativní zátěže pro dodavatele a bylo v rozporu se zájmem na podporu účasti malých a středních podniků, o kterou zadavatel jako čtenář této publikace bude zpravidla usilovat. K možnostem snížení administrativní zátěže (viz str. 78).

Z rozhodovací praxe ÚOHS:

„29. Úřad v této souvislosti konstatuje, že zadavatel je oprávněn stanovit pouze takové kvalifikační požadavky na prokázání kvalifikace, které **bezprostředně souvisí s předmětem** veřejné zakázky a jsou přiměřené ve vztahu k druhu, rozsahu a složitosti veřejné zakázky. Pokud zadavatel stanoví požadavky na prokázání kvalifikace, které s plněním veřejné zakázky přímo nesouvisí, **ztrácí takovýto požadavek smysl**, protože prokázání jeho splnění nic nevyovídá o skutečné schopnosti a způsobilosti uchazečů plnění veřejné zakázky zajistit.“

Rozhodnutí S71/2011/VZ-9370/2011/540/MKr ze dne 24. 10. 2011 „Upgrade laboratorního informačního systému a systémy s tím spojené“ Nemocnice s poliklinikou Havířov, příspěvková organizace.

Z rozhodovací praxe ÚOHS:

„166. Úřad uvádí, že zadavatel jako obec, resp. město, je povinen v souladu s § 2 odst. 2 zákona o obcích pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, přičemž současně při plnění svých úkolů **má chránit též veřejný zájem**. Úřad má za to, že **stanovení emisních limitů přispívá k ochraně životního prostředí**, která bezesporu veřejným zájmem je. Současně lepší ovzduší a celkově životní prostředí v konečném důsledku přispívají i rozvoji území i potřeb občanů.

167. Úřad v této souvislosti dále podpůrně odkazuje na pravidlo č. 1 uvedené v **Pravidlech o odpovědném přístupu**, které stanoví, že státní správa a samospráva má při pořízování zboží a služeb zohledňovat environmentální aspekty, čímž má usilovat mj. o omezení produkce znečišťujících látek, které se uvolňují do ovzduší, vody či půdy, stejně jako omezení uhlíkové stopy. I s ohledem na uvedené je zřejmé, že snaha zadavatele o ekologičtější přístup mu nemůže být k tíži.

172. ... **Pokud má pro zadavatele zásadní význam**, aby vozidla použitá při plnění veřejné zakázky splňovala určité emisní limity, jeví se jako vhodné stanovit požadavek na splnění emisních limitů jako podmínku účasti, resp. **jako kritérium technické kvalifikace**. Pokud by totiž zadavatel promítl svůj požadavek pouze do hodnotících kritérií, jak navrhuje navrhovatel, mohl by být vybrán dodavatel, jehož nabídka by byla kvalitativně horší než požadavky zadavatele, tj. nesplňující emisní normu EURO IV.“

Rozhodnutí S0179/2018/VZ-25886/2018/513/EPI ze dne 4. 9. 2018 „Sběrný dvůr Třinec“, město Třinec, potvrzeno rozhodnutím předsedy ÚOHS, potvrzeno rozhodnutím R0164/2018/VZ-00025/2018/323/Lva ze dne 3. 1. 2019.

<https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/sbirky-rozhodnuti/detail-15817.html>

4.2.2. Hodnocení nabídek

Existují přinejmenším dvě výhody, které se pojí s aplikací požadavku na podporu místních aspektů ve formě hodnocení:

- *Přiměřenost požadavku zadavatele* - splnění podmínky není zadavatelem fixně vyžadováno a nepředstavuje překážku účasti v zadávacím řízení pro ty, kteří konkrétní požadavek neumí splnit. Umožňuje tím i větší flexibilitu pro dodavatele: je na nich, aby si realisticky stanovili, zda a do jaké míry jsou schopni požadavek naplňovat.
- *Průkaznost hodnoty opatření* – pro zadavatele se tím dokládá, zda a jak se zakázka s takto uplatněným požadavkem prodraží.

Postup hodnocení nabídek je upraven v zákoně o zadávání veřejných zakázek v části týkající se nadlimitního režimu (§ 114 a násl. zákona o zadávání veřejných zakázek) a použijí se obdobně též pro podlimitní režim. Nabídky musí být hodnoceny podle jejich „ekonomické výhodnosti“, a to na základě *nejvýhodnějšího poměru* nabídkové ceny a kvality včetně poměru nákladů životního cyklu a kvality. Obecně lze ekonomickou výhodnost hodnotit i na základě nejnižší ceny – tento způsob však skýtá významné riziko, že při hodnocení pouze na cenu se veškerá pozornost dodavatelů zaměří pouze na minimalizaci nákladů s rizikem obcházení kvalitativních požadavků. Zadavatel může rovněž stanovit pevnou cenu a hodnotit pouze kvalitu nabízeného plnění.

Kritéria hodnocení kvality musí vyjadřovat objektivní a ověřitelné skutečnosti. Dle § 39 odst. 3 zákona o zadávání veřejných zakázek zákona o zadávání veřejných zakázek mají souviset s *kvalifikací* dodavatele významnou i pro budoucí plnění zadávané zakázky, nebo s *předmětem veřejné zakázky*, včetně vlivu předmětu veřejné zakázky na životní prostředí nebo sociálních důsledků vyplývajících z předmětu veřejné zakázky. Pro nadlimitní režim platí u kritérií kvality zároveň povinnost zadavatele (§ 116 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek) stanovit kritéria, která vyjadřují kvalitativní, environmentální nebo sociální hlediska spojená s předmětem veřejné zakázky. Kritériem kvality mohou být dle zákona o zadávání veřejných zakázek (§ 116 odst. 2) zejména následující, v zákoně o zadávání veřejných zakázek výslovně uvedená kritéria, která jsou relevantní i pro společensky odpovědný přístup zadavatele:

uživatelská přístupnost;

sociální, environmentální nebo inovační aspekty;

organizace, kvalifikace nebo zkušenost osob, které se mají přímo podílet na plnění veřejné zakázky v případě, že na úroveň plnění má významný dopad kvalita těchto osob;

úroveň servisních služeb včetně technické pomoci, nebo podmínky a lhůta dodání nebo dokončení plnění.

Naopak kritérii kvality nesmí být smluvní podmínky, jejichž účelem je utvrzení dodavatele, nebo platební podmínky (§ 116 odst. 3 zákona o zadávání veřejných zakázek).

Ve zjednodušeném podlimitním řízení může zadavatel jako kritéria kvality stanovit *výslovně i jiná* kritéria, než jsou uvedena v § 116 pro nadlimitní režim, pokud jsou založena na objektivních skutečnostech vztahujících se k osobě dodavatele nebo k předmětu veřejné zakázky. Pokud zadavatel využívá při zadání veřejné zakázky na vybrané služby zjednodušený režim (§ 129 zákona o zadávání veřejných zakázek), nemůže hodnotit pouze „na cenu“ a musí stanovit kritéria kvality povinně, jejich stanovení a aplikaci však oproti nadlimitnímu režimu není svázáno bližšími podmínkami. Při výběru dodavatele v rámci kritérií kvality může podle zákona výslovně zohlednit například potřeby zajištění kvality, návaznosti, dostupnosti a komplexnosti služeb, inovativnosti řešení, přínosu pro uživatele nebo kritéria udržitelnosti sociálních služeb.

Je podstatné, aby ze záměru veřejné zakázky a z nastavení zadávacích podmínek výslovně plynul úmysl zadavatele realizovat skrz tuto veřejnou investici společensky odpovědný přístup a zajistit pozitivní vliv předmětu veřejné zakázky na životní prostředí a/nebo sociální důsledky (§ 39 odst. 3 zákona o zadávání veřejných zakázek). Kritériem pro výběr dodavatele však může být pouze takový sociální aspekt, u kterého existuje spojitost s předmětem veřejné zakázky. Nemůže jím například být pouhý finanční příspěvek dodavatele na dobročinné účely v místě plnění veřejné zakázky.

Zdroj dalších informací [zde](#).

Z rozhodovací praxe ÚOHS:

„145. Úřad v této souvislosti podpůrně odkazuje na usnesení vlády České republiky č. 531 ze dne 24. 7. 2017, o Pravidlech uplatňování odpovědného přístupu při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy (dále jen „Pravidla o odpovědném přístupu“). Dle pravidla č. 2 uvedeného v Pravidlech o odpovědném přístupu má státní správa a samospráva, tedy v tomto případě zadavatel, při nákupu zboží a služeb zohledňovat sociální, resp. širší společenské aspekty související s pořizovaným zbožím, službami a stavebními pracemi, mj. usilovat o podporu důstojných pracovních podmínek a bezpečnosti práce. Podle výše uvedeného pravidla mají veřejní zadavatelé, kteří jsou současně představiteli státní správy či samosprávy, rovněž požadovat, aby při plnění veřejných zakázek byly zajištěny důstojné pracovní podmínky.... zadavatel je veřejným zadavatelem, a přestože při výkonu samostatné působnosti ho usnesení vlády k ničemu nezavazuje, jeví se přinejmenším jako vhodná „metodická pomůcka“ při zadávání veřejných zakázek samosprávy.“

Rozhodnutí S0179/2018/VZ-25886/2018/513/EPI ze dne 4. 9. 2018 „Sběrný dvůr Třinec“, město Třinec, potvrzeno rozhodnutím R0164/2018/VZ-00025/2018/323/Lva ze dne 3. 1. 2019.

<https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/sbirky-rozhodnuti/detail-15817.html>.

Zadavatel musí dle zákona o zadávání veřejných zakázek (§115) v zadávací dokumentaci stanovit **pravidla pro hodnocení nabídek**, která zahrnují:

- *kritéria hodnocení,*
- *metodu vyhodnocení* nabídek v jednotlivých kritériích (způsob bodování či porovnání nabídek),

- váhu či jiný matematický vztah mezi kritérii.

Kritéria musí být dostatečně konkrétní a jednoznačná tak, aby umožňovala porovnatelnost nabídek a údaje, jež jsou předmětem hodnocení, byly ověřitelné. Zároveň si dodavatelé musí být schopni v potřebné míře předem udělat představu o preferencích zadavatele a o tom, jak dobře jejich nabídka bude z pohledu těchto preferencí hodnocena. V případě, že jsou předmětem hodnocení prvky společné s kvalifikací, je třeba v rámci metody hodnocení zároveň zajistit, aby hodnoceny byly pouze hodnoty jdoucí nad rámec prokazované kvalifikace.

Aby hodnocení kvality mělo svůj význam a promítlo se skutečně i do plnění veřejné zakázky, je nutné, aby byl vybraný dodavatel povinen plnit veřejnou zakázku v souladu se svou nabídkou a svými tvrzeními (přísliby), které byly hodnoceny. Nabídka dodavatele, tak jak byla hodnocena v zadávacím řízení, musí být promítnuta do smluvních závazků dodavatele, jejichž splnění bude při plnění veřejné zakázky zadavatelem vyžadováno, kontrolováno a jejich případné nedodržování bude vymahatelné (viz níže str. 70).

Pro konkrétní doporučení vhodného nastavení hodnotících kritérií odkazujeme na [metodiku Ministerstva pro místní rozvoj](#).

Z rozhodovací praxe soudů:

„Zadavatel je povinen způsob hodnocení v zadávací dokumentaci stanovit takovým způsobem, aby se uchazeči o veřejnou zakázku dozvěděli, nakolik důležité bude pro zadavatele splnění jednotlivých požadavků a za jaký způsob zpracování nabídky obdrží jaký počet bodů. Z uvedených důvodů pak nemůže obstát taková zadávací dokumentace, z níž zadavatelovy požadavky na zpracování nabídky a následně kritéria nevyplývají jasně, přesně, srozumitelně a jednoznačně (...)“

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 30. 8. 2017 sp. zn. 29 Af 85/2015, „Modernizace odbavovacího systému Libereckého kraje“ pro zadavatele KORID LK, spol. s r.o.

Jako výhodnější bude zadavatelem vyhodnocena ta nabídka, dodavatele, který bude zadavateli geograficky dostupnější.

Pro hodnocení kritéria dojezdová vzdálenost se použije následující vzorec:

$$\frac{\text{nejkratší dojezdová vzdálenost (km)}}{\text{dojezdová vzdálenost (km) hodnocené nabídky}} \times 100$$

Pro účely provedení hodnocení v rámci hodnotícího kritéria dojezdová vzdálenost se za nejkratší možnou vzdálenost považuje hodnota 1 km, tj. v případě, že by dojezdová vzdálenost v nabídce některého z dodavatelů byla

kratší, použije se pro výpočet bodů v rámci hodnotícího kritéria dojezdová vzdálenost namísto takové kratší dojezdové vzdálenosti hodnota 1 km.

Dojezdová vzdálenost bude uchazečem vypočítána na základě zadávací dokumentace předem určeném mapovém portálu (např. Mapy.cz, Google Maps atd.). Je možné použití nejkratší trasy. Vypočtená trasa ale zároveň musí respektovat platné právní předpisy a umožňovat provoz vozů zadavatele či dodavatele.

V této metodice jsou blíže popsány základní obecné tři přístupy:

Běžným způsobem hodnocení je **bodování** tj. přiřazení určitého počtu bodů za naplnění kritérií vymezených zadavatelem v systému hodnocení. Tímto způsobem lze např. jednoduše vymezit základní minimální standard, ke kterému budou dodavatelé zavázáni již podle základních smluvních podmínek stanovených zadavatelem. Obecně platí, že kritéria musí být vymezena dostatečně jasně a srozumitelně. Vymezení kritérií a preferencí zadavatele musí být dopředu dostatečně konkrétní tak, aby bylo zajištěno, že účastníci zadávacího řízení budou chápat kritéria hodnocení stejně a budou mít představu o tom, jak bude jejich nabídka hodnocena. Tento způsob bodování je možný a doporučujeme jej všude tam, kde má zadavatel předem jasnou představu o tom, které prvky, s jakými parametry jsou dodavatelé schopni nabídnout, a stanoví tak pevně v zadávací dokumentaci jejich výčet a bodové zvýhodnění každého z nich.

Hodnocený prvek SOVZ nabídnutý dodavatelem nad rámec základních požadavků (viz Smlouva čl. x) a zajištěný smluvní pokutou (Smlouva čl. y)	body
každý nákladní automobil určený k přepravě jakéhokoliv materiálu nebo jakéhokoliv stroje při plnění veřejné zakázky bude splňovat emisní normu EURO VI	5
snížení hladiny akustického výkonu do okolí o min. 2 dB(A) vůči základnímu požadavku	5
eliminace záboru veřejného prostranství – zajištění průchodu ulice xy po celou dobu výstavby (pěší a cyklisté)	10
Maximálně dosažitelný počet bodů:	20
Váha dílčího kritéria v rámci hodnocení:	20 %

Možnost postupovat při hodnocení jinak, než pouze formou počítatelných kritérií, podporuje aktuální rozhodovací praxe Krajského soudu v Brně a Nejvyššího správního soudu, která doplňuje výklad zásady transparentnosti ve vztahu k hodnocení kvality obdobně, jako se uplatňuje i v zahraničí (v EU viz rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ze dne 14. 7. 2016, sp. zn. C-6/15, *TNS Dimarso NV* a v Německu např. doktrína „Schulnoten“ dle rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 4. 4. 2017 - XZB 3/17).

Z rozhodovací praxe soudů:

„[25] S ohledem na citovaný rozsudek [pozn.: TNS Dimarso NV] se Nejvyšší správní soud ztotožňuje se závěry krajského soudu, podle něž není nezbytné stanovovat kritéria kvality tak, aby hodnocení nabídek bylo vždy výsledkem matematického výpočtu či jednoznačného měření. V rámci kritérií kvality může zadavatel vznášet řadu požadavků, které nebudou exaktně měřitelné. Může se přitom jednat o zcela legitimní požadavky odpovídající předmětu veřejné zakázky (resp. koncese) i smyslu právní úpravy. V takovém případě je vytvořen určitý prostor pro uvážení hodnotící komise, který sám o sobě nepředstavuje rozpor s právní úpravou zadávání veřejných zakázek. Naopak, možnost jistého uvážení hodnotící komise považuje Nejvyšší správní soud za prospěšnou, pohybuje-li se tato možnost v rozsahu nezakládajícím pochybnosti o možné“....

[29] Se stěžovatelem ...nelze souhlasit v tom, že požadavek na kvalitní školení je netransparentní jen proto, že zadavatel nestanovil do sebemenších detailů, jak si kvalitní školení představuje. Ani od zadavatele totiž nelze očekávat, že bude mít zcela jasnou představu o tom, jaký způsob školení pracovníků vizových center je nejvhodnější. Tím, že výběr konkrétního způsobu nechá na dodavateli a učiní jej součástí hodnocení nabídek, může naopak dosáhnout vyšší kvality poskytovaných služeb. Takový postup přitom na dodavatele neklade žádné nepřiměřené nároky, neboť jim pouze zakládá povinnost přesvědčivě vysvětlit, proč považují zvolenou metodu provádění školení za kvalitní.“

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 85/2020 – 38 ze dne 16. 9. 2020, navazující na rozhodnutí Krajského soudu v Brně č.j. 31 Af 35/2018 – 75 ze dne 25. 2. 2020, ve věci veřejné zakázky Ministerstva zahraničních věcí „Externí poskytování služeb ke zpracování žádostí o krátkodobá víza ...“.

Pokud tedy zadavatel očekává, že dodavatelé sami mohou být schopni navrhnout více prvků či lepší řešení, které zadavatel nemůže předpokládat nebo vymezením fixně předem (zejména proto, že se zpravidla jedná o specifické know-how dodavatelů, návrh a realizovatelnost prvků je závislá na schopnostech a motivaci dodavatelů a škála možných parametrů je široká), bude zpravidla možné získat nejvyšší přidanou hodnotu pouze tím, že zadavatel se omezí na vymezení účelu, kterého chce dosáhnout (srovnej též níže „projektové cíle“) a konkrétní formu jeho dosažení nechá na iniciativě dodavatelů. Tento způsob předpokládá hodnocení na základě nepočitatelných kritérií, které je nutné vymezením co možná konkrétně, včetně případného vymezení preferencí zadavatele a postupu při hodnocení. Jedná se o pokročilý způsob hodnocení, který lze doporučit (pouze) zadavatelům, kteří věnují potřebné úsilí nastavení sledovaného účelu (projektové cíle) z pohledu potřeb zadavatele a specifik veřejné zakázky, vymezení rámce hodnocených aspektů, způsobu jejich ověření a promítnutí povinností do smlouvy k zajištění jejich naplnění během realizace zakázky. Pokud zadavatel k tomu sám nemá potřebnou zkušenost, měl by si každopádně zajistit součinnost s nezávislým expertem (viz § 42 odst. 3 zákona o zadávání veřejných zakázek).

Jako velmi hrubý (základní) způsob vymezení nepočitatelných kritérií lze uvést následující příklad, který by si měl zadavatel přizpůsobit s ohledem na výše uvedené podle konkrétních potřeb veřejné zakázky:

Rozsah dodavatelem nabízeného SOVZ plnění z pohledu záměrů zadavatele	body
<p>Navržený závazek implementace a rozsah dodavatelem nabízeného SOVZ plnění významně převyšuje minimální požadavky kladené na SOVZ prvky (čl. x, y a z návrhu smlouvy) – nabídka bude vyhodnocena jako odpovídající této kategorii, pokud navržený závazek obsahuje konkrétní popisy opatření nad rámec minimálních požadavků zadavatele a odůvodnění jejich přínosů, přičemž tato opatření minimální požadavky zadavatele nejen upřesňují, ale obsahově jednoznačně významně převyšují (rozšiřují).</p>	3
<p>Navržený závazek implementace a rozsah dodavatelem nabízeného SOVZ plnění převyšuje minimální požadavky kladené na SOVZ prvky (čl. x, y a z návrhu smlouvy), avšak nikoli významně – nabídka bude vyhodnocena jako odpovídající této kategorii, pokud navržený závazek obsahuje vylepšení ve vztahu k jednotlivým SOVZ prvkům, ale dle jejich popisu a odůvodnění v souhrnu nelze jednoznačně dovodit, že by se jednalo o plnění „významně převyšující“ minimální požadavky kladené na SOVZ prvky (např. ve vztahu k čl. x návrhu smlouvy je navržený závazek značně nižší kvality než ve vztahu k jiným čl. y a z).</p>	1,5
<p>Navržený závazek implementace a rozsah dodavatelem nabízeného SOVZ plnění splňuje minimální požadavky kladené na SOVZ prvky (čl. x, y a z návrhu smlouvy) – navržený závazek pouze i) rekapituluje minimální požadavky zadavatele nebo ii) na ně pouze odkazuje v obecné rovině, popřípadě iii) obsahuje popisy nad rámec minimálních požadavků zadavatele, avšak v obecné rovině, bez možnosti jednoznačné identifikace dalšího přínosu.</p>	0

Zajímavý způsob zohlednění přidané hodnoty použila např. Masarykova univerzita v projektu CETOCOEN OP VVV II, (viz str. 49).

Ze zahraničních příkladů lze odkázat na běžnou a osvědčenou praxi např. ve Velké Británii: zadavatelé uplatňují odpovědné zadávání strategicky a dlouhodobě tím, že pro veřejné zakázky umožňují zvýhodnění nabídek dle předem daných a dodavatelům obecně známých kritérií. Dodavatelé, kteří se uchází u těchto zadavatelů o veřejné zakázky, si mohou zajistit výhodnější hodnocení svých nabídek tím, že pro plnění veřejné zakázky potvrdí promítnutí opatření, která jsou dopředu známá nejen svým obsahem, ale i počtem bodů či hodnotou, kterou zadavatel těmto opatřením (dlouhodobě) přisuzuje. Níže uvádíme jako příklad výňatek z nabídky, kde je uveden přehled opatření včetně uvedení hodnoty (*Social Value Measurement Charter*), jak jej využívá East Sussex (díky sdružení *Orbis Procurement*); ve výňatku jsou pro přehlednost uvedena jen ta opatření, která jsou podle autorů této publikace dobře využitelná i v prostředí České republiky a zákona o zadávání veřejných zakázek. Předpokladem pro bezpečnou aplikaci takovéto tabulky každopádně je, že způsob výpočtu a jednotlivé pojmy jsou všeobecně dodavatelům srozumitelné, nebo je zadavatel v rámci zadávací dokumentace jednoznačně vymezí či upřesní.

Opatření <i>Measure</i>	Jednotka <i>Unit</i>	Přiřazená hodnota na jednotku <i>Proxy</i>	Nabídka dodavatele <i>Bid</i>
Podpora k dosažení kvalifikace NVQ (2. stupeň) <i>Support to achieve NVQ (Level 2) qualification</i>	50 lidí (<i>ppl</i>)	£483	£24,150
Příležitosti pro získání pracovních zkušeností <i>Work experience opportunities</i>	10 týdnů (<i>wks</i>)	£995	£9,950
Podpora zaměstnatelnosti (prioritní skupiny) <i>Employability support (priority groups)</i>	2 lidé (<i>ppl</i>)	£199	£398
Pracovní příležitosti (dlouhodobě nezaměstnaní) <i>Job opportunities (long term unemployed)</i>	1 člověk (<i>pers</i>)	£15,386	£15,386
Pracovní příležitosti – plný úvazek (současně pracující méně než 16 hodin) <i>Full time job opportunities (currently working less than 16hrs)</i>	1 člověk (<i>pers</i>)	£9,759	£9,759
Nabídnuté pracovní příležitosti (NEET) <i>Job opportunities offered (NEET)</i>	1 člověk (<i>pers</i>)	£14,438	£14,438
Snížení provozní produkce uhlíku <i>Reduction in operational carbon emissions</i>	3 tuny (<i>ton</i>)	£84.40	£286.96

Obdobně mohou zadavatelé postupovat i v ČR. Sloupec opatření by pak formulovali dle svých cílů a priorit, které již mají dané ve svých strategických dokumentech. Tzn. tabulka by neměla být univerzální, ale opatření v oblasti zaměstnanosti, sociálního začleňování a soudržnosti, a životního prostředí by měla být vždy formulována v souladu se strategickými prioritami. Například regiony potýkající se s vysokou mírou dlouhodobé nezaměstnanosti by se zaměřily na příležitosti pro získání pracovní příležitosti, praxe či nabytí dovednosti nejvíce ohrožených cílových skupin, které jsou evidovány na Úřadu práce. Regiony, kde jsou přetrvávající problémy s kvalitou ovzduší, jež má negativní vliv na zdraví obyvatel, pak v první řadě na příležitostech pro snižování emisí v daném místě, atp.

Následující tabulka obsahuje ukázkou, jak lze opatření požadovaná zadavatelem / nabídnutá dodavatelem monitorovat (tento nástroj pro vykazování odpovědného veřejného zadávání je v době vydání publikace vyvíjen projektovým týmem na MPSV a neobsahuje monetizované hodnoty)

OPATŘENÍ (výběr)	JEDNOTKA
Počet akcí (exkurze nebo prezentace) pro místní školy nebo rezidenty	počet akcí
Počet studentských praxí vysokoškolských oborů během kontraktu	počet týdnů/osob
Počet učňovských praxí během kontraktu	počet týdnů/osob
Počet zaměstnaných osob se zdravotním postižením	počet osob FTE
Počet zaměstnaných osob dříve bez zaměstnání (dle definice použité zadavatelem)	počet osob FTE
Počet zaměstnaných osob po skončení rodičovské dovolené	počet osob FTE
Počet zaměstnaných osob po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody	počet osob FTE
Počet zaměstnaných osob se záznamem v evidenci rejstříků trestů	počet osob FTE
Celková částka (CZK) uhrazená sociálním podnikům v dodavatelském řetězci	CZK
Procento faktur (dle objemu v CZK), které byly v kontraktu zaplacené do 10 dní	%
Procento vozového parku nebo konstrukčních vozidel v kontraktu, které splňují alespoň Euro VI	%

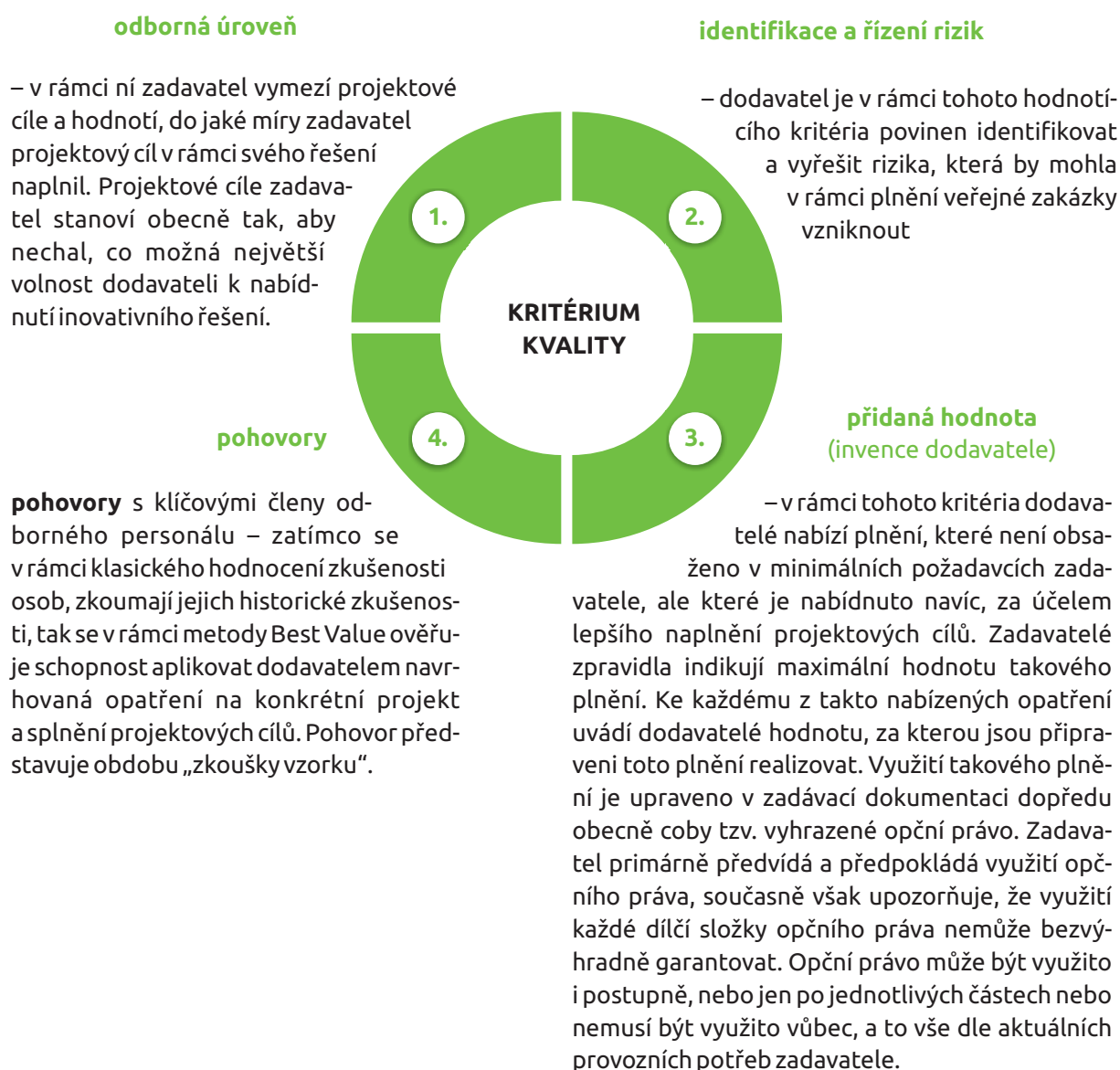
Specifickým institutem v rámci hodnocení, používaným dosud zejména v zahraničí, je metoda **Best Value**. Jedná se o náročnější způsob hodnocení nalézající uplatnění v rámci významnějších projektů a stručně shrnuto stojí na

1. definici tzv. „Projektových cílů“ coby několika hlavních cílů sledovaných zadavatelem, na které zadavatel klade zvláštní důraz a kterých má být skrz nebo při realizaci veřejné zakázky dosaženo,
2. uznání přirozeně vyšší odbornosti dodavatelů pro odhad nejlepšího možného realizovatelného způsobu, jak vytyčených cílů při zachování dalších podmínek plnění veřejné zakázky – technických, právních, faktických atd. – dosáhnout,
3. potřebě vymezit zadávací podmínky a hodnotící kritéria dostatečně volně na to, aby umožnily dodavatelům projevit svoji odbornost a nabídnout

řešení, které zadavatel nepředepisuje fixně popř. ani nemůže předvídat, a která vyniknou z řady ostatních nabídek; to vše samozřejmě při zachování zásad transparentnosti, nediskriminace a zájmu na získání porovnatelných nabídek.

Nastavení požadavků zadavatele v zadávací dokumentaci a způsobu hodnocení tak nutně vychází z předpokladu, že dodavatelé budou navrhovat opatření, jejichž návrhy vytváří oni sami (nikoliv zadavatel). Vychází přitom ze svých vlastních odborných a praktických zkušeností a ze svého přesvědčení o jejich realizovatelnosti, maximálním přínosu a účelnosti. Pro získání maximálního počtu bodů musí přesvědčit i zadavatele, což se děje primárně dokládáním tzv. „dominantních informací“, jako jsou konkrétní měření, reference či osvědčení z předchozích projektů apod. Ty musí dodavatel uvést ve své nabídce k doložení svých tvrzení tak, aby význam navržených opatření byl ověřitelný a hodnotitelný.

Proces hodnocení v rámci metody Best Value probíhá zásadně s důrazem na „*kritérium kvality*“, a to zpravidla rozděleného na čtyři části (subkritéria):

Kritérium kvality zásadně převažuje nad kritériem cenovým, a to nejčastěji v poměru 70:30. Jako typický příklad rozdělení vah dílčích kritérií lze uvést následující:

Dílčí hodnotící kritérium	Váha kritéria v celkovém hodnocení
Nabídková cena	30 %
Odborná úroveň	20 %
Identifikace a řízení rizik	15 %
Přidaná hodnota (Invence dodavatele)	10 %
Schopnost manažera projektu přispět k naplnění projektových cílů zadavatele	25 %

V rámci každého dílčího kritéria je přidělován počet bodů podle míry naplnění očekávání zadavatele. V tomto ohledu lze doporučit členit stupnici bodů v dílčím kritériu přehledně, např. na 4-5 stupňů. Dodavatel, jehož nabídka je hodnocena jako nejvhodnější, pak v rámci ověřování nabídky dokládá v bližším detailu jednotlivé dominantní informace. Zároveň před podpisem smlouvy probíhá ověření a doplnění smluvních závazků tak, aby tvrzení prezentovaná a hodnocená v nabídce byla promítnuta do smlouvy jako vymahatelný závazek. Doplňme, že ani pohovor ani ověřovací fáze není jednáním o nabídkách a nedochází ke změně nabídky. Jejich účelem je pouze ověření nabízeného plnění co do jejich vlastností a parametrů, uvedených původně v již předložené nabídce.

Uvádíme tento popis hodnocení metodou Best Value pro inspiraci. Aplikaci této metody v této ryzí lze doporučit jen zkušeným zadavatelům, kteří jsou připraveni se dobře seznámit s touto metodou a věnovat se její správné aplikaci v praxi, zejména detailně zvážit vhodná kritéria a postup pro daný projekt a zajistit proškolení interního týmu, jakož podle potřeby být připraven přizpůsobit dílčí aspekty metody podle aktuálního vývoje rozhodovací a výkladové praxe v České republice.

Lokální přínos veřejné zakázky by v případě využití metody Best Value představoval jeden z projektových cílů. Při vymezení takového cíle by měl zadavatel zůstat u vymezení prvků, na které klade důraz (podpora místní komunity, podpora zaměstnanosti místních atd.). Dodavatelé sami pak nabízejí vhodná opatření a uvádí konkrétní efekt (s konkrétními měřitelnými údaji / KPI), které předpokládají skrz tato opatření dosáhnout (např. zaměstnání určitého počtu osob v určité pozici na určitou dobu, omezení hlučnosti či prašnosti v určitém rozsahu atp.). Vhodnost a účelnost odůvodňují k podpoře regionu. Opatření na podporu místních aspektů mohou být zároveň zadavateli nabídnuta i prostřednictvím přidané hodnoty.

¹¹ váha tohoto dílčího hodnotícího kritéria je 10 %, souhrnná hodnota dodatečných plnění nabídnutých dodavateli v rámci tohoto dílčího hodnotícího kritéria však nesmí přesáhnout 5 % z ceny bez započtení opčního práva (opčního plnění).

Jako na příklad dobré praxe lze v tomto případě poukázat na veřejnou zakázku vyhlášenou [Správou železnic, spočívající ve vypracování studie proveditelnosti Železničního uzlu Praha](#). Zadavatel mezi projektové cíle zařadil ochranu životního prostředí mířící na minimalizaci vlivu železniční dopravy v ŽUP na životní prostředí (především, ne však výhradně, na snížení aktuální hlukové zátěže). Za další projektový cíl poté označil zajištění podpory záměru u veřejnosti. Pokročilou formu Best Value metody využívá zadávací řízení „RS 1 VRT Praha-Běchovice – Poříčany; Zpracování dokumentace pro územní řízení – vysokorychlostní trať Praha-Běchovice–Poříčany (II.)“ viz VVZ [ZDE](#) a Profil zadavatele [ZDE](#).

K zajištění objektivitu hodnocení kvality u nepočitatelných kritérií se už i v České republice běžně využívá [dvouobávkové metody](#) a zachování **anonymity** hodnocených návrhů. Všechny tři zatím nejvíce používané elektronické nástroje (NEN, Tenderarena i EZAK) tento postup umožňují a vhodné je doplnit jej též nastavením organizačním, kdy jiná osoba (vázaná mlčenlivostí) zajišťuje zpřístupnění nabídek, ověření anonymity a extrahování částí obsahujících kvalitativní část nabídky, a jiné osoby provádí samotné hodnocení. Opatření navrhovaná dodavateli zpravidla mohou představovat (a v zahraničí často představují) jedinečné know-how dodavatele. S tím by zadavatel měl počítat a umět respektovat, že se může jednat o obchodní tajemství, jehož důvěrnost by v takovém případě bylo třeba zachovat v rámci možností daných zákonem o zadávání veřejných zakázek zejm. organizačním nastavením při nakládání s podklady a zajištěním závazku mlčenlivosti od osob zapojených do tohoto nakládání a do hodnocení.

4.2.3. Smluvní podmínky

Zcela základní formou podpory místních aspektů je nastavení smluvních podmínek vztahujících se k předmětu veřejné zakázky (§ 37 odst. 1 písm. c) zákona o zadávání veřejných zakázek) popř. přímo zvláštních podmínek plnění veřejné zakázky, které mohou být zejména v oblasti vlivu předmětu veřejné zakázky na životní prostředí, sociálních důsledků vyplývajících z předmětu veřejné zakázky, hospodářské oblasti nebo inovací (§ 37 odst. 1 písm. d) zákona o zadávání veřejných zakázek).

Účastník se k plnění těchto zvláštních podmínek ve smlouvě zavazuje povinně použitím vzoru smlouvy stanoveného zadavatelem, ve kterém je předmětná podmínka upravena, nebo převzetím zvláštní podmínky dle zadávací dokumentace do svého vzoru smlouvy – podle toho, který postup zadavatel v zadávací dokumentaci stanoví. Pokud tak dodavatel neučiní, nemůže s ním být uzavřena smlouva, i kdyby jeho nabídka byla jinak hodnocena jako nejvýhodnější.

V některých případech budou opatření k podpoře místních aspektů promítána pouze formou smluvních podmínek, aniž by souvisela nutně s kvalifikací či hodnotícími kritérii. Výhodou tohoto postupu je snížení zátěže pro dodavatele při přípravě nabídek, neboť jejich splnění bude dokládat a případně teprve i zajišťovat pouze vybraný dodavatel. Každopádně ať již je opatření i předmětem kvalifikace nebo hodnocení, je zapotřebí, aby byl dodavatel k jeho plnění zavázán a motivován skrz smluvní podmínky. Tak jako v případě jiných zadávacích podmínek zároveň platí, že i smluvní podmínky musí být nastaveny přiměřeně a nediskriminačně, musí být odůvodněné a mít logickou provazbu s plněním předmětu veřejné zakázky.

K zajištění dodržování smluvních podmínek je tak běžné stanovit přiměřené mechanismy pro kontrolu jejich dodržování a sankce pro případ jejich nedodržení. Mírná, nezapříčiněná nebo krátkodobá porušení stanovené povinnosti by však neměla být přísně stíhána, ale spíše by měl být nastaven postup nápravy (včetně stanovení dostatečné lhůty pro zjednání nápravy). Systematické či dlouhodobé porušování stanovené podmínky by naopak mělo být stíháno smluvní pokutou, v nejzávažším případě i možností jednostranného ukončení smlouvy. Ve smlouvě samotné je potřeba myslet i na trvání smlouvy, resp. trvání podmínky, a v souvislosti s tím na řešení případů neplnění podmínky.

Pro úplnost dodejme, že dodavatel, který poruší smluvní podmínky závažným způsobem, hrozí kromě sankce dle předmětné smlouvy i riziko ztráty příležitosti účasti na budoucích veřejných zakázkách. Jakýkoliv jiný zadavatel totiž může vyloučit takového dodavatele pro nezpůsobilost, pokud prokáže (např. v součinnosti s původním zadavatelem), že se dodavatel dopustil v posledních 3 letech před zahájením nového zadávacího řízení *závažných nebo dlouhodobých pochybení*, pokud vedla k vzniku škody, předčasnému ukončení smluvního vztahu nebo jiným srovnatelným sankcím (§ 48 odst. 5 písm. d) zákona o zadávání veřejných zakázek).

Je vhodné poznamenat, že zvláštní podmínky promítané do smlouvy zpravidla nemusí plnit samotný dodavatel (účastník zadávacího řízení), neboť ty stanovuje zadavatel jako *podmínky plnění* veřejné zakázky či podmínky vztahující se k *předmětu* veřejné zakázky, a nikoliv jako podmínky pro osobu dodavatele. Je dostačující, pokud podmínku splní i poddodavatel.

Kromě nástrojů aplikovaných v samotném průběhu zadávacího řízení, případně zanesených do smlouvy, může zadavatel řídit lokalizaci ekonomického dopadu veřejné zakázky nepřímo prostřednictvím *contract managementu*. Tato cesta má dobrovolnou podobu a je silně ovlivňována kvalitou vztahů smluvních partnerů a zejména vstřícností dodavatele a jeho ochotou podílet se na prosazování strategických cílů zadavatele (tedy podporovat při vlastní ekonomické činnosti necenové priority zadavatele) a získávání dalších benefitů, které nemusely být ani předmětem zadávacího řízení. Jako příklad lze uvést dobrovolnou spolupráci zadavatele s dodavatelem při obsazování uvolněných pracovních pozic souvisejících s plněním veřejné zakázky z řad místních nezaměstnaných nebo spolupráci zadavatele a dodavatele s místní pobočkou úřadu práce, s místními školskými zařízeními (dětskými domovy). Příklad z praxe MČ Praha 2 je [dostupná na webu](#).

Contract management není v zákoně o zadávání veřejných zakázek přímo ošetřeno, ale je nutné nepouštět ze zřetele ustanovení § 6 a § 222 zákona o zadávání veřejných zakázek, které stanoví principy a limity provádění změn závazků ze smlouvy. Spokojenost s formou spolupráce a aktivitou smluvního partnera může být pro zadavatele motivací k tomu, aby se primárně na takového dodavatele obracel se zakázkami, jejichž zadávání probíhá mimo režim zákona o zadávání veřejných zakázek (zejm. zakázky malého rozsahu), v souladu s interními předpisy zadavatele.

4.3. Nástroje

V této části uvádíme stručně a přehledně jednotlivé hlavní nástroje pro uplatnění prvků odpovědného zadávání a místních aspektů, tak jak jsou zmíněny v předchozích částech publikace u jednotlivých podporovaných cílů. Celkový přehled nástrojů s odkazy na relevantní místa této publikace, včetně grafiky u každého z nástrojů označující cíle, ke kterým je daný nástroj vhodný, a formu jeho aplikace ve vztahu k veřejné zakázce, je uveden v tabulce viz str. 98.

1. Komunikace s trhem

CÍLOVÁ SKUPINA, NA KTEROU JE OPATŘENÍ ZAMĚŘENO				ZPŮSOB UPLATNĚNÍ OPATŘENÍ			
Komunita	Zaměstnanci	Dodavatel	Poddodavatel	Před zahájením	Kvalifikace	Hodnocení	Smluvní podmínky
✓	✓	✓	✓	✓			

Již při přípravě veřejné investice má zadavatel možnost podpořit její efekt v dané lokalitě tím, že na ni místní aktéry trhu vhodnou formou upozorní. Vhodná je taková forma, která bude nejen účinná, ale zároveň musí proběhnout takovým způsobem, aby ostatní potenciální dodavatelé a budoucí účastníci zadávacího řízení nebyli neoprávněně znevýhodněni.

Pokud zadavatel komunikuje svůj záměr ve fázi přípravy již konkrétní veřejné zakázky, podléhá jeho postup pravidlům zákona o zadávání veřejných zakázek a označuje se jako „předběžná tržní konzultace“. Pravidla pro tento případ platí dle zákona o zadávání veřejných zakázek výslovně, oproti situaci, kdy zadavatel zatím jen obecně formuluje své záměry budoucích investic v širším kontextu a kdy se setkává se zatím nevymezeným a širším okruhem potenciálních dodavatelů (meet the buyer). Kromě komunikace s dodavateli může zadavatel pro podporu lokální připravenosti trhu mířit svou komunikaci i na jiné subjekty, zejména na občany jednotlivce jako potenciální pracovníky, sociální, charitativní a komunitní spolky apod. I zde však platí, že by takovéto poskytování informací nemělo nikoho zvýhodňovat či znevýhodňovat: zadavatel by měl co možná srovnat „informační“ či „časový“ náskok tím, že bude minimálně ve stejném rozsahu informovat i všechny ostatní potenciální dodavatele v rámci zadávací dokumentace a poskytne všem dostatečný čas na přípravu nabídky.

O konání konzultace je vhodné, a pro dosažení lokálního účinku pak samozřejmě, informovat kromě obecně dostupných prostředků s celostátním dosahem (např. přes Věstník veřejných zakázek) též prostřednictvím **typických místních informačních kanálů**: nástěnek, vývěsek, ale i místního tisku popř. rozhlasu. Konzultace mohou proběhnout v nejrůznějších podobách: osobní nebo distanční formou, jednotlivě nebo společně. U významných zakázek s omezeným okruhem dodavatelů může být vhodné uspořádat jednotlivá oddělená a strukturovaná jednání s dodavateli (osobně nebo formou videokonference), nicméně nejobvyklejší a nejvíce

efektivní forma je společné setkání a diskuse s širokým okruhem potenciálních dodavatelů. Pro podporu lokálních efektů doporučujeme provést konzultaci formou společné prezentace v místě plnění veřejné zakázky, s prezentací záměru zadavatele i ve vztahu ke sledovaným cílům na podporu lokálních aspektů či společenských benefitů. Zadavatel tímto způsobem může benefitovat ze zkušeností dodavatelů s obdobným plněním, ze zkušeností dodavatelů s regionální podporou či z jejich inovativních návrhů.

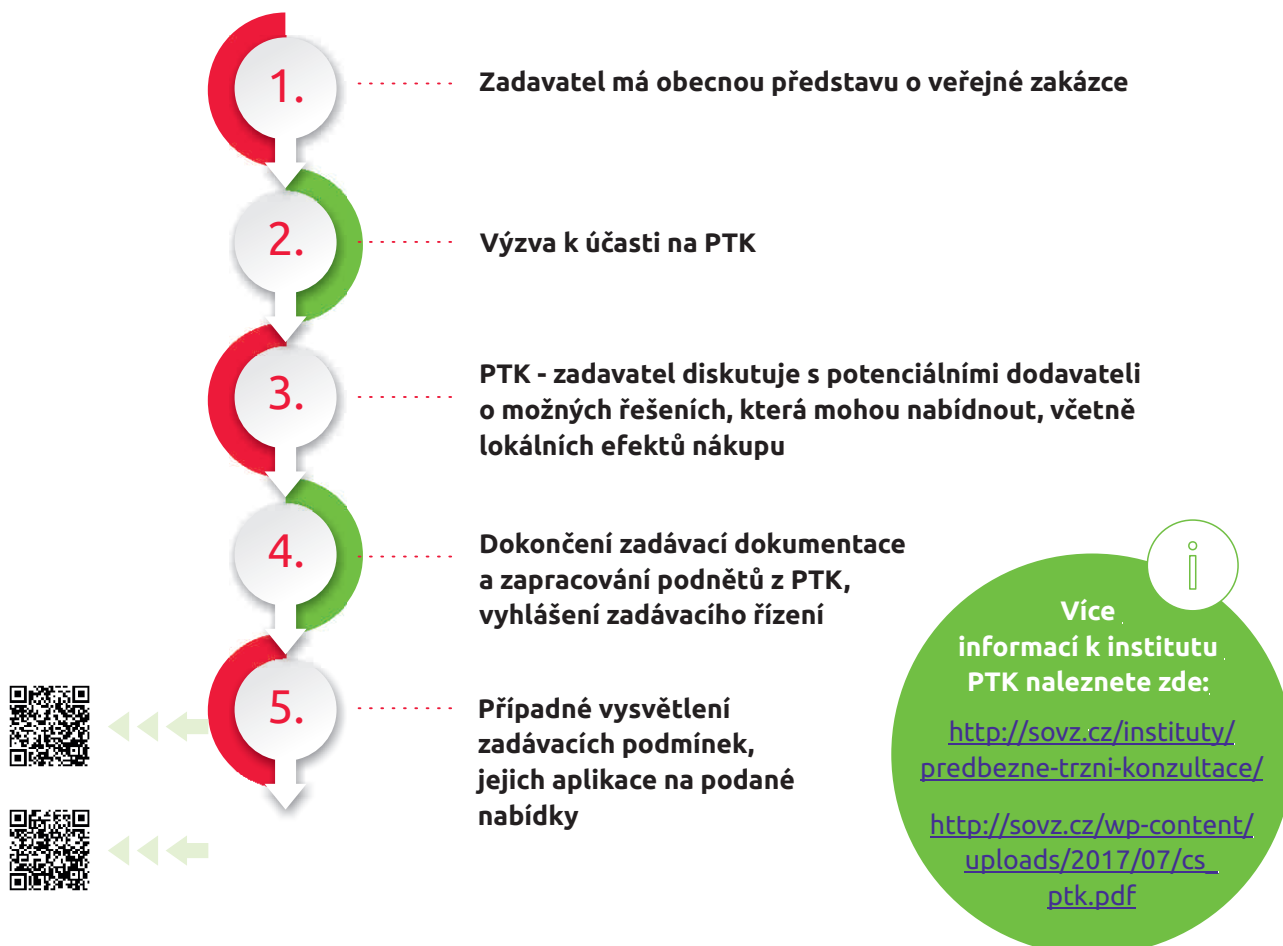
Kromě výše uvedených nabízí moderní technologie rovněž možnost provádění konzultací například formou elektronických formulářů.

a) Předběžná tržní konzultace (PTK)

Předběžná tržní konzultace je nástrojem upraveným v § 33 zákona o zadávání veřejných zakázek, který zadavateli umožňuje informovat o plánované veřejné zakázce, o svých záměrech s ní spojených a o konkrétních zvažovaných požadavcích. V rámci konzultace může zadavatel též blíže vysvětlit a ověřit si zamýšlené nastavení zadávacích podmínek, zda jsou pro účastníky konzultace srozumitelné a budou pro trh akceptovatelné.

Zadavatel má možnost obrátit se mj. na regionální dodavatele, které tímto může upozornit na připravovanou veřejnou zakázku a motivovat je k podání nabídky. Stejně tak se může zároveň obracet na dodavatele fungující na národní či nadnárodní úrovni a diskutovat s nimi návrhy na podporu místní ekonomiky či komunity.

Typický postup s tržní konzultací je následující:

V rámci výzvy k účasti na PTK je možné stanovit si požadavek na přiměřenou kvalifikaci účastníků se účastníků. Je sice vhodné umožnit účast na PTK co nejširšímu okruhu účastníků, ale stanovení případné kvalifikace je pochopitelné z hlediska snahy zadavatele o zajištění účasti pouze ze strany relevantních subjektů.

O průběhu PTK je třeba pořídit záznam, který může – ale nemusí – být též zvukový nebo obrazový. V takovém případě je však nutné zdokumentovat průběh předběžných tržních konzultací a zajistit tak transparentnost a reálnou přezkoumatelnost postupu. Zadavatel může využít zápisy, zvukové nahrávky nebo souhrn hlavních prvků komunikace (§ 211 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek). V případě pořizování zvukového nebo obrazového záznamu by zadavatel neměl zapomenout získat si od účastníků předběžné tržní konzultace souhlas. To může být učiněno například prohlášením v rámci prezenční listiny.

Každopádně však zadavatel pořizuje záznam písemný, ve kterém uvede podstatné skutečnosti týkající se PTK, jako je okruh oslovených a přítomných dodavatelů, okruh diskutovaných témat a informace, které z PTK vplynuly. O tom, že se před zahájením zadávacího řízení konala PTK, by měl zadavatel učinit jasnou poznámku též v zadávací dokumentaci budoucí veřejné zakázky. Pokud některé informace měly vliv přímo do zadávacích podmínek, pak by měl zadavatel takovou zadávací podmínku označit a upozornit, že se jedná o výsledek PTK (§ 36 odst. 4 věta druhá zákona o zadávání veřejných zakázek). Způsob informování o PTK a jejím významu pro zadávací podmínky je již dnes (léto 2020) velmi dobře prakticky vyzkoušen a je co do své formy nenáročný.

Před vypsáním samotné veřejné zakázky by zadavatel měl zohlednit konání předběžné tržní konzultace v rámci stanovení lhůty pro podání nabídek. Dodavatelé účastníci se předběžné tržní konzultace totiž nesmí být zvýhodnění před dodavateli, kteří se jí neúčastnili. Zadavatel by proto měl stanovit dostatečně dlouhou lhůtu pro podání nabídek, aby se popsaná výhoda účastníků předběžné tržní konzultace vymazala.

Další zdroje k předběžným tržním konzultacím:

Na webu www.sovz.cz v samostatné příloze „Předběžné tržní konzultace“ se můžete dozvědět i o tom, jak je oceňují zadavatelé, kteří je využili. Najdete tam také

Pro správné provedení předběžné tržní konzultace se doporučujeme řídit metodikou Ministerstva pro místní rozvoj, kterou naleznete zde: http://sovz.cz/wp-content/uploads/2019/07/predbezne-trzni-konzultace_fin.pdf

metodiky Ministerstva pro místní rozvoj k vedení předběžných tržních konzultací. Na webu www.sovz.cz je dostupná výzva a zápis z první předběžné tržní konzultace pořádané Ministerstvem práce a sociálních věcí. Případovou studii k předběžné tržní konzultaci navazující veřejné zakázky na MPSV tam naleznete v příloze.

b) Meet the buyer

Podobně jako PTK může zadavatel ještě ve větším předstihu, než nabude jeho záměr budoucích investic jasnějších kontur, uspořádat setkání se zatím nevymezeným a širším okruhem potenciálních dodavatelů „Meet the buyer“. Hlavní náplní této akce je prezentace připravovaných veřejných zakázek potenciálním dodavatelům a poddodavatelům s cílem získat jejich zpětnou vazbu. Zadavatelé tak mohou informovat dodavatele o záměrech budoucího okruhu investic formou veřejných zakázek, jakož i s konceptem odpovědného zadávání.

Dodavatelé a další subjekty mají mimo možnosti získání informací o připravovaných investicích rovněž možnost poskytnutí zpětné vazby a příležitost k seznámení s ostatními účastníky (networking). Networking je v rámci podpory místních aspektů výhodný především v tom ohledu, že umožňuje navázání kontaktů mezi velkými dodavateli a malými a středními regionálními podniky, které by samy nebyly schopny veřejnou zakázku plnit a velcí zadavatelé je mohou v rámci veřejných zakázek využít jako své poddodavatele, případně i pracovníky nebo obchodní partnery.

V případě tvorby dodavatelských uskupení nesmí dojít k tzv. **bid riggingu**.

Bid rigging patří mezi zakázané kartelové dohody a jejich podstatou dle definice Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže je, že se podniky (soutěžitelé), u kterých se jinak předpokládá, že si budou konkurovat, **tajně dohodnou a zvýší ceny či sníží kvalitu zboží nebo služeb** pro kupující, kteří si přejí získat zboží nebo služby prostřednictvím výběrového řízení.

Ačkoli koncept Meet the buyer, pokud nemíří ke konkrétní veřejné zakázce, nenaplnuje znaky PTK, je vhodné i během něj dodržet zásady zákona o zadávání veřejných zakázek a zejména o jeho konání a průběhu pořídít záznam.

c) Další formy komunikace

Zájem zadavatele na přiblížení zakázek místním podnikům a zaměstnancům je namísto v obecné rovině sdělit potenciálním dodavatelům, kteří se tak mohou na požadavky zadavatele lépe připravit a dokonce vyvinout vlastní iniciativu nad rámec požadavků zadavatele.

Základem je prezentace strategie zadavatele v oblasti odpovědného veřejného zadávání. Zadavatel může uveřejnit základní strategické dokumenty například na vlastních webových stránkách.

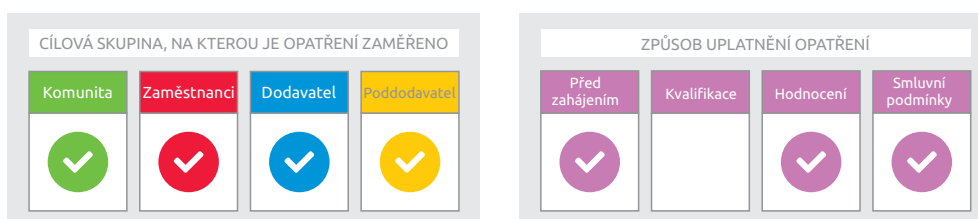
Kromě strategií může zadavatel představit rovněž plán zakázek na příslušné časové období, čímž dá i místním dodavatelům příležitost připravit se na konkrétní zakázku a vyčlenit na příslušné období kapacitu pro zpracování nabídky v případě zakázky, která je pro ně zajímavá.

Informace o zamýšlených investicích pronikají na veřejnost vždy. Prezentace konkrétních záměrů na budoucí období (rok) ve strukturované formě napomáhá transparentnosti a umožňuje dodavatelům připravit se a rozvrhnout síly pro budoucí zadávací řízení a případně plnění zakázky. Prezentace je navíc veřejně přístupná a (v optimálním případě) uveřejněná na webu.

V rámci zajištění účasti dodavatelů je při představení záměrů od dodavatelů vhodné požadovat přihlášky. Taková přihláška by neměla být spojena s jakýmkoliv kvalifikačními kritérii. Jejím cílem totiž není selekce dodavatelů, ale zajištění dostatečných kapacit pro konání akce. Z toho důvodu by předmětná přihláška měla být velice jednoduchá. V případě, že bude mít zadavatel v úmyslu nahrávat průběh tohoto představení, neměl by zapomenout si získat od účastníků se fyzických osob písemný souhlas. Vyjádření takového souhlasu může být například součástí prezenční listiny, kterou budou všichni účastníci podepisovat před zahájením konání samotného představení.

K podobnému kroku již přistoupili i někteří čeští zadavatelé, jako například Jihomoravský kraj, Masarykova Univerzita či Povodí Vltavy, s. p.

2. Podpora účasti sociálních podniků v zadávacích řízeních

Jak již uvedeno výše zejména v částech týkajících se místní zaměstnanosti (v části 1. 1. str. 11), místní komunity (v části 2. 1. str. 22) a v části týkající se poddodavatelů (v části 2. 2. viz str. 36), sociální podniky mohou být podpořeny v zadávacích řízeních různým způsobem. Zejména se jeví jako vhodné zvýhodnění „zapojení sociálního podniku“ v rámci hodnotících kritérií, a to zahrnutím kritéria kvality zohledňujícího sociální aspekty (§ 116 odst. 2 písm. d) zákona o zadávání veřejných zakázek).

Definice „sociálního podniku“ v zákoně zatím chybí, a proto pro účely hodnocení i smluvní podmínky je třeba v zadávací dokumentaci blíže definovat charakter podniku, který bude pokládán za relevantní coby „sociální podnik“. Vzorem může být např. OP Zaměstnanost nebo odkaz na [WISE](#) (viz str. 16). V příloze č. 12 na str. 113 je uvedena vzorová textace k zapojení sociálního podniku do plnění veřejné zakázky na základě **hodnotících kritérií**.

Kromě definice „sociálního podniku“ je třeba v zadávacích podmínkách stanovit předpokládaný způsob doložení tohoto charakteru (potvrzení Úřadu práce nebo čestné prohlášení včetně uvedení konkrétních údajů) a formu zapojení takového

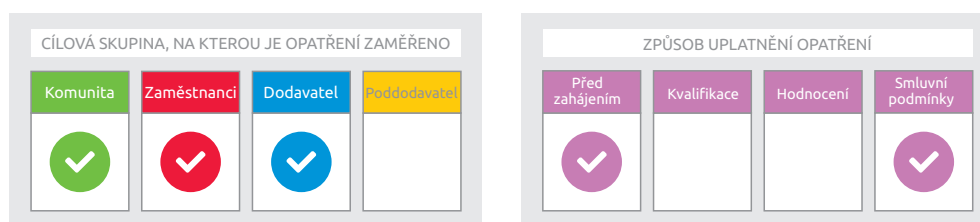
podniku při plnění veřejné zakázky. Podle zvolené formy opatření buď zadavatel stanoví jako dílčí kritérium hodnocení, že plnění poskytne sociální podnik nebo stanoví pouze minimální úroveň splnění této podmínky (% zapojení sociálního podniku jako poddodavatele) a bude hodnotit nabídky dodavatelů podle předem vymezených aspektů nabízených dodavateli "navíc", to vše s promítnutím do smluvních ujednání, pokud dodavatel dané kritérium splní (viz Příloha č. 12 na str. 113).

Více se o možnostech podpory sociálních podniků a o praktických příkladech je uvedeno na webu www.sovz.cz v tématu [Podpora účasti sociálních podniků ve veřejných zakázkách](#).

Pro úplnost doplňme i zde, že při postupech mimo zadávací řízení mohou zadavatelé směřovat v souladu se svými interními předpisy své přímé objednávky nebo uzavřené výzvy s cílem upřednostnit právě sociální podnik. Kromě toho lze doufat, že v budoucnu již bude přijat zákon o sociálním podnikání nebo jinak novelizován zákon o zadávání veřejných zakázek tak, aby bylo umožněno širší využití podpory sociálních podniků, v souladu se směrnicí EU.

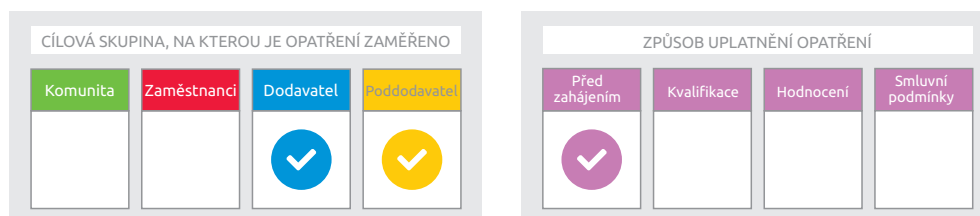
3. Vyhrazené veřejné zakázky

V případě **výhrady** (§ 38 zákona o zadávání veřejných zakázek) musí dodavatel prokázat existenci chráněných pracovních míst podle [zákona o zaměstnanosti](#) a splnění podmínky zaměstnání alespoň 50 % osob se zdravotním postižením z celkového počtu zaměstnanců v nabídce společně s potvrzením Úřadu práce České republiky. Rozhodným je průměrný přepočtený počet zaměstnanců za kalendářní čtvrtletí předcházející zahájení zadávacího řízení. Výhradu lze použít dle znění zákona o zadávání veřejných zakázek ke dni vydání této příručky (§ 38 zákona o zadávání veřejných zakázek) pouze ve zjednodušeném podlimitním řízení.

Shora uvedený subjekt se v takovém případě musí účastnit přímo jako dodavatel - není možné, aby tuto podmínku účasti prokazovala jiná osoba. Při společné účasti více dodavatelů v zadávacím řízení prokazuje splnění těchto podmínek každý samostatně. Zde je namísto zopakovat, že zaměstnavatel na chráněném trhu práce a sociální podnik nejsou nutně synonyma.

4. Rozdělení zakázky

Veřejnou zakázku lze rozdělit dvěma hlavními způsoby:

- 1) **do více samostatných zadávacích řízení, nebo**
- 2) **do více částí v rámci jednoho zadávacího řízení.**

I když je veřejná zakázka rozdělena, je třeba myslet na to, že předpokládaná hodnota se stanoví dle součtu předpokládaných hodnot všech těchto částí, pokud spolu tvoří jeden funkční celek a jsou zadávány v časové souvislosti (§ 18 odst. 1 a 2 zákona o zadávání veřejných zakázek). Obecně platí, že každá část takového celku pak musí být zadána postupy odpovídajícími celkové předpokládané hodnotě veřejné zakázky.

I když by tento postup znamenal nutnost organizovat více zadávacích řízení, může zároveň vést k podpoře přístupu menších a středních podniků k veřejné zakázce a tím k naplnění záměru zadavatele na posílení lokálních sociálních aspektů ve vztahu k dodavatelům (viz část dodavatelé str. 22). Kromě toho z toho pravidla zákon upravuje výjimku (§ 18 odst. 3 zákona o zadávání veřejných zakázek), která umožňuje zadavatelům oddělit jednu nebo více částí veřejné zakázky od celku a zadat je postupem dle hodnoty pouze této části (například jako veřejné zakázky malého rozsahu nebo podlimitní), pokud předpokládaná hodnota těchto částí nepřesáhne 20 % souhrnné předpokládané hodnoty všech částí veřejné zakázky a pokud předpokládaná hodnota takto oddělené jednotlivé části je nižší než částka stanovená nařízením vlády č. 172/2016 Sb. (aktuálně 2 054 000 Kč v případě dodávek nebo služeb, a 25 676 000 Kč v případě stavebních prací). To umožní navíc zmírnění administrativní zátěže jak pro zadavatele, tak zejména pro dodavatele (viz str. 42).

Rozdělení do částí v rámci jednoho zadávacího řízení uvede zadavatel v zadávací dokumentaci a ve formuláři oznámení o veřejné zakázce. Dále pak postupuje zadavatel při výběru dodavatele v každé části fakticky odděleně. V oznámení o zahájení zadávacího řízení (v užším řízení ve výzvě k podání žádosti o účast) zadavatel stanoví, zda dodavatel může podat nabídku na jednu, několik nebo na všechny části veřejné zakázky (§ 35 a § 101 zákona o zadávání veřejných zakázek), a případná pravidla související s výběrem částí, pokud dodavatel podá nabídku na více částí než zadavatel připustil, nebo pokud si zadavatel vyhradí podmínky týkající se případného zadání jednomu účastníkovi zadávacího řízení (zejm. k zajištění dostatečnosti kapacit či kvalifikace takového dodavatele).

5. Snížení administrativní zátěže (vč. delších lhůt)

Cílem tohoto opatření má být odstranění faktických bariér pro účast v zadávacím řízení, zjednodušení zadávacího řízení a snížení administrativní zátěže pro dodavatele. Ke zjednodušení může zásadně přispět již samotné rozdělení veřejné zakázky

viz bod výše (viz str. 77). V zadávacím řízení by měli zadavatelé podporovat účast menších a méně zkušených dodavatelů především tím, že:

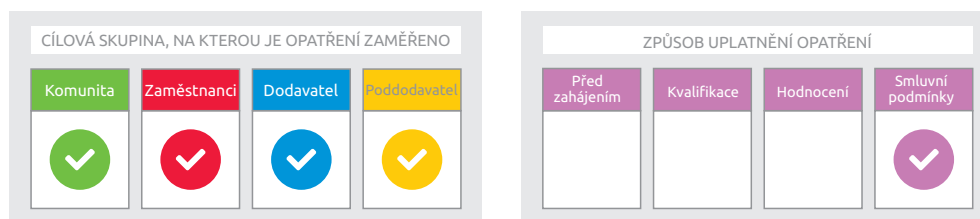
- 1) v zadávací dokumentaci poskytnou dodavatelům **vzory a jednoduché formuláře** tak, aby dodavatelé doplnili jen minimum informací do požadovaného formátu; dodavatelé by měli mít možnost předložit v nabídce **čestné prohlášení** namísto požadovaných podkladů s tím, že doklady o kvalifikaci bude zadavatel požadovat pouze po vybraném dodavateli v rámci součinnosti před uzavřením smlouvy;
- 2) **poskytnou pomoc** dodavatelům s porozuměním zákonu a zadávacím podmínkám, ať již formou včasných a návodných odpovědí na žádosti o vysvětlení, nebo z vlastní iniciativy všude tam, kde se to bude jevit potřebné;
- 3) stanoví **dostatečně dlouhou lhůtu** pro podání nabídek.

Elektronizace zadávacího procesu může přispívat ke zjednodušení a urychlení procesu nakupování. Na druhou stranu může být pro některé dodavatele (zejména malé podniky) překážkou pro jejich účast v zadávacím řízení. Ne každý dodavatel je schopen běžně pracovat s elektronickými nástroji a je vhodné si v případě zakázek mířených na malé dodavatele předem ověřit, zda a jaké mají s elektronickými nástroji dle zákona o zadávání veřejných zakázek již zkušenost. Pokud se ukáže, že zkušenost mají malou, pomůže obavy z používání nástrojů překonat dodatečná osvětla těmto dodavatelům. Pro některou komunikaci (zejm. podávání dotazů a poskytování vysvětlení zadávací dokumentace) může být účelné v úvodu komunikovat i prostou elektronickou formou např. e-mailem. Poskytnutí informací a případně též školení dodavatelům (ať již ke konkrétnímu nástroji používanému zadavatelem či obecně odkazem na zdroje MMR) a případná nápomoc k registraci a orientaci v nástroji může přinést benefit v podobě širšího okruhu potenciálních dodavatelů. Metodickou pomoc s ohledem na elektronickou komunikaci při zadávání veřejných zakázek předpokládá mj. i ustanovení § 211 odst. 4 zákona o zadávání veřejných zakázek. Zadavatel za účelem zapojení, co možná nejširšího okruhu dodavatelů může rovněž zřídit infolinku či informační kancelář, případně pořádat školení za účelem podpory dodavatelů, kteří nedisponují administrativně/právním zázemím nebo zkušenostmi s veřejnými zakázkami.

Rady a pomoc dodavatelům by se měly týkat zatím *nezahájených* veřejných zakázek. Pokud mají dodavatelé konkrétní dotazy k již zahájenému zadávacímu řízení, použije se postup vysvětlení zadávací dokumentace (§ 98 zákona o zadávání veřejných zakázek). Zadavatel je v komunikaci s dodavatelem povinen postupovat v souladu s § 211 zákona o zadávání veřejných zakázek a komunikovat zásadně písemně, popř. není-li písemná komunikace zákonem vyžadována přímo, může použít i ústní komunikaci a její obsah v dostatečné míře dokumentovat, zejména zápisy, zvukovými nahrávkami nebo souhrn hlavních prvků komunikace.

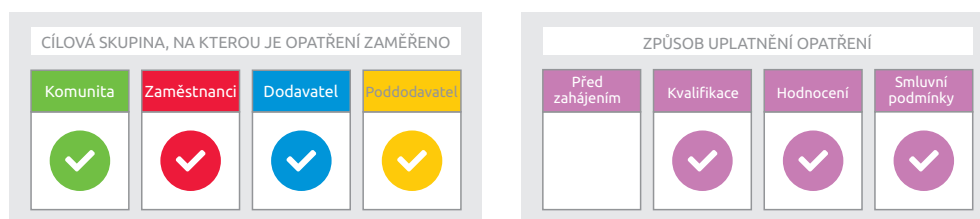
Pokud zadavatel usiluje o větší zapojení místních (zpravidla tedy menších) podniků, měl by mj. zvážit stanovení ekonomické kvalifikace tak, aby stále plnila svůj účel, na druhou stranu však nezatěžovala nepřiměřeně menší podniky s nižším obrátem. Totéž se týká i požadavků na předložení jistoty (bid bond) popř. bankovní záruky na plnění veřejné zakázky (performance bond), neboť menší podniky mohou mít menší možnosti získat finančně výhodně adekvátní bankovní záruku.

6. Memorandum o férových podmínkách v dodavatelském řetězci

Memorandum o férových podmínkách v dodavatelském řetězci je nástrojem, který zastřešuje vícero dalších nástrojů a je, podobně jako tržní konzultace a čtvrtletní zpráva, široce využitelné. Memorandum je alternativou „pouhého“ čestného prohlášení ke společensky odpovědnému plnění veřejné zakázky, jak je popsáno zejména v části týkající se podpory dodavatelů, vzorové memorandum je uvedeno v příloze (viz str. 104). Z povahy věci se jedná o dvoustranný dokument (právní akt), uzavíraný mezi dodavatelem nebo více dodavateli na straně jedné, a zadavatelem na straně druhé.

7. Manažer odpovědného veřejného zadávání

Vhodným prostředkem k zajištění správného a účelného promítnutí sociálních aspektů do plnění veřejné zakázky v souladu se záměry a preferencemi zadavatele, včetně zohlednění lokálních potřeb, bude zřízení speciální pozice v týmu dodavatele, který by měl být hlavní kontaktní osobou pro veškeré otázky související s OVZ v rámci plnění předmětu veřejné zakázky a který by měl mít pro tuto oblast i odpovídající kvalifikační předpoklady. Samozřejmě požadování takovéto osoby se dá předpokládat (pouze) tam, kde to s ohledem na charakter zadávané veřejné zakázky bude smysluplné a přiměřené, tedy kde plnění veřejné zakázky je rozsáhlejší či komplexnější a je relevantní z pohledu OVZ ve více ohledech či po delší období trvání smlouvy. Takovou osobu lze označit jako „manažera odpovědného veřejného zadávání“ nebo jakýmkoliv jiným vhodným způsobem. Jeho úloha se promítá napříč všemi oblastmi, které se dotýkají místních aspektů. Pro fungování v praxi bude zásadní promítnutí této pozice též do samotných smluvních podmínek.

Účast manažera odpovědného veřejného zadávání (MOVZ) na plnění veřejné zakázky je možné stanovit v rámci **technické kvalifikace**, jakožto člena realizačního týmu, a to např. následovně:

„Dodavatel v souladu s § 79 odst. 2 písm. c) doloží, že pro plnění veřejné zakázky má k dispozici **manažera odpovědného veřejného zadávání**, který

- absolvoval školení k otázkám odpovědného veřejného zadávání prováděné zadavatelem nebo Ministerstvem práce a sociálních věcí v posledních 3 letech v rozsahu min. x hodin;
- má alespoň 3 roky praxe v oblasti společenské odpovědnosti (CSR), popř.
- má alespoň 1 rok praxe v oblasti společenské odpovědnosti a zároveň vysokoškolské vzdělání bakalářského stupně nebo vyšší.

Jako další možnost se nabízí požadovat takovou osobu pouze zvýhodnit v rámci **hodnocení** a nepožadovat ji v rámci technické kvalifikace vůbec. Možné a zpravidla účelné však bude zachovat požadavek na tuto osobu v rámci odborného týmu v rámci technické kvalifikace a zároveň zvýhodnit takové dodavatele, kteří budou schopni a ochotni vymezit ve své nabídce ve vztahu k OVZ a této osobě při plnění veřejné zakázky zvláštní kompetence, konkrétní opatření k naplnění účelu OVZ a konkrétní závazky, za jejichž sledování a zajištění bude MOVZ zodpovědný.

Zadavatel v rámci hodnocení kvality bude hodnotit následující kritérium k zajištění sociálních aspektů při plnění veřejné zakázky (§ 116 odst. 2 písm. d):

- *Osoba Manažera odpovědného veřejného zadávání a opatření SOVZ x %*

Dodavatel předloží ve své nabídce (i) *Návrh opatření k zajištění podpory sociálních aspektů při plnění veřejné zakázky (max. 2A4)* a (ii) *Manažera odpovědného veřejného zadávání (max 1A4)*.

Návrh opatření musí zahrnovat:

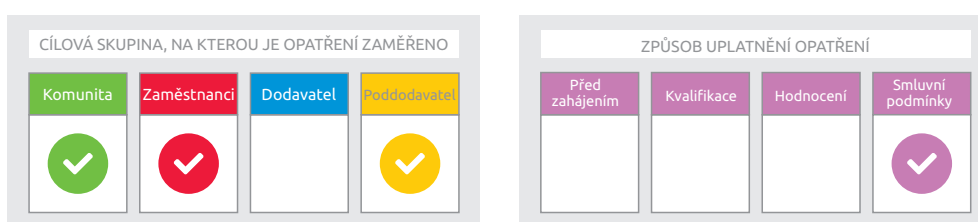
- *popis osoby Manažera, včetně jeho zkušeností z oblasti OVZ a informací o jeho pozici vůči dodavateli, a dále popis organizačního nastavení, z něhož bude vyplývat rozsah úvazku Manažera a jeho organizační začlenění (informativní charakter)*
- *závazek dodavatele, že Manažer bude v pozici vedoucího pracovníka oprávněného udílet pokyny zaměstnancům dodavatele (ANO - 4 body, NE - 0 bodů)*
- *informaci o četnosti zprávy o činnosti dodavatele v oblasti OVZ (ročně - 0 bodů, pololetně - 2 body, čtvrtletně - 4 body)*
- *uvedení opatření, která se dodavatel prostřednictvím Manažera zaváže při plnění veřejné zakázky realizovat nad rámec základních závazků k zajištění aspektů OVZ při plnění veřejné zakázky, včetně odůvodnění jejich přínosu (pozn.: k doplnění tabulka s body 0/2/4, 5 opatření / max 20 bodů celkem)*
- *odůvodnění předpokladu, že osoba Manažera díky svým zkušenostem a kvalifikaci je schopna garantovat vysokou efektivitu při plnění opatření OVZ (přesvědčivost odůvodnění: mimořádná / velmi vysoká - 4 body, běžná - 2 body, malá - 0 bodů)*

Účast manažera odpovědného veřejného zadávání je možné si vymínit i ve smluvních podmínkách, přičemž platí, že v případě, že zadavatel využije některého ze dvou výše uvedených nástrojů, je povinen požadavek na obsazení této pozice reflektovat ve smlouvě, jakožto závazný požadavek na způsob plnění veřejné zakázky.

Pokud zadavatel nebude vyžadovat pozici Manažera odpovědného veřejného zadávání přímo v technické kvalifikaci, nebo nebude v rámci kvalifikace klást zvláštní podmínky na jeho vzdělání či odbornou kvalifikaci ve vztahu k OVZ, může být vhodné začlenit mezi smluvní podmínky závazek dodavatele zajistit, aby MOVZ absolvoval v určité době (např. do 3 měsíců od uzavření smlouvy) proškolení v oblasti OVZ v rámci akcí pořádaných zadavatelem nebo Ministerstvem práce a sociálních věcí, jako předpoklad pro řádný výkon činnosti MOVZ; dodavatel by měl být motivován k zajištění tohoto požadavku přiměřenou smluvní pokutou (doporučuje se stanovit progresivně v závislosti na době trvání neplnění tohoto požadavku). Nabídka relevantních vzdělávacích akcí je dohledatelná [ZDE](#) a bude v budoucnu udržována v rozsahu a četnosti dle aktuálních potřeb zadavatelů, o kterých bude Ministerstvo informováno. Zadavatel může přispět k zajištění dostupnosti těchto akcí vyplněním kontaktního formuláře [ZDE](#) nebo informováním Ministerstva práce a sociálních věcí jinou vhodnou formou (zejm. uzavřením Memoranda o spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí).

V rámci smluvních podmínek je třeba promítnout odpovídající povinnosti MOVZ - vymezení součinnosti k zástupcům zadavatele co do obsahu, četnosti a formy, včetně případných náhradních procesů k zajištění opatření OVZ dle nabídky dodavatele a záruk k zajištění povinnosti dodavatele.

8. Čtvrtletní zpráva

Čtvrtletní zpráva představuje jednodušší formu zajištění součinnosti dodavatele, než která se předpokládá v případě Manažera odpovědného veřejného zadávání (viz str. 80). Jedná se o čistě smluvní závazek dodavatele zajišťovat reporting o naplňování prvků OVZ při plnění veřejné zakázky, bez toho, že by pro tuto činnost musel zřizovat speciální pozici v odborném týmu. Čtvrtletní frekvence se svou četností jeví jako přiměřená u dlouhodobějších veřejných zakázek, jejichž plnění přesahuje dobu půl roku či více. Zpráva slouží dodavateli i zadavateli k rekapitulaci snah o podporu OVZ, a to v souladu se smluvními závazky, které převzal dodavatel a které se prolínají s dalšími opatřeními v této kapitole. Je účelné, aby pro zprávu existoval formulář v členění dle závazků k naplňování OVZ převzatých dle smlouvy.

Dodavatel by měl být motivován k poskytnutí zprávy včas a řádně tím, že případné porušení této povinnosti by bylo sankcionováno přiměřenou smluvní pokutou (doporučuje se stanovit progresivně v závislosti na době trvání neplnění tohoto požadavku).

Vzor jednoduchého formuláře naleznete viz níže. Je třeba, aby každý jednotlivý bod, který tvoří součást čtvrtletní zprávy, zároveň korespondoval se způsobem vymezení prvků OVZ ve smlouvě – formulář je tak třeba přizpůsobit podle toho, jaké prvky OVZ a s jakými konkrétními parametry zadavatel do zadávacích podmínek a do smlouvy převzal.

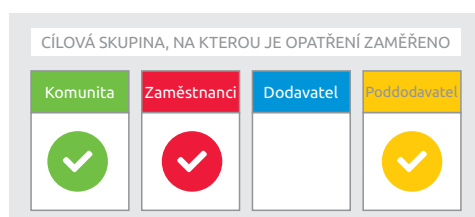

..., se sídlem ..., IČ: ..., zastoupený: ... tímto v souvislosti s plněním veřejné zakázky s názvem „...“ (dále jen „Veřejná zakázka“) činí čestné prohlášení („Prohlášení“), že v průběhu ...kalendářního čtvrtletí:

- byly veškeré práce na plnění Veřejné zakázky prováděny v souladu s pracovně-právními předpisy (zejména s úpravou odměňování, organizace pracovní doby, doby odpočinku, pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví při práci);
- byl uskutečněn následující počet exkurzí žáků základních škol ve smyslu čl. _____ smlouvy: _____;
- byly vydány inzerce v místních médiích (vývěsky, periodika aj.): počet/četnost: _____, forma: _____;
- byl ve smyslu čl. _ smlouvy inzerován následující počet pracovních míst: _____, přičemž se na tato pracovní místa přihlásilo _____ uchazečů („Uchazeč“), z toho _____ Uchazečů trvale bytem v okrese plnění Veřejné zakázky („Místní uchazeč“); _____ Uchazečů (z toho _____ Místních uchazečů) bylo pozváno na pracovní pohovor, a _____ Uchazečů zaměstnáno formou _____ a v rozsahu _____ .
Důvody pro nepozvání _____ Místních uchazečů:
Důvody pro nezaměstnání _____ Místních uchazečů: _____;
- zajistil prezentaci na veletrhu pro zvýšení místní zaměstnanosti: v počtu _____, trvání: _____; forma: _____; účast veřejnosti: _____;
- celkově uhradil následující částky (CZK) v rámci dodavatelského řetězce při plnění veřejné zakázky: místním subjektům: _____; z toho mikro a malým podnikům: _____;
- zajišťoval program na kontrolu emisí vozového parku v rámci plnění veřejné zakázky včetně sběru dat (kilometry, druh vozidla, druh motoru, emisní standard).

Každý jednotlivý údaj v tomto Prohlášení a případně další související informace budou zadavateli doloženy na výzvu do _____ dnů.

9. Bonifikace – opce, VZMR

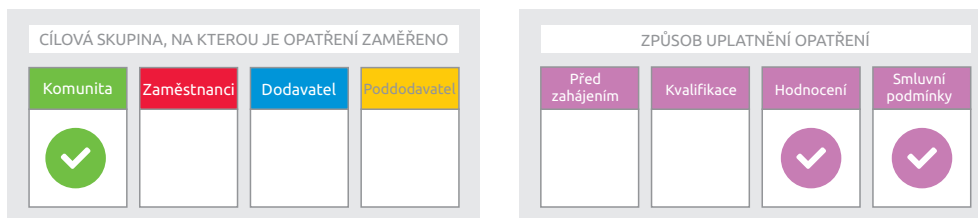

Dodavatele lze motivovat k vyšší aktivitě na podporu prvků SOVZ i tím, že případná spokojenost zadavatele vyjádřená např. i formou potvrzení o řádném plnění sociálních aspektů v rámci původní veřejné zakázky bude předpokladem pro (i) uplatnění práva zadavatele na zadání určité další (navazující) části plnění tomuto dodavateli, přičemž možnost zadání takové části si zadavatel vyhradí právě z důvodu motivace do budoucna, nebo pro (ii) zařazení na seznam dodavatelů, kteří jsou obesílání s poptávkou zakázek zadávaných mimo zadávací řízení (zejm. zakázky malého rozsahu), v souladu s interními předpisy zadavatele.

Právo zadavatele na zadání další části plnění ad (i) lze vymezit v zásadě dvěma způsoby, podle charakteru plnění, na které by se mělo právo zadavatele vztahovat:

- a) dle § 66 zákona o zadávání veřejných zakázek jako právo zadat nové služby nebo nové stavební práce, které budou spočívat v opakování obdobných služeb nebo stavebních prací jako v původní veřejné zakázce, a to v budoucnu v jednacím řízení bez uveřejnění v souladu s podmínkami § 66 zákona o zadávání veřejných zakázek;
- b) dle § 222 odst. 2 jako změna závazku vyhrazená podle § 100 odst. 1, v případě vzniku potřeby na straně zadavatele. V takovém případě je zadavatel povinen jednoznačně vymezit podmínky a obsah změny (prodloužení závazku, resp. navýšení rozsahu dodávek, služeb nebo stavebních prací) a zajistit, že uplatnění takto vyhrazené změny nepovede ke změně povahy veřejné zakázky.

10. Komunikace s veřejností při plnění

Základem tohoto nástroje je zásadně povinnost dodavatele zřídit komunikační prostředek zejména webovou stránku nebo zajistit využití skrz jiný informační kanál (sociální sítě, tištěná místní média, vývěsky apod.), a zajistit skrz ni informování veřejnosti a komunikaci s veřejností o okolnostech plnění veřejné zakázky, které jsou pro komunitu relevantní a které přispívají ke zlepšení vnímání veřejné investice zadavatele. Prospěšné může být zároveň zřízení komunikačního kanálu (ať již stejné formy nebo ve formě doplňkové, např. telefonní linky nebo e-mailové adresy) pro vyřizování podnětů, připomínek nebo stížnosti k průběhu plnění (viz též pokyny ISO 20400: udržitelné nakupování). Samozřejmě požadavek bude relevantní pouze tam, kde to s ohledem na charakter zadávané veřejné zakázky bude smysluplné a přiměřené, tedy například kde plnění veřejné zakázky probíhá po delší dobu, půjde zejména o veřejné zakázky na stavby. Blíže je tento nástroj popsán v Kapitole Zohlednění místní komunity ve veřejné zakázce (viz str. 45).

Účelné je předepsat tuto povinnost jako smluvní podmínku s pevně stanovenými minimálními požadavky na obsah, rozsah, formu, dostupnost apod. Jako vzor lze doporučit smluvní podmínku z praxe zadavatele Povodí Vltavy, státní podnik:

Ustanovení k povinnosti uveřejňování informací o průběhu plnění VZ na webu.

„Webová stránka“ znamená samostatnou webovou stránku spravovanou Zhotovitelem na doméně, jejíž název musí být odsouhlasen Objednatelem.

Podmínky provádění díla:

Zhotovitel je povinen do 3 měsíců od předání Staveniště zřídit a po celou dobu provádění Díla udržovat Webovou stránku Stavby sloužící k jednoduché prezentaci prováděného Díla třetím osobám. V rámci Webové stránky Stavby je Zhotovitel povinen

- a) uveřejňovat fotografie zachycující postup prací při provádění Díla s alespoň čtvrtletní periodicitou od předání Staveniště,
- b) uveřejňovat videa natočená z ptáčích perspektiv (pořízená např. pomocí dronu) zachycující postup prací při provádění Díla s alespoň pololetní periodicitou od předání Staveniště.

Fotografie a videa dle písm. a) a b) předchozího odstavce musí být na Webových stránkách Stavby dostupné v rozlišení alespoň FullHD (1080p).

Webová stránka Stavby musí být koncipována tak, aby umožňovala snadnou orientaci ve fotkách a videích po jednotlivých letech provádění Díla. Zhotovitel není oprávněn na Webových stránkách Stavby uveřejňovat texty s výjimkou

- a) označení Názvu Díla,
- b) stručného popisu Díla,
- c) popisků k jednotlivým fotografiím a videím, jež budou popisovat zachycenou skutečnost a uvádět datum pořízení a
- d) textů, jež se na webových stránkách obvykle uvádějí (např. popis vlastníka domény, názvu publikačního softwaru apod.).

Název domény Webové stránky Stavby musí být odsouhlasen Objednatelem před její registrací nebo pronájemem.

Zhotovitel je povinen dodržet dostupnost Webových stránek Stavby v rozsahu alespoň 99,5 %.

Samozřejmě i zde tak jako u předchozích nástrojů platí, že iniciativu lze zcela nebo v části přesahující potřebné minimum přenechat dodavatelům a umožnit zvýhodněním těm z nich, kteří sami navrhnu nebo se zaváží ke komunikaci co do obsahu, rozsahu nebo formy nad rámec požadovaného minima, pokud zadavatel vyhodnotí takový přístup jako vhodný na podporu sociálních aspektů plnění veřejné zakázky a využití know-how a iniciativy dodavatelů. Pokud se dodavatel zavazuje ke zřízení linky podnětů nebo jiné platformy pro vyřizování připomínek veřejnosti, lze hodnotit i způsob nakládání s těmito podněty (proces zajištění zpětné vazby a celkové hodnocení).

11. Prostředí místa plnění (uzavírky, emise – hlučnost, prašnost, CO₂)

V tomto bodě lze zahrnout řadu aspektů, které souvisí se způsobem plnění veřejné zakázky (především provádění stavebních prací). Blíže je tento nástroj popsán zejména v Kapitole Zohlednění místní komunity ve veřejné zakázce (viz str. 45).

V některých případech lze zařadit tyto požadavky pod prokázání **technické kvalifikace** viz výše bod 4.2. na str. 57, jako např. požadavky na prokázání nástrojů a zařízení vyhovujících záměru omezování emisí CO₂ (§ 79 odst. 2 písm. j) popř. písm. l) zákona o zadávání veřejných zakázek):

Dodavatel splňuje tento kvalifikační předpoklad v případě, že disponuje:

alespoň 3 vozidla konstruovanými a vyrobenými pro dopravu osob s více než osmi sedadly vyjma sedadla řidiče a s maximální hmotností vyšší než 5 tun, splňující emisní limit minimálně EURO IV

NEBO např.:

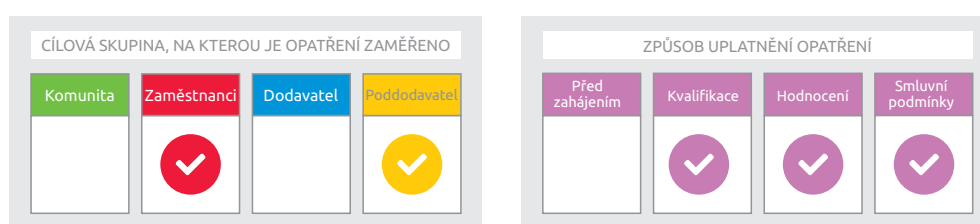
- *alespoň 1 vozidlem na svoz odpadu o objemu nástavby do 20 m³, vybaveným hydraulickým ramenem, emisní limit minimálně EURO IV, a*
- *alespoň 1 vozidlem na svoz velkoobjemových kontejnerů, emisní limit minimálně EURO IV“.*

Obecnou základní formou zajištění bude promítnutí do **smluvních podmínek**, a to jako vymezení podmínek plnění veřejné zakázky při současném nastavení přiměřených smluvních pokut či dokonce možnosti zadavatele předčasně ukončit smlouvu, pokud by tyto podmínky plnění smlouvy byly porušovány zásadně nebo dlouhodobě. Do smluvních podmínek je možné promítnout v souladu se zásadou přiměřenosti požadavky tak, jak je lze považovat za standardní při plnění obdobných veřejných zakázek. K potvrzení přiměřenosti nastavení těchto požadavků ve smlouvě buď zadavatel využije technického odborného poradce, který má odpovídající znalost situace na trhu a dostupných technických řešení, nebo lze doporučit ověřit tyto podmínky v rámci předběžné tržní konzultace (viz str. 72).

Pokud některá řešení k zmírnění dopadu v místě plnění jsou sice dostupná, ale nelze je zatím považovat za běžný standard na trhu, lze doporučit jejich zahrnutí v rámci **hodnocení**. Zadavatel tak předejde námitce nepřiměřenosti zadávacích podmínek a zároveň umožní těm dodavatelům, kteří jsou lépe připraveni tyto podmínky plnit, že jejich nabídky budou adekvátně a důvodně zvýhodněny oproti ostatním dodavatelům. Zadavatel může stanovit různé možné formy podpory tohoto cíle v rámci

veřejné zakázky, z nichž každé z možných forem stanoví předem i určitý počet bodů, popř. hodnotu (v rámci tzv. monetizace) jako protiváhu k předpokládané hodnotě zadávané veřejné zakázky. Dodavatelé pak mají právo, nikoliv povinnost, zahrnout jednu nebo více forem podpory a tím zlepšit bodové hodnocení své nabídky (viz tabulka str. 66). Alternativou je postup, kdy zadavatel nepředepíše přímo konkrétní formy opatření a jejich hodnoty, ale nechá si od dodavatelů, coby praktikujících odborníků v dané oblasti, navrhnout z jejich strany způsob dosažení projektových cílů s tím, že v rámci daného kritéria přidělí počet bodů podle hodnocení na základě nepočitatelných kritérií (viz str. 60).

12. Důstojné pracovní podmínky (zejm. BOZP)

Lokální zaměstnanost lze podpořit i skrz podporu dobrých zaměstnaneckých podmínek, atraktivních i pro místní občany, jak je popsáno v kapitole Podpora zaměstnanosti místních obyvatel (viz str. 9). Zájmem je zejména zajištění BOZP, ale i omezení nelegálního zaměstnávání, podpora spravedlivého odměňování apod.

Ve vztahu k BOZP jde zejména o zvýšení standardu nad rámec zákonných požadavků, což je možné opět všemi třemi základními formami:

1)

v rámci **technické kvalifikace** (§ 79 odst. 2 písm. e) a 80 odst. 1 zákona o zadávání veřejných zakázek) - požadavek na prokázání systému OHSAS 18001, resp. ISO 45001;

2)

formou zvláštní **smluvní podmínky** (§ 37 odst. 1 písm. d) zákona o zadávání veřejných zakázek) zahrnujících konkrétní opatření coby vyšší míry standardu BOZP;

3)

v rámci **hodnocení** formou zvýhodnění nabídky zahrnující vyšší standard BOZP oproti zákonným požadavkům (§ 116 odst. 2 písm. d) zákona o zadávání veřejných zakázek).

Konkrétní nastavení vyšší míry BOZP by měl zadavatel stanovit ve spolupráci s odborníky na BOZP, případně jej konzultovat s místně příslušným inspektorátem práce a s dodavateli v rámci tržních konzultací. Zadavatel by měl zajistit dodržování jak zákonného minima, tak vyžádaného vyššího standardu sankčním ujednáním ve smluvních podmínkách a nastavením kontrolních mechanismů. O přijetí a dodržování opatření k zajištění vyšší míry standardu BOZP by měl dodavatel informovat zadavatele průběžně v rámci kontrolních dnů, popř. též v rámci čtvrtletních zpráv (viz str. 82).

Za účelem zajištění důstojných pracovních podmínek v rámci dodavatelského řetězce může zadavatel začlenit do návrhu smlouvy na plnění veřejné zakázky následující vzorovou textaci uvedenou na stránkách SOVZ v publikaci [ZDE](#).

13. Inzerce pracovních příležitostí

Tento nástroj se uplatňuje formou povinnosti dodavatele inzerovat volná pracovní místa spjatá s předmětnou veřejnou zakázkou, a to se zaměřením na oblast činností nebo okruh znevýhodněných osob podle potřeb a možností lokálního trhu identifikovaných zadavatelem. Hlavní vhodnou formou je forma **smluvní podmínky**, která bude vyžadována již v zadávací dokumentaci a která určí základní podobu tohoto nástroje (nezbytné minimum). Možné je samozřejmě od dodavatele získat příslib další aktivity nebo součinnosti nad rámec základních minimálních požadavků, k čemuž mohou být dodavatelé motivováni zejména zohledněním v **hodnocení**. Zadavatel může stanovit, které pokročilé formy inzerce bude hodnotit „navíc“ a jakým počtem bodů, anebo umožní dodavatelům z jejich vlastní iniciativy a zkušeností navrhnout další formy uplatnění v praxi, která bude hodnotit na základě nepočitatelných kritérií (viz str. 65). Opatření navrhovaná dodavatelem v jeho nabídce a hodnocená zadavatelem je třeba promítnout do smluvních podmínek tak, aby se skutečně projevily při plnění zakázky.

Součástí smlouvy se následně stane v souladu s nabídkou dodavatele jak podoba opatření, která se dodavatel zavazuje provést, tak i kontrolní mechanismus dodržování tohoto požadavku, ať již umožněním ad-hoc kontrol zadavatelem na výzvu, nebo pravidelnou informační povinností dodavatele. Pokud zadavatel využívá čtvrtletní zprávy (viz str. 82), měla by být zpráva o plnění tohoto opatření jeho přirozenou součástí, ač zřejmě bude koncentrovaná primárně v úvodní části plnění veřejné zakázky. Zadavatel by měl zvážit a v zadávacích podmínkách podle vhodnosti stanovit např. v úvodní části plnění zakázky informační povinnost tak, aby mohl součinnost dodavatele v této důležité fázi plnění veřejné zakázky skutečně efektivně kontrolovat a případně vyžadovat vysvětlení, doplnění či přímo nápravu. V detailu by měl zadavatel obdržet informace o inzerční činnosti, o množství zájemců o pohovor, o plánovaných a uskutečněných pohovorech, o počtu přijatých zaměstnanců (se zaměřením na osoby z regionu označeného zadavatelem) a případných důvodech neuskutečnění pohovoru nebo odmítnutí zájemců z regionu. Důvody odmítnutí mohou být zároveň cenným zdrojem informací pro zadavatele o tom, zda zaměstnanost místních nelze podpořit dalším opatřením, např. nabídkou rekvalifikačních kurzů apod.

Kromě toho může zadavatel jako smluvní podmínku stanovit dodavateli, aby povinně (nikoli pouze dobrovolně dle § 35 odst. 1 zákona č. 435/2004 Sb.,

o zaměstnanosti) oznamoval příslušné krajské pobočce Úřadu práce volná pracovní místa v souvislosti s plněním veřejné zakázky. Taková smluvní podmínka může být formulována následovně:

„V případě vzniku či uvolnění pracovního místa v souvislosti s plněním veřejné zakázky je zhotovitel povinen vyrozumět pracoviště Úřadu práce v ... a inzerovat volné místo v...“

14. Vytvoření pracovního místa

Toto opatření může být zaměřeno na podporu zaměstnanosti různých skupin znevýhodněných osob. Uplatní se v případech, kdy z charakteru a rozsahu veřejné zakázky plyne, že dodavatel bude vytvářet nová pracovní místa v souvislosti s plněním veřejné zakázky. Typicky se jedná primárně o osoby dlouhodobě nezaměstnané, nicméně je na volbě zadavatele podle konkrétního účelu opatření, zda aplikaci podmínky případně upraví nebo rozšíří pro jiné skupiny znevýhodněných osob.

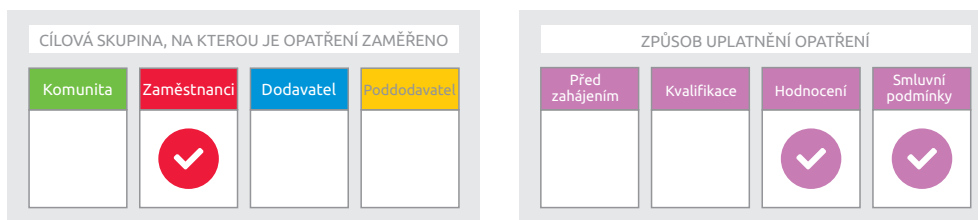
Podmínka zajištění pracovního místa pro osobu bez zaměstnání může být formulována zejména takto:

Ve smyslu § 37 odst. 1 písm. d) zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů, zadavatel požaduje, aby nejméně 10 % z celkového počtu pracovníků (minimálně však jeden), kteří se budou podílet na plnění shora uvedené veřejné zakázky, bylo pro tyto účely vyřazeno z evidence uchazečů o zaměstnání vedené Úřadem práce. S takovou osobou sjedná dodavatel (nebo jeho poddodavatel) pracovníprávní vztah v souvislosti s plněním uvedené veřejné zakázky formou zakládající ukončení jejich evidence na úřadu práce, v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby, a to minimálně po dobu plnění veřejné zakázky.“

Vhodné je vždy upravit postup pro případ, že je nutné v průběhu plnění vyměnit osobu takto zaměstnaného pracovníka. Lze doplnit, že v českých podmínkách je toto opatření obvykle aplikováno samostatně. Příklady ze zahraničí však poukazují na možnosti volby mezi několika sociálními benefity zakázky. Ve Velké Británii například stanoví veřejní zadavatelé sociální benefit na vynaložené prostředky (například počet pracovních míst nebo hodin praxe na každý milion liber ceny zakázky). Belgický region Valonsko pak uplatňuje požadavek na vytvoření pracovního místa (resp. apprenticeship), přičemž akceptuje alternativní plnění sociální podmínky v podobě zapojení sociálního podniku do plnění zakázky ve vymezeném rozsahu (podílu z ceny veřejné zakázky). V obou případech mají dodavatelé větší míru svobody a flexibility pro plnění zvláštních požadavků zadavatele a poskytování přidané sociální hodnoty v rámci plnění veřejné zakázky.

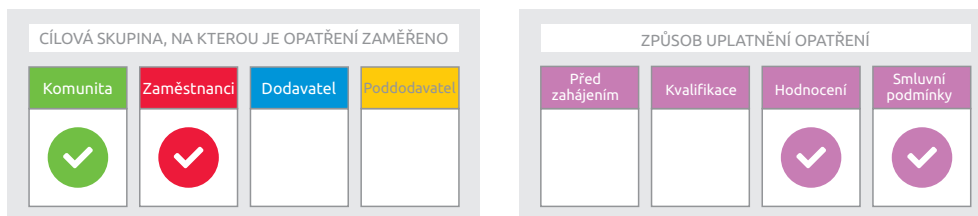
15. Získávání dovedností a znalostí zaměstnanců

Cílem tohoto opatření je zajistit zvýšení či prohloubení vzdělání, praxe a kvalifikace cílových osob, a tím jejich znalostí a dovedností a přispět tak k jejich sociální aktivizaci zvýšením jejich šancí na běžném trhu práce.

Zadavatel může stanovit ve **smlouvě podmínky** ve vztahu k rekvalifikaci nebo jinému prokazatelnému odbornému proškolení zúčastněného zaměstnance, a to stanovením konkrétních přiměřených cílů (získání osvědčení/certifikátu nebo oprávnění, dokládajícího výcvik zaměstnance v nové oblasti, rekvalifikace dle §108 a násl. zákona o zaměstnanosti) nebo, podle situace a vhodnosti, stanovením smluvní povinnosti vyvíjet úsilí k dosažení určitého stavu, který může být ambicióznější a může navazovat na další opatření, která jsou motivační pro dodavatele či jsou přímo zohledňována v hodnocení nabídek (viz str. 98).

16. Školení / exkurze

V rámci zadávací dokumentace si zadavatel klade podmínku, aby dodavatel při plnění veřejné zakázky podpořil záměr zadavatele zvýšit zájem potenciálních uchazečů a studentů o vybrané studijní či učební, zejména technické či řemeslné obory a profese. V příloze č. 11 uvádíme vzorovou textaci do smlouvy.

Zadavatel může motivovat dodavatele zavázat se k širšímu vymezení aktivit nebo k další součinnosti nad rámec základní podoby, k čemuž mohou být dodavatelé motivováni zejména zohledněním v **hodnocení**.

17. Praxe / stáž

Cílem tohoto nástroje je vytvořit příležitost pro získání praxe studentům, absolventům nebo jiným osobám v rámci rekvalifikace. Dodavatel by se měl v rámci tohoto nástroje zavázat formou **smluvní podmínky**, stanovené již v zadávací dokumentaci, že zajistí absolvování stáže a získání praxe v určitém oboru, v určité délce a kvalitě pro určitý počet osob podle potřeby a možností lokálního trhu a preferencí zadavatele. I zde platí, že smluvní podmínka by měla být propojena s kontrolními a sankčními mechanismy.

Možné je samozřejmě od dodavatele získat příslib další aktivity nebo součinnosti nad rámec základních minimálních požadavků stanovených v zadávacích podmínkách, k čemuž mohou být dodavatelé motivováni zejména zohledněním v **hodnocení**. Zadavatel může stanovit, které pokročilé formy inzerce bude hodnotit „navíc“ a jakým počtem bodů, anebo umožní dodavatelům z jejich vlastní iniciativy a zkušeností navrhnout další formy uplatnění v praxi, které bude hodnotit dle předem stanovených a dostatečně vymezených nepočitatelných kritérií (viz str. 15). Opatření navrhovaná dodavatelem v jeho nabídce a hodnocená zadavatelem je třeba promítnout do smluvních podmínek tak, aby se skutečně projeví při plnění zakázky.

„Zhotovitel je povinen zajistit, aby se v rámci odborné studijní praxe na realizaci díla podílel alespoň jeden student... (definice oboru) v rozsahu“

18. Publicita příležitostí a podmínek v dodavatelském řetězci

Tento nástroj je prostředkem k podpoře zejména malých a středních podniků či podnikatelů jednotlivců aktivních na lokálním trhu, kteří jsou schopni se zapojit do plnění veřejné zakázky v postavení poddodavatele, (viz str. 36). Hlavními prostředky, jak motivovat dodavatele, kteří se uchází o získání veřejné zakázky, k jejich zapojení, jsou zejména **smluvní podmínky**, v rámci kterých se coby generální dodavatel zaváže:

- 1) uveřejnit seznam svých minimálních požadavků pro získání poddodavatelské smlouvy a informace o způsobu zařazení do seznamu poddodavatelů k dané veřejné zakázce,
- 2) informovat zadavatele o tom, zda nové zájemce (relevantní podle kritérií stanovených zadavatelem) zařadil do seznamu poddodavatelů, jakož i o důvodech případného nezařazení.

Textace vzorových ustanovení naleznete v příloze (viz Příloha č. 2 na str. 101).

Kromě toho je možné požadovat po dodavateli, aby předložil dokument popisující politiku generálního dodavatele ve vztahu k poddodavatelům, kterou se zaváže v rámci plnění veřejné zakázky dodržovat, s cílem dosáhnout jednak co možná otevřené politiky generálního dodavatele, jednak podnitit jeho vlastní iniciativu a aktivitu. Kvalitu návrhu politiky lze zvýhodnit v rámci hodnocení, nebo návrh požadovat až po uzavření smlouvy a dodavatele motivovat k jeho kvalitnímu nastavení a dodržování propojením s prostředkem vyhrazené opce.

19. Podmínky poddodavatelům

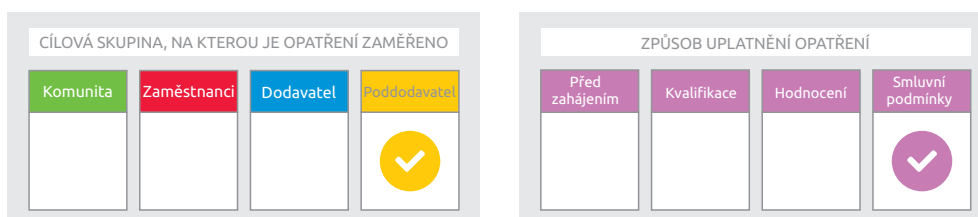

Jak je popsáno v části (viz str. 36), zahrnuje tento nástroj širší škálu podmínek ve vztahu poddodavatelů vůči generálnímu dodavateli při plnění veřejné zakázky, stěžejní jsou však zejména platební podmínky, ujednání týkající se smluvních sankcí a záruk. Ty by měly kopírovat hlavní vztah mezi generálním dodavatelem a zadavatelem, a neměly by být neodůvodněně přísnější. Tento stav lze zajistit zejména nastavením **smluvních podmínek**, ke kterým se generální zadavatel zaváže vůči zadavateli. Ke zvýšení efektu přispívá, pokud generální dodavatel převezme závazky výslovně a aktivně, tedy nejen podepsáním obecného vzoru smlouvy, ale podepsáním samostatného čestného prohlášení ke společensky odpovědnému plnění veřejné zakázky nebo memoranda o férových podmínkách v dodavatelském řetězci, s uvedením konkrétních povinností a práv zadavatele.

Vzor smluvních ustanovení k včasným platbám naleznete zde (viz str. 103).

I zde platí, že zadavatel může motivovat dodavatele k další aktivitě nebo součinnosti nad rámec základních minimálních požadavků, zejména zohledněním v **hodnocení**. Opatření navrhovaná dodavatelem v jeho nabídce a hodnocená zadavatelem je třeba promítnout do smluvních podmínek tak, aby se skutečně projevila při plnění zakázky. Obdobně může zadavatel motivovat generálního dodavatele k dodržování podmínek, jako předpoklad uplatnění opčního práva k rozšíření plnění veřejné zakázky v budoucnu (viz str. 68).

20. Transparentní účet

Jedná se o nástroj, který pomáhá zajistit kontrolu a tím i včasnost plateb poddodavatelů, a to při minimální administrativní zátěži kladené na zaměstnance zadavatele nebo dodavatele.

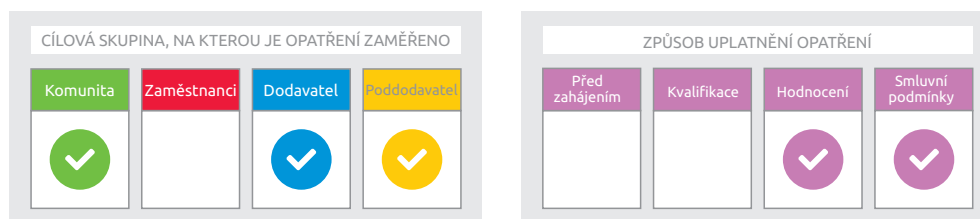
Transparentní účet v zadávacím řízení veřejné zakázky zakládá pouze vybraný dodavatel, který se po podpisu smlouvy na plnění veřejné zakázky stane generálním dodavatelem jejího plnění. Důvodem tohoto postupu v zadávacím řízení jsou základní zásady zákona o zadávání veřejných zakázek. Stanovení povinnosti založit bankovní účet všem účastníkům zadávacího řízení podávajícím nabídku by totiž nebylo přiměřené a bylo potencionálně diskriminační. Dodavatelé totiž obvykle transparentní účty ke své činnosti nepoužívají, ani nepotřebují a s jejich založením a udržováním jsou spojeny dodatečné finanční náklady. Z toho vyplývá, že je zbytečné (nepřiměřené) stanovit povinnosti založení transparentního účtu dodavatelům, kteří nakonec nebudou vybráni k uzavření smlouvy na plnění veřejné zakázky. Nadto taková povinnost může některé dodavatele od účasti v zadávacím řízení odradit, čímž by zadavatele tyto dodavatele diskriminoval.

Povinnost založit transparentní účet je vhodné stanovit jako další podmínku součinnosti před uzavřením smlouvy ve smyslu § 104 písm. e) zákona o zadávání veřejných zakázek, tedy až ze strany vybraného dodavatele. Zároveň je zadavatel oprávněn v případě nesplnění uvedené povinnosti vybraného dodavatele vyloučit a přejít k výběru v pořadí dalšího dodavatele dle výsledku hodnocení.

Dále považujeme za nutné rozebrat povinnost generálního dodavatele zmíněnou v páté kapitole (viz str. 42), a to konkrétně povinnost oznámit číslo transparentního účtu správci daně. Předmětná povinnost vyplývá § 96 zákona o dani z přidané hodnoty, a přestože to tak na první pohled nemusí vypadat, splnění této povinnosti není časové náročné a pokud s ním nebude dodavatel zbytečně otálet, bude číslo transparentního účtu zveřejněno ve smyslu § 99 zákona o dani z přidané hodnoty před provedením první průběžné platby za plnění veřejné zakázky. S případným neoznámením čísla transparentního účtu jsou spojeny následky vyplývající ze zákona o dani z přidané hodnoty a obvykle také z konkrétních obchodních podmínek veřejné zakázky.

Vzor smluvních ustanovení k transparentnímu účtu naleznete na straně 110.

21. Sezónnost a regionálnost potravin

Požadavek na sezónnost a regionálnost směřuje zejména na podporu znalosti a spotřeby čerstvých a místně typických potravin a tím i produkce zajišťovanou typicky místními podniky. Zadavatel může podpořit regionální dodavatele požadavkem sezónnosti ovoce/zeleniny/luštěnin vlastní jeho zeměpisné poloze. Uvedené nalezne své uplatnění zejména ve vztahu ke školním jídelnám, které budou nuceny v rámci chystané [novely zákona](#) o zadávání veřejných zakázek dřív nebo později sčítat předpokládané hodnoty souvisejících dodávek dosahujících limit nadlimitních veřejných zakázek, i když jsou hodnoty produktů v průběhu roku proměnlivé a i když je poptává zpravidla dle svých aktuálních potřeb, a zadávat je formou zadávacího řízení - ať již s využitím dynamického nákupního systému (např. ve spojení

s elektronickým katalogem) anebo na základě rámcových dohod. Školní jídelny tak mohou v zájmu přispění k ochraně životního prostředí a vzdělávacích cílů vyžadovat určitý podíl potravin typických pro svůj region, což se prolíná též s požadavkem na čerstvost potravin (viz následující bod).

Příklad dobré praxe ze zahraničí:

Dopravní podnik Londýn v rámci zakázky na zajištění stravování stanovil v zadávací dokumentaci požadavky související s udržitelnou spotřebou, mimo jiné na etické nakupování produktů (products fairly traded), ekologicky šetrná řešení a další. Konkrétně bylo požadováno, aby 1) byl všechen odpad z jídla kompostován, 2) byl další odpad recyklován, 3) všechno jednorázové balení bylo z recyklovatelného materiálu a všechen použitý olej byl sebrán a druhotně využit. Nejméně 50 % jídla musí být vyrobeno z lokálních potravin, všechna použitá vejčička od slepic z volných výběhů, maso ze zvířat chovaných v certifikovaných chovech. Požadovány byly sezónní a certifikované potraviny (vč. požadavku na etické nakupování), nesmí se používat ryby ze seznamu těch, kterým hrozí vyhynutí.

Nutno dodat, že používání podmínek tohoto typu je zatím v prostředí České republiky v samém počátku. Je třeba pečlivě zvažovat, zda a jak nastavit její jednotlivé parametry a zejména zajistit, aby byla odůvodněná a nepůsobila diskriminačně. V prostředí České republiky bude zřejmě požadavek na výrobu 50 % z lokálních potravin působit obtíže, co do rozsahu i způsobu prokazování původu potravin. Proto doporučujeme začít s prosazováním požadavků mírnějších: např. nižší procento k prokázání původu (20-30 %), opatrnou definici „lokálních potravin“ (dostatečně široké vymezení pásma původu) a namísto fixní smluvní podmínky motivovat dodavatele, kteří tento aspekt budou garantovat, zvýhodněním v rámci hodnocení. Alternativně lze v rámci smluvních podmínek stanovit požadavek na čerstvost – například zajištění dodávky či zpracování v řádu dnů od sklizení (viz též níže).

22. Dostupnost / dojezdnost

CÍLOVÁ SKUPINA, NA KTEROU JE OPATŘENÍ ZAMĚŘENO				ZPŮSOB UPLATNĚNÍ OPATŘENÍ			
Komunita	Zaměstnanci	Dodavatel	Poddodavatel	Před zahájením	Kvalifikace	Hodnocení	Smluvní podmínky
✓		✓	✓			✓	✓

Jistý potenciál pro lokalizaci může představovat zahrnutí **dojezdových dob či vzdáleností** do kritérií hodnocení veřejné zakázky. Primárním cílem takového požadavku je snížení dopravní zátěže či uhlíkové stopy, operativnost servisního zásahu apod. Lokalizace ekonomického přínosu je pak v podstatě logickým nepřímým efektem. Takovýto požadavek je však přípustný jen pro omezený okruh plnění a musí být přiměřený druhu i rozsahu zakázky (a zejména s tím související dopravy). Požadavek na zohlednění dojezdových dob či vzdáleností se může stát jedním z kritérií kvality v rámci hodnocení podle § 116 odst. 2 písm. d) zákona o zadávání veřejných zakázek, respektive jedním z dílčích kritérií.

Výše uvedené připadá v úvahu zejména v případě dodávek čerstvých potravin, kdy může zadavatel s ohledem na požadavek čerstvosti či ve vztahu ke krátkodobým výkyvům v poptávce zvýhodnit v rámci hodnocení dodavatele s kratší dovozní vzdáleností. Přitom je samozřejmě nutné vždy dobře zvážit a definovat, o jakou vzdálenost se má jednat – odkud a kam: u zemědělských plodin může jít zejména o vzdálenost od místa sklizně do místa dodání (skladu) zadavatele, u potravinářských výrobků podle vhodnosti od místa jejich výroby (např. lahůdky). Uvádíme zde pro přehlednost znovu příklad, který je též zmíněn výše v kapitole pojednávající o hodnotících kritériích obecně:

Pro hodnocení kritéria dojezdová vzdálenost se použije následující vzorec:

$$\frac{\text{nejkratší dojezdová vzdálenost (km)}}{\text{dojezdová vzdálenost (km) hodnocené nabídky}} \times 100$$

Pro účely provedení hodnocení v rámci hodnotícího kritéria dojezdová vzdálenost se za nejkratší možnou vzdálenost považuje hodnota 1 km, tj. v případě, že by dojezdová vzdálenost v nabídce některého z dodavatelů byla kratší, použije se pro výpočet bodů v rámci hodnotícího kritéria dojezdová vzdálenost namísto takové kratší dojezdové vzdálenosti hodnota 1 km.

Dojezdová vzdálenost bude uchazečem vypočítána na základě zadávací dokumentace předem určeném mapovém portálu (např. Mapy.cz, Google Maps atd.). Je možné použití nejkratší trasy. Vypočtená trasa ale zároveň musí respektovat platné právní předpisy a umožňovat provoz vozů zadavatele či dodavatele.

Požadavek dojezdové vzdálenosti si lze jakožto nediskriminační představit i ve vztahu ke členům realizačního týmu, u kterých je potřeba, aby byli v zadavatelem určeném místě v častých intervalech, případně u kterých je třeba, aby byli schopni se na zadavatelem určené místo neprodleně dostavit (opravy/servis).

Jak již bylo představeno (viz str. 35), zkušenost se zahrnutím požadavku na dojezdovost do hodnotícího kritéria nabídková cena má Masarykova univerzita z veřejné zakázky na Tisk měsíčníku MUNI. Náklady dojezdovosti se v uvedené veřejné zakázce týkaly osobních konzultací předtiskových úprav v místě realizace tisku v provozovně dodavatele.

Náklady dojezdovosti se v uvedené veřejné zakázce rozuměly modelované náklady zadavatele na nutné osobní konzultace předtiskových úprav v místě realizace tisku v provozovně dodavatele. Pro účely hodnocení zadavatel stanovil, že se uskuteční 3 cesty za rok. Ve formuláři nabídky měl účastník uvést přesnou adresu provozovny, ve které bude tisk měsíčníku probíhat. Podle této adresy zadavatel určil počet km a minut dojezdovosti dle nejrychlejší trasy vyhledané v Mapách Google. Na základě počtu km a času v minutách byla určena výše cestovních náhrad a náklady na čas zaměstnance strávený na cestě.

Přesný postup pro výpočet nákladů dojezdnosti ze zadávací dokumentace:

- Cestovní náhrady: určeny dle počtu km, průměrné (tabulkové) ceny za 1 litr pohonné hmoty natural 95 v roce 2016 (= 29,70 Kč/l) a nákladů na opotřebení automobilu
- Náklady na čas zaměstnance: počet minut strávený na cestě x 5
Náklady dojezdnosti = 3 x (cestovní náhrady + náklady na čas zaměstnance)
- Do hodnocení budou zahrnuty pouze nabídky účastníků s provozovnou vzdálenou maximálně 120 minut (nejrychlejší trasa dle maps.google.com) od sídla zadavatele: Žerotínovo nám 617/9, 601 77 Brno.

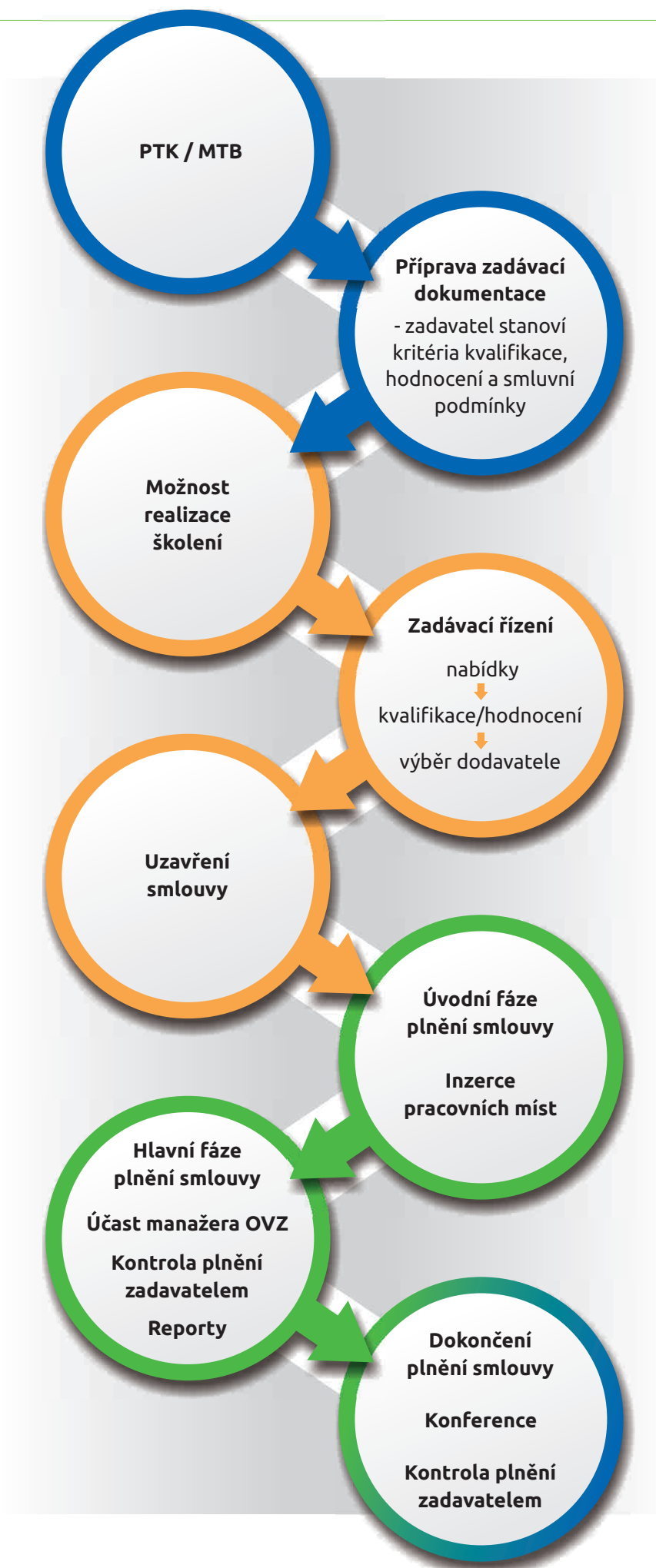

23. Publikování výsledků OVZ

CÍLOVÁ SKUPINA, NA KTEROU JE OPATŘENÍ ZAMĚŘENO				ZPŮSOB UPLATNĚNÍ OPATŘENÍ			
Komunita	Zaměstnanci	Dodavatel	Poddodavatel	Před zahájením	Kvalifikace	Hodnocení	Smluvní podmínky
✓	✓		✓				✓

Zadavatel si ve **smluvních podmínkách** může vymínit účast dodavatele na konferenci a určit dopředu v základních rysech rozsah, obsah a účel vystoupení, formu prezentace (jednoduchá prezentace nebo audio-vizuální dílo), jakož i pozici osoby, která by měla vystoupení zajistit. Vystoupení na konferenci bude zpravidla účelné až po skončení hlavní části plnění smlouvy a měl by se jej osobně účastnit reprezentativní zástupce dodavatele. Tento závazek je vhodné doplnit zajištěním formou smluvní pokuty, nebo dohodou o jiné formě úhrady propagace odpovědného přístupu zadavatele. Požadavek účasti na konferenci lze alternativně nahradit např. požadavkem na zveřejnění zprávy k veřejné zakázce na webu dodavatele či výstupem v místních médiích.

Vybraná opatření v procesu zadávání veřejné zakázky

OPATŘENÍ JAKO NÁSTROJ PODPORY		CÍLOVÁ SKUPINA, NA KTEROU JE OPATŘENÍ ZAMĚŘENO				ZPŮSOB UPLATNĚNÍ OPATŘENÍ			
		Komunita	Zaměstnanci	Dodavatel	Poddodavatel	Před zahájením	Kvalifikace	Hodnocení	Smluvní podmínky
1.	Komunikace s trhem	✓	✗	✓	✓	✓			
2.	Využití sociálního podniku	✓	✗	✓	✓	✓		✓	✓
3.	Vyhrazení zakázky	✓	✗	✓		✓			✓
4.	Rozdělení zakázky			✓	✓	✓			
5.	Snížení administrativní zátěže (vč. delších lhůt)			✓	✓	✓			
6.	Memorandum o férových podmínkách v dodavatelském řetězci	✓	✗	✓	✓				✓
7.	Manažer odpovědného zadávání	✓	✗	✓	✓		✓	✓	✓
8.	Čtvrtletní zpráva o naplňování prvků OVZ	✓	✗		✓				✓
9.	Bonifikace – příplatky, opce, VZMR	✓	✗		✓	✓			✓
10.	Komunikace s veřejností při plnění	✓						✓	✓
11.	Prostředí místa plnění (uzavírky a emise - hluchost, prašnost, CO ₂)	✓	✗			✓	✓	✓	✓
12.	Důstojné pracovní podmínky (zejm. BOZP)		✗		✓		✓	✓	✓
13.	Inzerce pracovních příležitostí		✗					✓	✓
14.	Vytvoření pracovního místa		✗					✓	✓
15.	Získávání dovedností a znalostí zaměstnanců		✗					✓	✓
16.	Školení / exkurze	✓	✗					✓	✓
17.	Praxe / stáž		✗					✓	✓
18.	Publicita příležitostí a podmínek v dodavatelském řetězci		✗		✓				✓
19.	Podmínky poddodatelům				✓			✓	✓
20.	Transparentní účet				✓				✓
21.	Sezónnost/regionálnost (potravin)	✓		✓	✓			✓	✓
22.	Dostupnost / dojezdnost	✓		✓	✓			✓	✓
23.	Publikování výsledků OVZ	✓	✗		✓				✓

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Vzorové ustanovení k využití podkladů a spojení zprostředkovaných objednatelem:

“Zhotovitel je povinen od Objednatele převzít a pro účely provádění Díla v souladu se záměry Objednatele v oblasti odpovědného veřejného zadávání využít veškeré podklady, materiály a kontakty zprostředkované mu Objednatelem. Této povinnosti se Zhotovitel může v konkrétním případě zprostit, prokáže-li, že důvod jejich nevyužití mu nelze přičítat k tíži. Za využití podle tohoto odstavce se nepovažuje povinnost uzavřít poddodavatelskou smlouvu v případě, že Objednatel Zhotoviteli zprostředkoval kontakt s možným poddodavatelem pro plnění Veřejné zakázky; Zhotovitel by však měl zvážit uzavření poddodavatelské smlouvy s takto zprostředkovaným kontaktem a její případné neuzavření Objednateli odůvodnit.”

Příloha č. 2

Vzorové ustanovení k povinnosti generálního dodavatele vhodně uveřejnit jeho minimální požadavky na nové poddodavatele:

Obecná ustanovení:

„Zhotovitel je povinen do 10 pracovních dnů od nabytí účinnosti Smlouvy vhodným způsobem uveřejnit seznam svých minimálních požadavků, které musí poddodavatelé splnit v případě, že se chtějí ucházet o část plnění Díla. Vhodným je takové uveřejnění, které bez omezení umožní třetím osobám vzdálený přístup k seznamu po celou dobu provádění Díla, a to například prostřednictvím webových stránek.“

Smluvní pokuty:

„Zhotovitel je povinen Objednateli zaplatit smluvní pokutu ve výši 5.000,- Kč za každý byt jen započatý kalendářní den, po který nezajistí vhodné uveřejnění seznamu jeho požadavků na poddodavatele ve smyslu čl. XX odst. XX této Smlouvy, a to až do dne dodatečného nebo opětovného splnění uvedené povinnosti.“

Příloha č. 3

Vzorové smluvní ustanovení pro podporu férových vztahů v dodavatelském řetězci (včasné platby):

„Zhotovitel je povinen zajistit řádné a včasné plnění finančních závazků svým poddodavatelům, kdy za řádné a včasné plnění se považuje plné uhrazení (vyjma případných sjednaných pozastávek) poddodavatelem vystavených a doručených faktur za plnění poskytnutá k plnění veřejné zakázky, a to vždy do XX pracovních dnů od obdržení platby ze strany objednatele za konkrétní plnění. Zhotovitel se zavazuje přenést totožnou povinnost do dalších úrovní dodavatelského řetězce a zavázat své poddodavatele k plnění a šíření této povinnosti též do nižších úrovní dodavatelského řetězce. Objednatel je oprávněn požadovat předložení smlouvy uzavřené mezi zhotovitelem a jeho poddodavatelem k nahlédnutí.“

Vzorové smluvní ustanovení pro podporu důstojných pracovních podmínek:

„Zhotovitel se zavazuje zajistit dodržování pracovněprávních předpisů, zejména zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (se zvláštním zřetelem na regulaci odměňování, pracovní doby, doby odpočinku mezi směnami, atp.), zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (se zvláštním zřetelem na regulaci zaměstnávání cizinců), a to vůči všem osobám, které se na plnění zakázky podílejí a bez ohledu na to, zda jsou práce na předmětu plnění prováděny bezprostředně zhotovitelem či jeho poddodavatelem.“

„Zhotovitel je povinen zajistit na stavbě bezpečnost a ochranu zdraví, respektovat zákon č. 309/2006 Sb. a nařízení vlády č. 591/2006 Sb.“

Příloha č. 4

Znění Čestného prohlášení ke společensky odpovědnému plnění veřejné zakázky:

„Dodavatel čestně prohlašuje, že bude-li s ním uzavřena smlouva na veřejnou zakázku, zajistí po celou dobu plnění veřejné zakázky

- a) *plnění veškerých povinností vyplývajících z právních předpisů České republiky, zejména pak z předpisů pracovněprávních, předpisů z oblasti zaměstnanosti a bezpečnosti ochrany zdraví při práci, a to vůči všem osobám, které se na plnění veřejné zakázky podílejí; plnění těchto povinností zajistí dodavatel i u svých poddodavatelů,*
- b) *sjednání a dodržování smluvních podmínek se svými poddodavateli srovnatelných s podmínkami sjednanými ve smlouvě na plnění veřejné zakázky, a to v rozsahu výše smluvních pokut a délky záruční doby; uvedené smluvní podmínky se považují za srovnatelné, bude-li výše smluvních pokut a délka záruční doby shodná se smlouvou na veřejnou zakázku nebo výhodnější pro poddodavatele,*
- c) *řádné a včasné plnění finančních závazků svým poddodavatelům, kdy za řádné a včasné plnění se považuje plné uhrazení poddodavatelem vystavených faktur za plnění poskytnutá k plnění veřejné zakázky, a to vždy do XX pracovních dnů od obdržení platby ze strany zadavatele za konkrétní plnění.“*

Znění smluvního ustanovení zavazujícího dodavatele při plnění předmětu veřejné zakázky k plnění podmínek vyplývajících z Čestného prohlášení ke společensky odpovědnému plnění veřejné zakázky:

„Zhotovitel se podpisem této smlouvy zavazuje dodržovat povinnosti vyplývající z Čestného prohlášení ke společensky odpovědnému plnění veřejné zakázky, které je součástí nabídky zhotovitele podané v rámci veřejné zakázky. Objednatel je oprávněn plnění těchto povinností kdykoliv kontrolovat, a to i bez předchozího ohlášení zhotoviteli. Zhotovitel je při takové kontrole poskytnout veškerou požadovanou součinnost. Je-li k provedení kontroly potřeba předložení dokumentů, zavazuje se zhotovitel k jejich předložení nejpozději do 2 pracovních dnů od doručení výzvy objednatele.“

Příloha č. 5

Memorandum o férových podmínkách v dodavatelském řetězci (dále jen „*memorandum*“)

Úvod

Účel a cíl memoranda

Účelem memoranda je nastavení obecných pravidel pro plnění veřejné zakázky s názvem „VŠCHT Praha – Propojení budov A a B dvěma můstky“, (dále jen „*veřejná zakázka*“) prostupujících dodavatelským řetězcem za účelem dosažení férových vztahů mezi vybraným dodavatelem (zhotovitelem) a jeho poddodavateli (dále společně jako „*účastníci dodavatelského řetězce*“) na všech úrovních dodavatelského řetězce, jakož i v rámci organizačních struktur jednotlivých účastníků dodavatelského řetězce (zejména ve vztahu k jejich zaměstnancům).

Cílem memoranda je vytvořit prostředí, v němž budou všichni účastníci dodavatelského řetězce vytvářet férové a efektivní partnerství, kdy budou dodržovat veškerá zákonná i sjednaná pravidla (zejména pravidla platebního styku a práva a povinnosti zaměstnanců podílejících se na plnění veřejné zakázky) a jejich společnou snahou bude dosažení nejvyšší kvality plnění (včetně zohlednění sociálních, environmentálních i ekonomických aspektů) za vynaložené veřejné prostředky.

Adresáti a praktické fungování memoranda

Memorandum je určeno všem účastníkům dodavatelského řetězce podílejícím se na plnění veřejné zakázky, bez ohledu na pozici v tomto řetězci nebo objem realizovaného plnění. Břemeno praktického naplňování pravidel leží na každém dotčeném účastníkovi dodavatelského řetězce.

Kontrola plnění podmínek memoranda

Zadavatel hodlá kontrolovat, zda jsou podmínky v tomto memorandu stanovené skutečně naplňovány. Za tím účelem hodlá získávat potřebné informace od účastníků dodavatelského řetězce formou rozhovorů, dotazníků či evaluačních setkání. Účastníci dodavatelského řetězce budou při této kontrole poskytovat zadavateli součinnost a aktivně spolupracovat.

Výhrada

Z tohoto memoranda nevznikají jakékoli přímé finanční nároky. Smyslem a účelem memoranda je vymezit prostor a základní principy pro smluvní vztahy v souvislosti s plněním veřejné zakázky, které jsou účastníci dodavatelského řetězce připraveni uvést v život tak, že je jako vymahatelné povinnosti zahrnou do vlastních smluvních závazkových vztahů souvisejících s plněním veřejné zakázky.

Podmínky v dodavatelském řetězci

Podmínky pro platby

Jednotliví účastníci dodavatelského řetězce mají právo na férové platební podmínky a řádné a včasné placení jejich pohledávek vzniklých v souvislosti s řádným plněním jejich povinností při plnění veřejné zakázky. Svévolné a neoprávněné neplacení či zdržování plateb je nepřipustné.

Pravidla řádného a včasného placení musí fungovat jak ve vztahu mezi zadavatelem (objednatelem) a vybraným dodavatelem (zhotovitelem), tak i na všech úrovních dodavatelského řetězce, tedy na všech úrovních plnění veřejné zakázky.

Veškerá smluvní ustanovení týkající se plateb za plnění související s veřejnou zakázkou v rámci dodavatelského řetězce musí obsahovat úpravu podmínek placení, která stanoví placení ve lhůtě nepřesahující 30 dnů od výzvy k zaplacení či doručení faktury anebo ode dne zhotovení stavebních prací či obdržení zboží nebo služby, podle toho, který z těchto dnů nastal později. Bylo-li však ujednáno převzetí stavebních prací či zboží nebo služby, popřípadě ověření, zda bylo řádně splněno, pak ode dne převzetí, popřípadě ověření.

Každý účastník dodavatelského řetězce by měl s určitostí vědět, kolik a kdy mu bude zaplaceno.

Důstojné pracovní podmínky

Zadavatel má zájem na zadání a provedení veřejné zakázky plně v souladu se závaznými pravidly pro výkon závislé práce.

Po celou dobu trvání plnění veřejné zakázky musí být dodržovány veškeré relevantní právní předpisy, zejména pak pracovněprávní, jako například zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (se zvláštním zřetelem k regulaci odměňování zaměstnanců, dodržování délky pracovní doby, délky odpočinku a podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (se zvláštním zřetelem k regulaci zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí), a to vůči všem osobám, které se na plnění veřejné zakázky podílejí a bez ohledu na to, zda jsou práce na předmětu plnění prováděny bezprostředně vybraným dodavatelem či jeho poddodavatelem.

Podpisy

Podpisem tohoto memoranda stvrzujeme zájem o férové vztahy mezi účastníky dodavatelského řetězce, jakož i mezi zaměstnavateli a zaměstnanci při plnění veřejné zakázky. Naším cílem je vytvářet prostředí, v němž budou všichni účastníci dodavatelského řetězce pracovat ve férovém a efektivním partnerství, kdy budou dodržována veškerá zákonná i sjednaná pravidla a naší společnou snahou bude dosažení nejvyšší kvality plnění (včetně zohlednění sociálních, environmentálních i ekonomických aspektů) za vynaložené veřejné prostředky.

Příslušná ustanovení smluv upravujících naše vzájemná práva a povinnosti v souvislosti s plněním veřejné zakázky, zejména pak ve vztahu k podmínkám placení a ve vztahu k úpravě pracovních podmínek a bezpečnosti a ochraně zdraví při práci budeme formulovat tak, aby byly cíle tohoto memoranda prakticky naplňovány. Zároveň v těchto smlouvách upravíme možnosti kontroly a adekvátní sankce pro případ porušení práv a povinností.

S ohledem na oprávněný zájem zadavatele průběžně kontrolovat dodržování pravidel plnění veřejné zakázky vymezených v tomto memorandu projevujeme vůli takovouto kontrolu dodržování podmínek umožňovat, strpět ji a poskytovat si vzájemně veškerou součinnost nezbytnou k jejímu provedení, zejména k včasnému informování zadavatele o okolnostech pro něj v tomto ohledu významných a ke sdílení zjištěných nedostatků.

Memorandum je vyhotoveno v listinné podobě v jednom originále a po dobu plnění veřejné zakázky bude uloženo u Zadavatele.

Zadavatel (objednatel):	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze Technická 1905/5, Praha 6 – Dejvice IČ: 60461373
	<i>Zástupce: Funkce: Datum a podpis:</i>

Vybraný dodavatel (zhotovitel):	
	<i>Zástupce: Funkce: Datum a podpis:</i>

Poddodavatelé:

	<i>Zástupce: Funkce: Datum a podpis:</i>
	<i>Zástupce: Funkce: Datum a podpis:</i>
	<i>Zástupce: Funkce: Datum a podpis:</i>
	<i>Zástupce: Funkce: Datum a podpis:</i>

Příloha č. 6

Obecná smluvní ustanovení k Memorandu o férových podmínkách v dodavatelském řetězci:

„V duchu Memoranda o férových podmínkách v dodavatelském řetězci, jehož vzor je přílohou č. XX této smlouvy, se smluvní strany dohodly na následujícím:

- 1. Objednatel má zájem na provádění díla dle této smlouvy v souladu se zásadami společensky odpovědného veřejného zadávání (dále jen „SOVZ“) a dbá o to, aby při plnění této smlouvy byly striktně dodržovány veškeré relevantní právní předpisy, zejména pracovněprávní předpisy.*
- 2. Zhotovitel prohlašuje, že si je vědom skutečnosti, že Objednatel má zájem na provádění díla dle této smlouvy v souladu se zásadami SOVZ. Zhotovitel se zavazuje po celou dobu trvání této smlouvy zajistit, aby byly při provádění díla dle této smlouvy dodržovány závazky vyplývající z Memoranda o férových podmínkách v dodavatelském řetězci, které se Zhotovitel zavazuje Objednateli doručit podepsané jím a jeho poddodavateli nejpozději 10-tý pracovní den ode dne nabytí účinnosti této smlouvy. Za účelem kontroly plnění závazků vyplývajících z Memoranda o férových podmínkách v dodavatelském řetězci si Objednatel vyhrazuje oprávnění požadovat předložení příslušných poddodavatelských smluv uzavřených mezi Zhotovitelem a jeho poddodavateli k nahlédnutí. Zhotovitel je v takovém případě oprávněn znepřístupnit ustanovení obsahující obchodní tajemství ve smyslu příslušného ustanovení OZ a skutečnosti vztahující se k cenotvorbě.*
- 3. Zhotovitel je nad rámec výše uvedené povinnosti v odst. 2 tohoto článku smlouvy povinen po dobu trvání smlouvy předkládat, vždy v rámci prvního kontrolního dne stavby každého kalendářního měsíce, čestné prohlášení o plnění podmínek SOVZ, jehož vzor tvoří Přílohu č. XX této smlouvy – Čestné prohlášení o plnění podmínek SOVZ. Takové čestné prohlášení současně Objednateli předá ke dni protokolárního předání díla.*
- 4. Porušení výše uvedených povinností znamená porušení této smlouvy podstatným způsobem se všemi navazujícími souvislostmi.*
- 5. Objednatel je oprávněn průběžně kontrolovat dodržování povinností Zhotovitele dle odst. 1 a odst. 2 tohoto článku smlouvy, a to i přímo u pracovníků podílejících se na provádění díla dle této smlouvy, přičemž Zhotovitel je povinen tuto kontrolu umožnit, strpět a poskytnout Objednateli veškerou nezbytnou součinnost k jejímu provedení. To nijak neovlivňuje povinnost Objednatele obrátit se v případě podezření na porušování podmínek výkonu práce při provádění díla dle této smlouvy na příslušné orgány státní správy (zejm. místně příslušný Oblastní inspektorát práce).*
- 6. Zhotovitel je povinen informovat Objednatele o všech významných skutečnostech, které mohou mít dopad na pracovní podmínky při provádění díla dle této smlouvy.“*

Příloha č. 7

Vzorové ustanovení k Memorandu o férových podmínkách v dodavatelském řetězci v případě požadavku na seznam poddodavatelů ve smyslu § 105 odst. 1 písm. b) zákona o zadávání veřejných zakázek:

„Zhotovitel je povinen provádět dílo za přímé účasti osob (poddodavatelů), které uvedl ve své nabídce podané v zadávacím řízení. Seznam poddodavatelů je přílohou č. XX smlouvy. Zhotovitel není oprávněn pověřit provedením díla ani jeho částí jinou osobu, než která je uvedena v Seznamu poddodavatelů, bez předchozího písemného souhlasu Objednatele a bez toho, že by nový poddodavatel připojil svůj podpis k Memorandu o férových podmínkách v dodavatelském řetězci, které je deponováno u Objednatele a jehož vzor je přílohou č. XX této smlouvy.“

Příloha č. 8

Vzorové znění Čestného prohlášení o plnění podmínek SOVZ:

„Já,

..., sídlem ..., IČ: ..., zastoupený: ... tímto v souvislosti s plněním veřejné zakázky s názvem „Název veřejné zakázky“ (dále jen „Veřejná zakázka“) činím čestné prohlášení, že v průběhu ...kalendářního měsíce:

- *byly veškeré práce na plnění Veřejné zakázky prováděny v souladu s pracovněprávními předpisy (zejména s úpravou odměňování, organizace pracovní doby, doby odpočinku, pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví při práci),*
- *všichni cizí státní příslušníci, kteří se podílejí na plnění Veřejné zakázky, splňují podmínky pobytu a výkonu příslušné výdělečné činnosti cizinců (tedy zejména mají potřebná povolení k pobytu na území České republiky, pracovní povolení, atp.),*
- *všechny osoby podílející se na plnění Veřejné zakázky, jsou řádně vedeny v příslušných registrech (zejména registrech vztahujících se k agendě daně z příjmů fyzických osob, veřejného zdravotního pojištění a sociálního zabezpečení),*
- *jako Poddodavatelé jsou k plnění Veřejné zakázky využívány výhradně právnické či fyzické osoby s příslušným oprávněním k podnikání,*
- *všichni zaměstnanci Dodavatele i všichni zaměstnanci jeho Poddodavatelů byli řádně proškoleni ohledně problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,*
- *všichni zaměstnanci Dodavatele i všichni zaměstnanci jeho Poddodavatelů byli řádně vybaveni osobními ochrannými pracovními prostředky v souladu s platnou právní úpravou, vedeni k dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a v tomto ohledu kontrolováni.“*

Příloha č. 9

Smluvní ustanovení k transparentnímu účtu:

„Definiční ustanovení:

„Transparentní účet“ znamená bankovní účet umožňující neomezený a neomezitelný dálkový přístup třetích osob k zobrazování přehledu platebních transakcí na takovém účtu.

„Přehled Transparentního účtu“ znamená přehled všech platebních transakcí uskutečněných na Transparentním účtu za Smlouvou stanovených podmínek.

Platební podmínky:

Řádně vystavená faktura bude Objednatelem uhrazena pouze na účet Zhotovitele, který je správcem daně zveřejněn v registru plátců DPH a splňuje podmínky stanovené následujícími odstavci. Pokud je k datu uskutečnění zdanitelného plnění nebo k datu úhrady v registru plátců DPH o Zhotoviteli zveřejněna skutečnost, že je nespolehlivým plátcem, nebo Zhotovitel ve zmíněném registru nemá zveřejněn žádný účet, bude Objednatel postupovat v souladu s účinnými právními předpisy.

Zhotovitel je povinen zřídit, v hlavičce Smlouvy uvést a po celou dobu pro dokončení Díla udržovat Transparentní účet. Transparentní účet musí být veden u banky, spořitelního nebo úvěrního družstva nebo u zahraniční banky s pobočkou umístěnou na území České republiky. Přehled Transparentního účtu musí zobrazit informace o platebních transakcích v rozsahu dle následujícího odstavce alespoň po dobu jednoho roku zpětně od okamžiku zobrazení Přehledu Transparentního účtu třetí osobou.

Z Přehledu Transparentního účtu musí být u odchozích platebních transakcí bez pochybností patrné následující:

- a) výše platební transakce,
- b) datum provedení platební transakce,
- c) číslo bankovního účtu protistrany a
- d) IČO protistrany, nebo, nemá-li protistrana IČO přiděleno, jméno protistrany.

Zhotovitel se zavazuje užívat Transparentní účet výlučně k platebním transakcím souvisejícím s prováděním Díla, a to zejména k platbám Poddodavatelům. Veškeré platební transakce z Transparentního účtu musí probíhat bezhotovostně, výběr hotovosti z Transparentního účtu je zakázán.

Objednatel je oprávněn vyzvat Zhotovitele ke sdělení účelu jakékoliv platební transakce vyplývající z Přehledu Transparentního účtu. Zhotovitel není oprávněn výzvu Objednatele odmítnout. Tato výzva může být provedena zápisem do Stavebního deníku. Objednatel je v rámci této výzvy oprávněn si vyžádat i veškeré relevantní doklady prokazující pravdivost účelu platební transakce."

Příloha č. 10

Smluvní ustanovení Královehradeckého kraje:

„Smluvní strany se dále dohodly na následujícím: Jestliže zhotovitel pověří provedením díla nebo jeho části třetí osobu (poddodavatele), zavazuje se řádně a včas proplácet oprávněně vystavené faktury poddodavatelů za podmínek sjednaných ve smlouvách s těmito poddodavateli. Pokud bude zhotovitel v prodlení delším než 30 dnů se zaplacením jakékoli fakturované částky poddodavateli, je objednatel oprávněn plnit za zhotovitele a zaplatit poddodavateli přímo, pokud poddodavatel objednatele o zaplacení požádá a tuto žádost doloží doklady, prokazujícími řádné splnění příslušné části závazku a oprávněnosti nároku na zaplacení. K oprávněnosti nároku poddodavatele si vyžádá objednatel písemné stanovisko zhotovitele, který je povinen jej doručit objednateli do 3 dnů od výzvy objednatele. Doručeným stanoviskem není objednatel vázán, přihlédne však k němu při rozhodnutí, zda bude za zhotovitele plnit. Pokud v uvedené lhůtě nebude stanovisko zhotovitele objednateli doručeno, má se za to, že je nárok poddodavatele oprávněný. Částku zaplacenou poddodavateli přímo objednatel je objednatel oprávněn započíst proti zhotovitelem nárokováným splatným i nesplatným pohledávkám z této smlouvy o dílo, anebo vyzvat zhotovitele k zaplacení této částky na účet objednatele. Pokud objednatel vyzve zhotovitele k zaplacení částky vyplacené objednatel poddodavateli, je zhotovitel povinen objednateli tuto částku vyplatit nejpozději do 3 pracovních dnů od doručení výzvy a zároveň je povinen objednateli zaplatit jednorázovou smluvní pokutu ve výši 20 % z dlužné částky. Pokud zhotovitel nezaplatí do 3 pracovních dnů od doručení výzvy, zavazuje se dále zaplatit objednateli úrok z prodlení ve výši stanovené příslušným právním předpisem, a smluvní pokutu ve výši 0,05 % z dlužné částky za každý i započatý den prodlení se zaplacením. Pokud zhotovitel nezaplatí objednateli příslušnou částku do 30 kalendářních dnů od doručení výzvy, je objednatel oprávněn od této smlouvy odstoupit. Výše uvedená přímá platba objednatel poddodavateli nemá vliv na ostatní ustanovení této smlouvy.“

Smluvní ustanovení Dopravního podniku hl. m. Prahy:

„Poskytovatel bere na vědomí a výslovně souhlasí s tím, že Objednatel je v souladu s principy sociálně odpovědného veřejného zadávání oprávněn provést platby přímo konkrétnímu poddodavateli Poskytovatele, a to dle § 106 zákona o zadávání veřejných zakázek. Předpokladem provedení přímé platby poddodavateli je čestné prohlášení poddodavatele o tom, že Poskytovatel je v prodlení s úhradou ceny za poddodavatel-ské plnění provedené na základě této Smlouvy o více než 60 kalendářních dní, přičemž přílohou čestného prohlášení bude příslušný daňový doklad (faktura) vystavený poddodavatelem a potvrzení o jeho doručení Poskytovateli.

Poskytovatel výslovně prohlašuje, že Objednatel provedením přímé platby poddodavateli se nemůže dostat do prodlení s platbou cen, neboť provedením přímé platby poddodavateli závazek Objednatele v rozsahu částky fakturované poddodavatelem Poskytovateli zaniká splněním.“

Příloha č. 11

Vzorová textace ke zvýšení zájmu potenciálních uchazečů a studentů o vybrané studijní či učební, zejména technické či řemeslné obory a profese (organizování exkurzí)

„Zhotovitel bere na vědomí, že objednatel bude po předchozí domluvě se zhotovitelem organizovat exkurze žáků základních škol (dále jen „Exkurze“), a to za účelem propagace řemesel, a v souladu se svým záměrem sociálně odpovědného veřejného zadávání, přičemž Zhotovitel se v souvislosti s těmito Exkurzemi zavazuje poskytnout plnou součinnost.

Iniciátorem a organizátorem Exkurze je objednatel. objednatel navrhne termín a program Exkurze a poskytne informaci o počtu účastníků a jejich přibližném věkovém složení technikovi BOZP a zhotoviteli alespoň 1 týden před plánovaným termínem Exkurze. Organizační průběh a případná omezení (popřípadě alternativní termín Exkurze) určí odpovědný technik BOZP bez zbytečného odkladu, přičemž BOZP zohlední aktuální intenzitu stavebních prací a jejich aktuální průběh v prostorách Exkurzí dotčených. Exkurze s počtem účastníků větším než 15 a Exkurze delší než 1 h se nepředpokládají.

Zhotovitel se zavazuje v místě a čase dohodnutém s Objednatelem provést účastníky Exkurze po dotčených prostorách dle podmínek a omezení stanovených BOZP, a poskytnout účastníkům Exkurze odborný výklad k aktuálně prováděným stavebním pracím.“

Příloha č. 12

Vzorová textace k zapojení sociálního podniku do plnění veřejné zakázky na základě **hodnotících kritérií**.

„Hodnocení nabídek podle kritéria „Plnění sociálním podnikem“ – hodnotící komise přidělí nabídce 100 bodů v případě, že plnění této veřejné zakázky bude poskytovat sociální podnik ve smyslu sady rozpoznávacích znaků pro integrační sociální podnik (WISE) uvedené v příloze č. 1 zadávací dokumentace.

Podkladem pro hodnocení bude příloha č. 2 těchto podmínek, kde dodavatel čestně prohlásí, že naplňuje definici sociálního podniku ve smyslu definice uvedené v příloze č. 1 zadávací dokumentace.

Přílohu č. 2 pak dodavatel doplní o tyto dokumenty:

- 1) **představení sociálního podniku** - jeho cíle a záměry, práce s cílovými skupinami, informace o počtu osob z cílových skupin a informace o způsobu zaměstnávání osob z cílových skupin (zejména zda se využívá pracovní poměr, dohody o pracovní činnosti, jiná forma apod.)
- 2) **zakládací dokumenty sociálního podniku** - z nichž bude patrné, že subjekt má společensky prospěšný cíl zaměstnávání a sociálního začleňování osob znevýhodněných na trhu práce.“
- 3) **výkaz zisku a ztrát (výsledovka podniku)/peněžní deník** za posledních 12 měsíců prokazující, že tržby z prodeje výrobků/služeb tvoří min. 30% z celkových výnosů podniku.

Zadavatel upřesňuje, že v případě, že účastník zadávacího řízení nenaplní toto kritérium hodnocení, ať už například z důvodu, že sám není sociálním podnikem ve smyslu definice uvedené v příloze č. 1 této Zadávací dokumentace či z důvodu nedodání požadovaných dokladů v nabídce apod., nebude jeho nabídka z těchto důvodů vyřazena, pouze v tomto kritériu hodnocení nezíská žádné body.

Příloha č. 13

Limity základních zásad při podpoře lokálních podniků v roli dodavatelů

1. Zásada zákazu diskriminace

Předmětná zásada vyplývá z právních předpisů Evropské unie, zakotvena je konkrétně v čl. 18 Smlouvy o fungování Evropské unie. Zde je obsažen výslovný zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti. Ve vztahu k veřejným zakázkám pak zásadu nediskriminace na komunitární úrovni obsahuje Směrnice Evropského parlamentu a Rady o zadávání veřejných zakázek.

V českém právním řádu je tato zásada obsažena v § 6 odst. 2 zákona o zadávání veřejných zakázek. Blíže je tato zásada specifikována judikaturou správních soudů a rozhodovací praxí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Například dle rozsudku sp. Zn. 1 Afs 20/2008 obsahuje předmětná zásada nejen zákaz diskriminace zjevné, ale také diskriminace skryté. Jak vyplývá z rozsudku, za „skrytou formu nepřipustné diskriminace je třeba považovati takový postup, kterým zadavatel znemožní některým dodavatelům ucházet se o veřejnou zakázku nastavením technických kvalifikačních předpokladů zjevně nepřiměřených ve vztahu k velikosti, složitosti a technické náročnosti konkrétní veřejné zakázky, v důsledku čehož je zřejmé, že zakázku nemohou splnit někteří z potenciálních uchazečů, jež by jinak byli bývali k plnění předmětu veřejné zakázky objektivně způsobilými.“

Zjevná forma diskriminace je spojena s uplatňováním rozdílných podmínek vůči jednotlivým dodavatelům bez ohledu na to, zda z technického nebo procedurálního hlediska. Bude se tak většinou jednat zejména o diskriminační nastavení technických požadavků na plnění veřejné zakázky. Diskriminací skrytou „se pak rozumí uplatňování formálně shodných požadavků, které však mají na některé subjekty odlišný dopad, například stanovení příliš přísných požadavků na kvalifikaci zamezí účasti malých a středních podniků v řízení, přičemž výše požadavků není charakterem veřejné zakázky odůvodněna.“

S touto zásadou pak velmi úzce souvisí i zásada rovného zacházení. Tato zásada je však převážně procesního charakteru a z hlediska nastavení zadávacích podmínek podporujících lokální podniky není rozhodná.

2. Zásady transparentnosti a přiměřenosti

Zásada zákazu diskriminace však není jediným limitem pro požadavky zadavatele na podporu lokálních podniků. Dalšími jsou zásady transparentnosti a přiměřenosti.

Zásada transparentnosti se zakládá na dvou základních aspektech, a to aspektu přístupnosti informací o veřejné zakázce dodavatelskému trhu (k tomu viz rozsudek SD EU C-324/98 a C-458/03) a aspektu zpětné kontrolovatelnosti postupu zadavatele.

Zásada přiměřenosti je v normativním textu českého zákona upravujícího zadávání veřejných zakázek zásadou stále relativně novou. Součástí právní úpravy je až od účinnosti zákona o zadávání veřejných zakázek, v předchozím zákoně o veřejných zakázkách totiž obsažena nebyla. Na druhou stranu to znamená, že by k této zásadě neexistovala relevantní rozhodovací praxe. Kromě skutečnosti, že se povinnost dodržovat zásadu přiměřenosti dovozovala i z dříve účinného zákona o veřejných zakázkách (např. z § 50 odst. 3), existuje již k této zásadě od účinnosti zákona o zadávání veřejných zakázek

relevantní rozhodovací praxe Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Jak vyplývá z rozhodnutí předsedy tohoto úřadu o rozkladu č.j. ÚOHS-R0195/2018/VZ-04833/2019/322/DJa ze dne 18. 2. 2019:

„Účelem zásady přiměřenosti je snaha o určitý adekvátní vztah mezi zadavatelem a dodavatelem v průběhu zadávacího řízení, tedy rovnováhu práv a povinností mezi zadavatelem a dodavatelem.“

Zásada proporcionality (přiměřenosti) je rozebrána i v judikatuře Ústavního soudu. Ten uvedený princip využívá při kolizi dvou či více subjektivních práv. V případě konfliktu mezi konkurujícími si subjektivními právy, měl by se tento spor dle judikatury Ústavního soudu řešit takovým způsobem, aby hodnotnější z těchto práv bylo chráněno s co nejmenšími možnými omezeními práva méně „hodnotného“. Ústavní soud ke svému posouzení o hodnotnosti práv využívá tzv. testu proporcionality, který stojí na následujících kritériích:

- a. *kritérium vhodnosti*, kdy soud zkoumá, zda uvažované řešení umožňuje dosáhnout stanovený cíl;
- b. *kritérium potřebnosti (nutnosti)*, dle kterého soud zkoumá, jestli by stanoveného cíle nebylo možné dosáhnout jiným způsobem nezasahujícím do jiného subjektivního práva;
- c. *kritérium poměrování*, ve kterém soud porovnává závažnost obou kolizních práv.

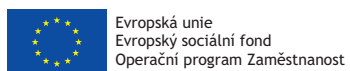
Test proporcionality byl sice Ústavním soudem vytvořen k posouzení konkurujících si základních lidských práv, avšak je do jisté míry použitelný i v rámci zadávání veřejných zakázek. V tomto ohledu bude většinou porovnáván způsob řešení podpory lokálních podniků s právy ostatních dodavatelů a ostatními základními zásadami zákona, zejména pak zásadou zákazu diskriminace.

Z výše uvedeného vyplývají další limity pro podporu lokálních podniků v jejich účasti v zadávacích řízeních. Zadavatelé by měli mít své požadavky zdůvodněné cíli, kterých chtějí dosáhnout, a dále by měli postupovat systematicky za účelem naplnění těchto cílů. Veškeré kroky zadavatele by měly být transparentně zdokumentované a v ideálním případě také komunikované ve vztahu k dodavatelskému trhu. Takovou komunikací se totiž lze vyhnout případným nepochopením na straně dodavatelů, která mohou vyústit v nepodání žádné nabídky nebo k podání námítky proti zadávacím podmínkám nebo jinému postupu zadavatele v zadávacím řízení.

Zároveň je třeba, aby zadavatelé při volbě způsobu podpory vždy zvažovali možné dopady na dodavatelský trh a hospodářskou soutěž. V případě volby způsobu podpory, který by neúměrně omezil hospodářskou soutěž a neumožnil některým jinak kvalifikovaným dodavatelům účastnit se zadávacího řízení, je totiž velice pravděpodobné, že by byl takový postup shledán jako nesouladný se základními zásadami zákona o zadávání veřejných zakázek. Konkrétně pak zásadou přiměřenosti v případě, že by byla možná volba jiného méně omezujícího způsobu řešení. Případně by se mohlo jednat o skrytou diskriminaci, neexistoval-li by méně omezující způsob řešení, který by byl v souladu se zákonem.

WWW.SOVZ.CZ

Projekt Odpovědný přístup k veřejným nákupům - Strategické zadávání veřejných zakázek je spolufinancován Evropskou unií.
Registrační číslo projektu je CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_025/0015727.

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2